

Balada o Gospinim pčelama

Tako je bila Marija lijepa
da su se za njom jagmile pčele,
pa kad bi časkom prestala s poslom,
na njene ruke one bi sjele.

Jer te su ruke nosile Krista,
iz njih je slatko jeo i pio.
Pčele su znale da je med njihov
Djetetu Božjem posebno mio.

Bile su tužne što žive malo
i što im krila ne traju duže.
One bi htjele barem još jednom
Isusu ljubav s medom da pruže.

Zato ih Gospa vječnima stvori:
u svijeći ljubav gori im bijela.
Jer, što su svijeće tu na oltaru
rojevi nego usnulih pčela?

Rajmund Kupareo

Katolički list

Zvonik

GOD. XXVI. BR. 6-7 (307-308) | lipanj-srpanj (jun-jul) 2020. | cijena 150 din

ISSN 1451-2149

TEMA BROJA:
ENCIKLIKA
„LAUDATO SI”

Od čega smo UMORNI?

Poštovani čitatelji!

Nalazimo se već u polovini srpnja, kada po „defaultu” osjećamo svojevrzni zamor od ove godine te smo bili, ili planiramo ići ili samo snivamo o tome kako se nalazimo na nekoj prekrasnoj plaži bez briga i svakodnevnih opterećenja. Prije nego se pozabavimo promišljanjem što nas to čini umornima, htio bih vam kratko predstaviti temu ovogodišnjeg ljetnog izdanja *Zvonika* koji kroz rubriku „Tema” govori o Godini *Laudato si’* koju je papa Franjo proglasio 24. svibnja 2020. godine, na petu obljetnicu istoimene enciklike. Papa je uputio poziv svim vjernicima i kršćanima, a napose nama katolicima da se podsjetimo svoje vjerničke dužnosti te brinemo za „naš zajednički dom”. Upute kako bi to trebali činiti Papa je napisao u svojoj enciklici, a za čitatelje *Zvonika* vlč. Đurica Pardon je priredio glavne naglaske enciklike *Laudato si’*. Vjerujem da će na ovaj način do svih nas lakše doprijeti Papina poruka, te tako osnažiti našu motivaciju i brigu za svijet oko nas.

Nadalje, s obzirom na to da je ovo „ljetni” dvobroj, u *Zvoniku* želimo ponuditi nekoliko tekstova koji će vas usmjeriti na destinacije koji bi bilo vrijedno obići, ili promišljanja koja ćete prilikom godišnjeg odmora moći pročitati.

ŠTO JE TO UMOR?

Po definiciji Psihološkog rječnika, umor je opadanje sposobnosti za tjelesni ili mentalni rad, koje je uslijedilo nakon odgovarajućeg naprezanja. Obično je popraćeno osjećajem iscrpljenosti i opadanjem motivacije za rad. U ovom promišljanju naglasak ćemo staviti na psihički umor. Čovjek kao emotivno biće koje promišlja, uči, planira, brine, radi, a pored svega griješi, svakodnevno prima i apsorbira veliki broj informacija i događanja, od kojih ga neki iscrpljuju i pogađaju, a neki hrane i odmaraju. Stoga je dobro znati što me to umara kako bih se upravo od

toga odmorio. Fizički gledano, sam po sebi umor nije negativan osjećaj. Kada ne bi imao osjećaj umora, čovjek bi se preforsirao iznad granice izdržljivosti, te bi se tako povrijedio ili životno nastradao. Međutim ako se čovjek ne odmori, njegove sposobnosti opadaju do trenutka kada se razboli. S pravom bih se zapitao umara li grijeh čovjeka, kao jedna negativna akcija, te ga tako čini manje sposobnim za sve navedene aktivnosti?

KAKO SE ODMORITI?

U istoimenom rječniku također piše da opći nalaz kaže da umor i brzina oporavka u znatnoj mjeri ovise o **motivaciji**. Međutim, motivacija bez **discipline** neće donijeti nikakve rezultate. Stoga ključni faktor u uklanjanju umora jest disciplina života. Za mnoge od nas, pogotovo koji smo mlađe dobi, to je opće poznata činjenica, ali isto tako nerado ostvariva. U ranijoj dobi života ljudski organizam je izdržljiviji, te lakše podnosi nedostatak sna, teške fizičke poslove, emocionalno nestabilne veze i neodgovorno ponašanje, ali sve nas to navodi na zabludu da je to neki normalni način života, te da tako možemo u nedogled. Srećom, s godinama, javlja se i umor kao posljedica, te čovjek više vodi računa o kvaliteti života uvodeći disciplinu u svoj rad, odmor i međuljudske odnose. Na samom kraju, uvodi disciplinu i u odnos s Bogom, što je često pogrešno.

Da bismo se valjano odmorili, da bismo imali motivacije, uvedimo najprije disciplinu u naš odnos prema Bogu, a iz tog odnosa crpit ćemo motivaciju za discipliniran život koji će uroditi kvalitetnim sposobnostima za sva naša životna nastojanja.

„Dođite k meni svi koji ste umorni...”

Kako je lijepo nakon napornoga rada znati da se svim poslovima približio kraj. Ponekad dobijemo osjećaj kao da cijelu godinu radimo samo u perspektivi nadolazećeg godišnjeg odmora. Toliko mu se veselimo da sve naše misli usmjerimo na taj cilj i prije nego mu se nazire početak. Već s prvim zrakama sunca, s prvim cvrkutom ptica, s prvim šarenilom cvijeća i prvim vrućim danima čitavo naše biće pomalo se smiruje i usporavamo naše misli i brige. Počinje vrijeme mira, tišine i radosne opuštenosti. Odbacujemo sav teret odjeće te se i sâmo tijelo osjeća slobodnijim.

Ipak, nema ljepšeg osjećaja od slobodne i smirene duše. Za odmor duše ne treba čekati ljeto. No, da bi

snašla, s druge strane primjećujemo kako nam je donijela i mnoge koristi. Uočavamo da možemo živjeti bez mnogih nepotrebnih briga. Kada život svedemo na minimum, tada je moguć pravi odmor. Što si više pojednostavljujemo život, to smo slobodniji i radosniji, a samim time i odmorniji. Zašto su djeca tako slobodna, a odrasli tako zarobljeni? Dijete u svojoj naravi zna da ima netko tko se brine za njega. Ono zapravo još nije iskusilo što su prave brige i težina života. Svako dijete zna: moji roditelji su tu i oni će mi osigurati sve što mi je potrebno. Čovjek koji je stvoren od Boga po krštenju postaje dijete Božje. Ne bismo li tada sve svoje brige i opterećenja trebali ostaviti Bogu? On se kao pravi roditelj za nas već pobrinuo. Sve

nam je dao u svome Sinu Isusu. „Dođite k meni svi koji ste umorni i opterećeni i ja ću vas odmoriti“, kaže nam Isus. Možemo li u to povjerovati? Ili, kao i inače, želimo uvijek baš sve kontrolirati? Čini se da je Božja volja ipak ta da se on brine za nas.

Gospodine Bože, ti me poznaješ bolje nego što ja poznajem samoga sebe. Često mislim da trebam učiniti ovo ili ono, a to uopće

nije potrebno. Neprestano si tovarim teret koji ne mogu nositi, ne razmišljajući da ga uopće i ne moram nositi. Radujem se danima koji su preda mnom zato što ću moći odahnuti od svih svojih poslova. Ti si rekao da daješ odmor onima koji dođu k tebi. Daj da se na ovom godišnjem odmoru posvetim i odmoru svoje duše. Preuzmi sve

Pravi odmor duše jest
onda kada sam slobodan od svega i od
sviju i kada se vratim
samome sebi.

se duša odmarala, potrebno je odmarati i tijelo. Jedno bez drugoga ne ide, jer duša i tijelo u nama su jedno. Dakle, važan sam ja. Važna je moja osoba. Želim pokušati dokučiti smiraj svoga bića kako bih bio dobro. Često se tako ne osjećam. Često moje misli bivaju opterećene nepotrebnim brigama. Najčešće sam opterećen drugim ljudima. Toma Kempenac u svojoj knjizi *Nasljeduj Krista* napisao je: „Živjeli bismo u miru samo da se neprestano ne bavimo onim što drugi ljudi govore i čine.“ O, kako mi je potrebna takva sloboda. Pravi odmor duše jest onda kada sam slobodan od svega i od sviju i kada se vratim samome sebi.

Koliko god s jedne strane bila nezgodna ova pojava pandemije koronavirusa koja nas je zadnjih mjeseci

moje brige. Brini se za mene onako kako to i želiš. Nauči me da ne moram voditi računa o onome za što si se ti već odavno pobrinuo. U tebi imam sve. Želim ti doći i u tebi se odmarati. Vodi me u ovoj mojoj namjeri da svoj odmor provedem kvalitetno i korisno. Jedino ću odmoran moći dobiti novu snagu za novi početak. Jedino odmoran mogu radati nove ideje i biti kreativan i produktivan. Što redovitije budem odmarao, to ću bolje rasti i napredovati.

U tebi pronalazim smiraj duše i radost vlastitoga postojanja. Hvala ti što si me stvorio i pozvao u život. Dobio sam priliku upoznati ljubav. Daj mi da toga često budem svjestan, pogotovo onda kada osjećam težinu i teret svojih slabosti i grijeha. Neka me ova spoznaja uvijek vrati tebi, mom smiraju... Tebi, mom odmoru.

Godina Laudato si' – od 24. svibnja 2020. do 24. svibnja 2021.

Godina brige za zajednički dom

Na početku tjedna *Laudato si'* (16. do 24. svibnja 2020.), papa Franjo pozvao je sve vjernike i kršćane, a napose rimokatolike, da se podsjetе svoje vjerničke dužnosti brige za naš zajednički dom. Tom prigodom papa Franjo rekao je da se upravo u doba opasnosti od koronavirusa naglašeno osjeća još veća potreba „brige za naš zajednički dom”, a poziv koji je upućen u enciklici *Laudato si'* dobiva posebno značenje. Papa je istaknuo da je potrebno opet pozvati sve ljude dobre volje „da pomognu stvoriti i ojačati konstruktivne stavove za brigu o stvorenju”. O petoj godišnjici proslave objavljivanja svoje enciklike *Laudato si'* Papa je proglasio godinu brige o našem zajedničkom domu – Godinu *Laudato si'*.

PETA GODINA OD OBJAVLJIVANJA ENCIKLIKE LAUDATO SI'

Encikliku *Laudato si'* papa Franjo potpisao je i dao u javnost na svetkovinu Duhova 24. svibnja 2015. godine, te je tijekom tjedna *Laudato si'* u video poruci upitao gledatelje: „Kakav to svijet želimo ostaviti naraštaju koji dolazi nakon nas, djeci koja odrastaju?”, te ih pozvao da se uključe u aktivnosti tjedna *Laudato si'* naglašavajući svoj „hitan poziv da odgovore na ekološku krizu.” Nastavio je: „Krik Zemlje i krik siromaha ne smiju se nastaviti. Pobrinito se za stvorenja, taj dar

našeg Boga Stvoritelja. Slavimo tjedan *Laudato si'* zajedno!” Tom prigodom papa Franjo najavio je i projekt obilježavanja 5. godišnjice enciklike *Laudato si'* koji je pokrenut na inicijativu Dikasterija za promicanje cjelovitog ljudskog razvoja.

Tijekom sljedeće godine, od 24. svibnja 2020. do 24. svibnja 2021., predviđeno je održavanje brojnih događanja na teme što ih promiče enciklika *Laudato si'*. Cilj ovog projekta je posvijestiti potrebu ekološkog obraćanja i djelovanja na korist svim stvorenjima Zemlje. I nakon pet godina uočava se da je enciklika *Laudato si'* itekako važan proročki dokument Crkve. Stanje planeta Zemlje ukazuje da je potreba promjene ponašanja ljudskog roda hitno potrebna. Planet pogađaju teške posljedice: topljenje leda na polovima Zemlje, požari u Amazoniji, ekstremne meteorološke promjene i gubitak bioraznolikosti. Nagla pojava pandemije koronavirusa i druge nevolje s kojima se suočavamo ukazuju na potrebu da se usmjerimo „moralnim i duhovnim kompasom na putovanju prema stvaranju brižljivijeg, bratskijeg, mirnijeg i održivijeg svijeta”. U ovoj godini pruža nam se jedinstvena prilika preoblikovati sadašnje stanje i patnje u muku rađanja novog načina zajedničkog života, u oblike nove povezanosti, u suosjećanje i solidarnost, u skladnije odnose s prirodom, našim zajedničkim domom. Mali virus pokazao nam je kako smo svi međusobno povezani i međuvisni, rekao je Papa.

ŠTO ČINITI U GODINI LAUDATO SI'?

Dok mnogi strahuju od posljedica koronavirusa i pitaju se što nas čeka u post-COVID vremenu, nama kršćanima pruža se jedinstvena prilika oblikovati svijet prema kršćanskim načelima odnosa s prirodom, oblikovati novu ekonomiju i politiku, nove odnose u društvu i Crkvi. Današnja klimatska situacija zahtijeva viziju i djelovanje na svim razinama – lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj.

MOLITI ZA STVORENJA

Ponajprije je važno moliti molitvu zahvale prije obiteljskog obroka. Obiteljskim i župnim zajednicama se predlaže svakodnevna zajednička *Posebna molitva za brigu o stvorenom*. Tijekom Godine Laudato si' vjernici su pozvani slaviti *Dan molitve za brigu o stvorenjima* (1. rujna). Počevši od toga dana, pa do blagdana sv. Franje Asiškog (4. rujna) u mjesecu posvećenom stvorenjima u župnim i biskupijskim zajednicama trebao bi se proslaviti *Mjesec molitve za stvorenja* i *Jubilej Zemlje*. Tom prigodom valja obnoviti i popraviti svoje međusobne odnose i odnose sa stvorenjima, a u prigodnim programima po cijelom svijetu organizirati događaje i zbivanja na lokalnoj razini koja imaju za cilj posvijestiti da je briga za okoliš i za stvorenja vjernička dužnost kršćana.

STEĆI NOVA ZNANJA I UMIJEĆA

Osim molitve, važno je obrazovati se i učiti. Vjernicima se predlaže čitanje i proučavanje enciklike *Laudato si'*, sudjelovanje u programima koji će se organizirati na župnim i biskupijskim razinama. Papa Franjo poziva ne samo katolike, nego sve ljude dobre volje da se svi zajedno uključimo u dijalog i suradnju, te da zajedno vidimo koji su nam ciljevi za izgradnju budućnosti planeta. Svi su kršćani pozvani na svojevrsnu provjeru i razmjenu dosadašnjih inicijativa, ideja, iskustava, dobrih praksi, na učenje novih i drugačijih ideja glede zaštite okoliša. Razmjena iskustava u brizi za okoliš počinje već od obiteljskog planiranja upotrebe hrane i sredstava u našem kućanstvu: koliko i što će se u obitelji pripremiti za zajedničke obroke da se hrana ne mora baciti nego da se sve pripravljeno blaguje, kako pravilno koristiti sredstva zaštite u poljodjelstvu, koja sredstva za čišćenje upotrebljavati u kućanstvu, gdje se možemo informirati o štetnosti raznih materija koje nam se nude na korištenje, kako se što bolje povezati sa svojim lokalnim dobavljačima koji uzgajaju ekološku hranu i ne upotrebljavaju ekološki škodljive preparate u uzgoju biljaka i životinja, kako podržati ekološke inicijative i osobno sudjelovati u ekološkim pokretima.

DJELOVATI NA DOBROBIT STVORENOG SVIJETA I LJUDI

Osim molitve i obrazovanja, u Godini Laudato si' pozvani smo se ozbiljno prihvatiti svojih vjerničkih dužnosti prema okolišu: očišćenju okoliša od plastike,

brizi oko potrošnje vode i energije, utjecanju na pravednije odnose prema siromašnima i obespravljenima osobito zemljoradnicima i seoskom stanovništvu. Valja nam se zauzeti oko skrbi za zdravu hranu, u nastojanju da se hrana i namirnice ne uništavaju i ne bacaju, da smanjimo kupovinu u velikim trgovačkim centrima koji izrabljuju poljodjelce i povrtlare, nego da upoznamo one koji uzgajaju našu hranu, a da se i sami pobrinemo te zasadimo dio potrebnog povrća u našim vrtovima, pa i na gradskim balkonima. Ova inicijativa trebala bi obuhvatiti obitelji, župe, biskupije, škole i sveučilišta, bolnice i zdravstvene ustanove, poduzeća, seoska gospodarstva, redovničke kuće i provincije, sjemeništa i sve crkvene ustanove te ih učiniti mjestima održivog života i brige za okoliš. Upravo bi crkvene ustanove

trebale prednjačiti i davati primjer ekološki usmjerenog života svim drugim kršćanima, a i nekršćanima. Održiva proizvodnja, nabava hrane od lokalnih dobavljača, smanjenje uporabe mesa i mesnih proizvoda, povećanje namirnica biljnog porijekla, uštede na području transporta, izbjegavanje korištenja plastične ambalaže, odvajanje i recikliranje otpada tek su samo neke od djelatnosti koju svaka crkvena ustanova, svaka obitelj i svaki pojedinac može činiti za korist okoliša. U

Godini *Laudato si'* važno je još jednom posvijestiti da je briga za okoliš čvrsto povezana s brigom za sve ljude, ponajprije one siromašne i odbačene, a to su upravo najčešće oni koji se brinu za obrađivanje polja i uzgoj hrane, seljaci i zemljoradnici. Upravo su ti ljudi najčešće i najmanje obrazovani, najmanje cijenjeni i o njima se društvena zajednica najmanje brine.

SVE BI TREBALO BITI DRUGAČIJE

Na Veliki petak ove godine na pustom Trgu sv. Petra dok je svijet stenjao pod okovima pandemije koronavirusa, papa Franjo je uputio čitavom kršćanskom svijetu važnu poruku: „Nastavili smo punom brzinom osjećajući se snažnima i sposobnima za sve. Pohlepni za zaradom, prepustili smo da nas zaokupe stvari i zbunjenost žurbom... nismo se probudili pred planetarnim

U enciklici *Laudato si'* pozvani smo na obranu ljudskih života i na obranu prirode. Čuvati prirodu i ljude za one koji dolaze poslije nas. Naš zajednički dom ne pripada samo nama, nego i svim stvorenjima, i svim budućim generacijama ljudi. Naša je briga i odgovornost da ga sačuvamo kako bi svako stvorenje i svaka osoba mogla sigurno živjeti, imati dovoljno hrane i prostora, dovoljno sredstava i imovine, dovoljno svega što je potrebno za opstojnost i život.

Godina *Laudato si'*, koja je pred nama, bit će označena našim odlukama koje će usmjeriti svijet na bolje ili na gore. „Neće biti isto – rekao je papa Franjo na svetkovinu Duhova – a ja vas pitam: kakav biste svijet željeli nakon toga? Bolji ili gori? (...) Nitko se ne uspije spasiti sam. Nitko!” Na katastrofična predviđanja više se ne može gledati s prezirom ili podsmijehom. Budućim naraštajima lako bismo mogli ostaviti odviše ruševina, pustoši i prljavštine (LS 161). Odgovornost za svijet ne bi smjeli prepuštati drugima. Odgovornost za naš svijet pripada nama osobno. Naša je vjernička dužnost

Posebna molitva za brigu o stvorenom u Godini „*Laudato si'*”

Ljubljeni Bože,
Stvoritelju neba, zemlje i svega što sadrže.
Otvori nam umove i dotakni srca
kako bismo mogli biti dio stvorenoga svijeta koji si nam darovao.
Budi uz potrebite u ovim teškim vremenima,
osobito uz najsiromašnije i najranjivije.
Pomozi nam da pokažemo kreativnu solidarnost u suočavanju
s posljedicama ove globalne pandemije.
Daj nam hrabrosti za promjene
usmjerene prema traženju općega dobra.
Sada više no ikad svi trebamo osjetiti da smo
međusobno povezani i ovisni jedni o drugima.
Daj da čujemo i odgovorimo
na krik zemlje i vapaj siromaha.
Neka sadašnje patnje postanu porođajni bolovi
održivog i svijeta u kojem će biti više bratstva.
To te molimo po Kristu Gospodinu našem
pod ljupkim pogledom Marije Pomoćnice kršćana!
Amen.

ratovima i nepravdama, nismo slušali krik siromašnih i našeg teško bolesnog planeta. Nastavili smo nesmiljeno dalje misleći da ćemo uvijek ostati zdravi u jednom bolesnom svijetu”. Papa Franjo je podsjetio da smo pozvani „prihvatiti ovo vrijeme kušnje kao vrijeme izbora... vrijeme za razabiranje onoga što je važno od onoga što prolazi, za razdvajanje onoga što je potrebno od onoga što nije”. Bio je to snažan poziv na obraćenje.

njegovati ispravan odnos sa samim sobom, s drugima, s Bogom i sa zemljom. Prilika je u ovoj godini shvatiti da je sve međusobno povezano, i da naše misli, riječi i djela, kao i propusti omogućuju razvoj svijeta u boljem kao i lošijem smjeru. Bog čovječanstvu daje priliku za novi početak. I naša malena i svakodnevna djela, kako naučava papa Franjo u enciklici *Laudato si'*, pomažu dobrobiti svijeta i povratku nade u bolju budućnost. „Dovoljan je samo jedan dobar čovjek da se nada vrati!” (LS 70-71)

Tomislav Vojnić Mijatov zaređen za prezbitera u subotičkoj katedrali

Za vrijeme svečanog misnog slavlja, 27. lipnja, subotički biskup mons. Ivan Pénzes u katedrali sv. Terezije Avilske u Subotici zaređio je za prezbitera vlč. Tomislava Vojnića Mijatova iz župe Presvetog Srca Isusova Donji Tavankut.

Prije samoga početka misnog slavlja, ređenik je pozdravio sve okupljene vjernike, obitelj, rodbinu, župljane Župe Tavankut, slušatelje Radio Marije te đakovačke svećenike, poglavare i bogoslove koji su pratili misu ređenja uživo preko društvenih mreža. Izričem jedno veliko hvala svima vama koji ste došli na prezbitersko ređenje te me tako podržali na početku mog svećeničkog života koji već sada postaje izazov, ali i blagoslov jer su u Božjem vinogradu potrebni sveti i hrabri svećenici, istakao je ređenik Tomislav u svom uvodnom pozdravu. Biskup Pénzes je u homiliji govorio o službi prezbitera. Naš je veliki svećenik Isus Krist odabrao neke učenike da u njegovo ime javno obavljaju u Crkvi svećeničku službu za ljude. I sam poslan od Oca, poslao je u svijet apostole da po njima i njihovim nasljednicima – biskupima – trajno vrši svoju zadaću učitelja, svećenika i pastira. A prezbiteri se postavljaju za suradnike biskupskoga reda, s njima sjedinjeni u svećeničkoj službi pozvani su da služe Božjem narodu. Ovaj brat, nakon zrela promišljanja, ima primiti svećeništvo u redu prezbitera, da služi Kristu učitelju,

svećeniku i pastiru, čijom se službom njegovo tijelo, to jest Crkva, izgrađuje i prerasta u Božji narod, sveti hram. A ti, predragi sine, koji ćeš biti zaređen za prezbitera, službom svetog naučavanja bit ćeš dionik poslanja Krista učitelja, poručio je biskup ređeniku. Dijeli svima Božju riječ koju si samo s radošću primio. Razmatraj Božji zakon, nastoj vjerovati što čitaš, druge uči što si uzvjerovao i sam vrši što naučavaš, pozvao je biskup ređenika.

Predragi sine, vrši službu Krista glave i pastira prema svome stupnju i, sjedinjen s biskupom i njemu podložen, nastoj vjernike ujedinjavati u jednu obitelj da ih po Kristu u Duhu Svetom možeš privoditi k Bogu Ocu. Uvijek imaj pred očima primjer Dobrog Pastira koji nije došao da bude služen, nego da služi i koji je došao tražiti i spasiti što je bilo izgubljeno, poručio je biskup na kraju homilije. Nakon obreda ređenja novi mladomisnik blagoslovio je okupljene vjernike mladomisničkim blagoslovom. /IKA/

Đakonsko ređenje Damjana Pašića u Bačkom Monoštoru

Subotički biskup mons. Ivan Pénzes zaređio je 28. lipnja za đakona bogoslova Damjana Pašića u njegovoj rodnoj župi, u crkvi sv. Petra i Pavla u Monoštoru.

Prigodom đakonskoga ređenja, molim vas da žarko molimo Gospodina za svećenička zvanja. Jučer sam zaređio jednoga đakona za svećenika, vaš će đakon biti ređen za svećenika s još jednim kandidatom, i ostaju nam dvojica bogoslova u Đakovu. Molimo za svećenička zvanja! Za sada naša biskupija ima dovoljno svećenika i u narednih deset godina ne očekujemo manjak, no neka Gospodin usliša našu molitvu za svećenička, redovnička i zvanja za redove Crkve, rekao je u uvodu svete mise subotički biskup mons. Ivan Pénzes. Uz biskupa ordinarija na misi su koncelebrirali đakonov župnik vlč. Goran Vilov, biskupov tajnik preč. Mirko Štefković, te vlč. Luka Poljak, svećenik na službi u uredu Ordinarijata. Uz Damjana je, nakon ređenja, asistirao trajni đakon monoštorske župe Stipan Periškić. Pjevanjem je liturgiju oplemenio župni zbor predvođen „Kraljicama Bodroga“, ženskom pjevačkom skupinom Kulturno-umjetničkog društva Hrvata „Bodrog“ iz Monoštora, a djeca iz ove župe su na njezinom završetku recitirala pjesme mladoga monoštorskoga pjesnika Ivana Pašića.

Damjan Pašić rođen je 3. ožujka 1991. u Somboru od oca Marina i majke Marice rođ. Kolar. Osnovnu školu završio je u Monoštoru, srednju tehničku u Somboru 2010. godine, a nakon toga odlazi u Zagreb na studij filozofije i teologije pri Katoličkom bogoslovnom fakultetu. Magistrirao je teologiju 2019. godine i iste godine u listopadu javio se Biskupskom ordinarijatu u Subotici te bio primljen kao kandidat Subotičke biskupije za sveti red. Nakon što je primio niže redove lektorata i akolitata od strane biskupa Pénzesa u Subotici, Damjan Pašić poslan je kao duhovni pomoćnik župniku Vinku Cvijinu u župu sv. Jurja u Vajsku. Na svoj je đakonski praktikum upućen u župu sv. Marka evanđeliste u Žednik. /Marko Tucakov/

Velečasni Goran Jovičić doktorirao kanonsko pravo

Svećenik Subotičke biskupije vlč. Goran Jovičić obranio je doktorske studije iz kanonskog prava.

Nakon doktorske promocije iz katoličke teologije 2013. godine na „Universität Wien“ (Bečkom Sveučilištu) studirao je crkveno pravo između 2014. – 2017. na „The Catholic University of America, School of Canon Law“ (Katoličkom sveučilištu) u Washingtonu u DC i mađarskom „Katoličkom sveučilištu Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Kánonjogi Posztgraduális Intézet“ u Budimpešti. Nakon završenog licencijata iz crkvenog prava u Budimpešti, završio je doktorske studije iz crkvenog prava te obranio disertaciju 23. lipnja 2020. godine sa Summa cum Laude na istom Sveučilištu. Naslov disertacije je „Međunarodna pravna osobnost Svete Stolice i Države Grada Vatikana uzimajući

u obzir njihov pravni status pri Ujedinjenim narodima“ (u originalu na njemačkom: „Die völkerrechtliche Stellung des Hl. Stuhls und des Staates der Vatikanstadt unter besonderer Berücksichtigung ihres Status bei den Vereinten Nationen“). Mentor mu je bio **prof. dr. Schanda Balázs**, ustavni sudac mađarskog Ustavnog suda i profesor ustavnog i kanonskog prava na Pázmány Péter Katoličkom sveučilištu u Budimpešti. Od prošle godine predaje dogmatsku teologiju, osobito ekleziologiju, sakramentalnu teologiju, katoličku dogmu, sakrament euharistije na Sjeverno-kalifornijskoj bogosloviji i Sveučilištu sv. Patrika u Menlo Parku, nadbiskupija San Francisco, te pomaže u formaciji budućih svećenika. /**Dario Marton**/

Premينو bogoslov Subotičke biskupije János Kovács

Dana 26. lipnja, u 47. godini života u Đakovu je uslijed zatajenja srca preminuo bogoslov Subotičke biskupije. Prije nemilog događaja negativni su rezultati testiranja pokazali da ni preminuli János, kao ni jedan drugi bogoslov sjemenišne zajednice u Đakovu, nije zaražen koronavirusom. János Kovács sahranjen je u 29. lipnja u Đakovu.

János Kovács rođen je 30. siječnja 1973. u Baču od oca Andrije i majke Marije, rođ. Lujčić. S roditeljima, dvojicom braće i sestrom odrastao je župi sv. Jurja u Vajskoj u Subotičkoj biskupiji. U rujnu prošle godine kao kandidat svoje rodne biskupije započeo je svećeničku formaciju u Bogoslovnom sjemeništu u Đakovu i upisao prvu godinu filozofsko-teološkoga studija na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Đakovu. Nakon osnovne škole završava srednju školu za strojarskog tehničara u Odžacima, poslije koje radi u samostalnom građevinskom obrtu. Odrastao je uz svoju župnu zajednicu u Vajskoj kao zauzet i uzoran vjernik, najprije kao ministrant, a kasnije i kao član župnoga pastoralnog vijeća.

Od 2015. godine intenzivnije razmišlja o svećeničkom pozivu te se iste godine prijavljuje u Red bosonogih karmelićana. Iskustvo redovničke postulate u Somboru i novicijata u Grazu (Austrija) pomoglo mu je u dodatnom promišljanju te je svoj život odlučio usmjeriti i posvetiti službi dijecezanskog svećenika. Godine 2019. prijavljuje se subotičkom biskupu Ivanu Péntzesu, koji ga prima kao kandidata svoje biskupije i šalje u Bogoslovno sjemenište

u Đakovo. Sjemenišni odgojitelji i bogoslovi s velikim su ganućem prihvatili nenadanu smrt člana svoje zajednice. Svjedoče da su preminuloga Jánosa doživljavali kao uzorna bogoslova i savjesna studenta. Premda je po godinama bio mnogo stariji od većine bogoslova i studenata s kojima je dijelio svakodnevicu i studentski život, sa svima je razvijao iskreno i radosno prijateljstvo, pružajući im istodobno i osobno svjedočanstvo vlastitoga iskustva i rada, a prije svega životne snage vjere i kršćanskog pouzdanja. Strpljivo se nosio i sa zdravstvenim poteškoćama, uzrokovanimi ponajviše problemima hipertenzije, u čemu je, također, pokazivao primjernu zrelost. Smrt bogoslova Jánosa preklopila se s vremenom kad je i Bogoslovno sjemenište bilo pogođeno kušnjom i opasnostima pandemijske zaraze.

U večernjim satima lijes s tijelom pokojnoga Jánosa bio je izložen u predvorju središnje sjemenišne kapele Bezgrešnog začeca Blažene Djevice Marije, gdje se zajednica liturgijskom molitvom oprostila od svog preminuloga člana, „prihvaćajući – kako je istaknuto – u skrušenosti i poniznosti Božju spasiteljsku Promisao i Ljubav, koja je za Jánosa sada odredila ‘drugi put’, moleći da svemogući Bog, po zagovoru Djevice Marije, Zaštitnice sjemeništa, primi pokojnoga Jánosa u radost zajedništva s raspetim i uskrslim Gospodinom, a nama što ostajemo bude utjeha i zaštita”.

Sombor: Gerardovo 2020.

Na dan rođenja za vječnost, 24. lipnja, proslavljeno je Gerardovo u karmelićanskoj crkvi u Somboru. Duhovna priprava ove je godine počela 15. lipnja, kada se svaki dan molila krunica, služila pjevana sveta misa s propovijedi, a na kraju molile litanije Srcu Isusovu i molila molitva ocu Gerardu kod njegovoga groba u crkvi. Kao i prijašnjih godina, djeca su sudjelovala svojim radovima na, ove godine online natječaju, koji su provele katehete i vjeroučitelji, a radovi na temu molitve izloženi su u crkvi.

Na proslavi Gerardova pjevao je dio Katedralnog zbora iz Subotice, a s obzirom na to da ove godine biskup **Ivan Pénzes** nije mogao doći, slavlje je predvodio

karmelićanski provincijal **o. Srećko Rimac**. Umjesto planiranog propovjednika, **o. Stipe Tomića** iz Graza, propovijedao je **o. Zlatko Žuvela**. Tijekom višednevne duhovne priprave bilo je manje vjernika nego prijašnjih godina zbog situacije s koronavirusom, ali je na proslavi lijepo bilo vidjeti ispunjenu crkvu. Osim domaćih, Somboraca i stanovnika okolnih mjesta i salaša, hodočastili su vjernici iz Subotice, Đurđina i Žednika. O tome ima li svjedočanstava i uslišanja po Gerardovu zagovoru, vicepostulator **o. Tiho Radan** kaže: *Ima, naravno, i prije neki dan stiglo je jedno napisano svjedočanstvo, također, prije nekoliko mjeseci iz Zagreba, ljudi šalju svjedočanstva, zahvaljuju ocu Gerardu, mole se. Svjedočanstvo koje je prije par dana došlo je baš svjedočanstvo o životu. Jedna je gospođa molila za mladi bračni par koji nije mogao imati djece da dobiju dijete i po zagovoru oca Gerarda dobili su dijete.*

Također, što je novost ove godine, velečasni Daniel Katačić je inicijativu „40 dana za život“ u Novom Sadu stavio pod zagovor oca Gerarda. Ima uslišanja, ali za proglašenje svetim potrebno je baš veliko čudo koje će biti potkrijepljeno i dokumentirano, treba prikupiti medicinske nalaze, sve to prevesti na talijanski, poslati u našu generalnu kuću, a ako postulatori odobre, dokumentacija se šalje u kongregaciju. Mi smo već poslali takvih pet čuda za koja smo prikupili svu dokumentaciju i sada ovisi o generalnom postulatu hoće li to proslijediti dalje. Takva je dokumentacija potrebna jer čuda su Božja potvrda da je taj čovjek uistinu svet, da ga možemo uzeti za uzor, moliti mu se, stavljati mu se u zagovor. Sva svjedočanstva uslišanja ili milosti nakon utjecanja Gerardovom zagovorom su nam dragocjena i potičemo ljude da ih napišu i pošalju nam, kazao je o. Tiho. Potičem ljude da se nastave moliti ocu Gerardu, stavljati mu se u zagovor. Otac Gerard je na ovim prostorima djelovao preko 50 godina, on razumije narod koji ovdje živi. Zašto se ne bi utekli onome koji je naš, jedini u biskupiji za koga se vodi proces proglašenja svetim? Kao što i drugi narodi

imaju velike svece kojima se utječu tako i mi imamo oca Gerarda. Zašto njega ne bismo zamolili za pomoć jer uvijek prvo za pomoć zamolimo nekog tko nam je blizu, tko je naš bližnji. Zašto bismo išli dalje ako imamo tako velikog, svetog čovjeka ovdje, u našem kraju?

Svoje dojmove s proslave iznijela je i **s. Mihajila Vorotnjak** iz Ruskog Krstura, Službenica Blažene Djevice Marije istočnog obreda. *Na ovaj dan više puta sam dolazila i osobno i s vjernicima, s grupama ljudi s kojima surađujem, da ih upoznam s osobom oca Gerarda. Svaki put ga sve više upoznajemo, njegov život i njegovu duhovnost. Radujemo se da na ovim prostorima gdje sam*

rođena, imamo skoro blaženika i sveca, da možemo od njega učiti kako živjeti svakodnevno, kako ljubiti Boga i živjeti s njime.

Kako je pojasnio o. Tiho, u postupku proglašenja su dvije faze, dijecezanska, biskupijska faza i rimska. Na biskupijskoj razini je sve završeno već prije nekoliko godina, sada je u tijeku rimska faza. Potrebno je još napisati spise za knjigu Pozitio, a krajem prošle godine predan je sažetak svjedoka, Sumarium testium. Sljedeći korak je sačiniti Sumarium documentorum koji predstavlja sažetak svega što je sluga Božji otac Gerard napisao. Tek kada sve te spise i dokumente u kojima su navedene kreposti kojima se o. Gerard odlikovao, pobožnosti koje je njegovao, kongregacija dobije, može se ispitati život oca Gerarda. Nakon toga se postupak za proglašenje svetim može nastaviti. /**Nela Skenderović**/

Odabrani pobjednici vjeroučeničkog natjecanja na temu „MOLITVA“

Katehetski ured Subotičke biskupije, skupa sa samostanom karmelićana u Somboru i Vicepostulaturom za proglašenje blaženim sluga Božjeg o. Gerarda Tome Stantića i ove su godine, prigodom proslave Gerardova, organizirali natjecanje za vjeroučenike koji pohađaju školski i župni vjeronauk u župama Subotičke biskupije.

Natjecanje je koncipirano kao vid dječje proslave Gerardova, a rezultati natjecanja prikazani su u dječjem dijelu hodočasničkoga programa tijekom proslave Gerardova, 24. lipnja, u karmelskoj crkvi sv. Stjepana, ugarskoga kralja u Somboru. Ove godine, za razliku od prijašnjih, natječaj je bio online kao i cjelokupna vjeronaučna nastava. Tema ovogodišnjega natječaja bila je molitva, kazala je **mr. Jelena Zečević**, tajnica Katehetskog ureda Subotičke biskupije. Ona je navela da je natjecanje završeno 31. svibnja. Pristiglo je 75 radova i to iz župa grada Subotice, iz Đurđina, Male Bosne, Sombora i Selenče. Nagrađeno je 35 djece, a nagrade su raspoređene u tri kategorije (1., 2. i 3. nagrada), kaže mr. Zečević. U povjerenstvu za ocjenjivanje radova bile su profesorica književnosti i stručna suradnica u Zavodu za kulturu vojvođanskih Hrvata **Katarina Čeliković**, nastavnica i dopisnica glasila **Otac Gerard Nevena Mlinko** i mr. Zečević. Vjeroučenicima su nagrade bile uručene 24. lipnja, na dan proslave o. Gerarda. /**M. Tucakov**/

Prvu nagradu u kategoriji vjeroučenika VII. razreda osvojio je **Nenad Paštović** iz župe Presvetoga Trojstva iz Sombora.

Molitva

Kada je teško, samo se pomoli
i nestat će sve boli.

Molitva djeluje tako
da sve loše odbaciš lako.

Moli se prije spavanja za miran san,
ujutro za dobar dan.

Molitva snagu daje
jer Božja ljubav vječno traje.

Dok molim, kao da sam u drugom svijetu,
osjećam se kao pčela na cvijetu.

Kada misliš da izlaza nema, kad zlo vreba,
tebi tada molitva treba.

Ako ti je loše, nemoj stajati,
pomoli se, nećeš se kajati.

Kada se bojiš
samo ne prekidaj da moliš.

Proštenje u Maloj Bosni

Na blagdan Presvetog Trojstva, crkva u Maloj Bosni svečano je proslavila svoje proštenje. Svetu misu predvodio je vlč. Luka Poljak u zajedništvu s domaćim župnikom vlč. Draganom Muharemom.

Uoči samog proštenja održane su i trodnevnice koje je predvodio domaći župnik. Tema trodnevnica bila je „Misli svetih otaca i duhovnih pisaca o Trojstvu”. Prvog dana trodnevnice župnik se osvrnuo na svetog Atanazija i njegove misli o Trojstvu, dok je drugog dana govorio o mislima svete Katarine Sijenske o Trojstvu. Treća trodnevica protekla je u znaku pape u miru Benedikta XVI. i njegovim razmatranjima o zaštitniku naše župe. Iako za vrijeme pandemije koronavirusa nije bilo svetih misa, u našoj crkvi se radilo. Obnovljeno je svetište,

postavljene su nove pločice na oltaru i proštenje je bila prava prilika da župljani i gosti vide kako se jedna mala župa izgrađuje i obnavlja uz pomoć svojih vjernika i župljana koji vole svoju crkvu. /Larisa Skenderović/

Proslavljen blagdan Marije Majke Crkve u Aleksandrovu

Blagdan Marije Majke Crkve svečano je proslavljen na Duhovski ponedjeljak u subotičkoj župi u Aleksandrovu koja i nosi ime Marija Majka Crkve. Proslavi blagdana prethodilo je devet dana pripreve, tijekom kojih je misna slavlja predvodio i propovijedao uvijek drugi svećenik.

Devetnica je započela u subotu 23. svibnja, misom na kojoj je propovijedao karmelićanin u Somboru, o. Tiho Radan. Narednih dana su redom propovijedali

Vilov iz Bačkog Monoštora, kapelan u Novom Sadu Daniel Katačić, katedralni kapelan Patrik Tvorek, a posljednjeg dana devetnice, 31. svibnja, propovijedao je Luka Poljak. Župnik ove župe vlč. dr. Marinko Stantić veli da nastoji svake godine za devetnicu pozvati svećenike koje župljani rijetko imaju prilike čuti, a ove godine su to bili uglavnom mlađi svećenici. Kako kaže, na devetnicu je dolazio lijepi broj vjernika unatoč tome što još mnogi strahuju od koronavirusa. S obzirom

župnik u Maloj Bosni Dragan Muharem, župnik u Vajskoj Vinko Cvijin, kapelan u Čantaviru Nebojša Stipić, župnik u Novom Sadu Róbert Erhárd, Goran

na to da neke župe, poput one u Žedniku ili Đurđinu, ove godine nisu svoja proštenja slavili s narodom, k tome, niti su vjernici na Uskrs mogli biti u crkvi, Stantić je zahvalan što se njihovo proštenje, uz propisane mjere, moglo održati u zajedništvu s vjernicima. Na sam blagdan župnik već četiri godine, koliko služi u toj župi, običava pozvati nekog svećenika iz Hrvatske. Međutim, zbog neizvjesnosti u vrijeme dogovora, čast da predslavi liturgijsko slavlje proštenja imao je katedralni župnik mons. Stjepan Beretić koji je misu služio u zajedništvu s domaćinom, vlč. Marinkom Stantićem, kapelanom ove župe Arnoldom Lukácsom i vlč. Nebojšom

Stipićem. Mons. Beretić je u svojoj propovijedi, među ostalim, rekao da slika prvoga grijeha u svetom pismu pokazuje kakvi smo, da nam je teško priznati krivicu i

stoga u prvim ljudima prepoznamo sebe. *Svemogući nam je zato dao Majku da ona satire glavu napasniku. Marija je i naša majka, koju molimo da nam pomogne ne samo u borbi protiv virusa, već da se u cijelom svijetu satire mračna moć đavla. Radujemo se ovoj svetkovini zato što je Marija majka cijele Crkve. Ona je najbolje sredstvo da se isprosi milost od Boga*, kazao je Beretić. Svojim zdušnim i radosnim pjevanjem svečanost proštenja je uvećao zbor župe Marija Majka Crkve uz pratnju orguljaša i voditelja zbora **Maria Bonića**.

Novo pastoralno vijeće

Župa u Aleksandrovu obuhvaća i područja Bunarića, Čantavirskog puta, potom Šištak, Verušić – dio do Klise, Hrvatski Majur – južno od nekadašnje Sivačke pruge, Aleksandrove Salaše, to jest, kako češće zovu to područje, Mali Palić. Kako saznajemo od župnika Stantića, mandat pastoralnih vijeća u čitavoj biskupiji istekao je 31. ožujka. Zbog toga je u ovoj, teritorijalno

vrlo prostranoj župi, imenovano novo pastoralno vijeće koje ima mandat od pet godina. *Ono sada broji 23 člana od kojih mnogi obnašaju ulogu pročelnika pojedinih odjela. Svakako, pročelnici mogu sebi birati suradnike iz cijele župne zajednice, a želja je župnika da ovo pastoralno vijeće bude funkcionalno. Za sad smo krenuli s velikim poletom, nadam se da će tako i ostati*, kaže Stantić. Članovi su različite dobi, ima ih uglavnom iz svih područja župe, a u većoj mjeri su zastupljene i žene.

Naziv Marija Majka Crkve za Bogorodicu, prvi puta je svečano proglašen na misi kojom je papa Pavao VI. zaključio III. sjednicu Drugoga vatikanskog sabora. Toga dana, 21. studenoga 1964., on je izjavio da presveta Marija jest Majka Crkve, to jest svega kršćanskoga naroda – i vjernika i pastira. Nakon ove prigode, papa Pavao VI. je to ime ponovio i prigodom desete obljetnice završetka Drugoga vatikanskog sabora kada je rekao: „Ako je Marija majka Kristova po tijelu, onda je ona i duhovna majka toga tijela kome i sama, na izvanredan način pripada kao kći i sestra.” /**Nela Skenderović**/

Skupština UBH „Dužijanca”

U vjeronaučnoj dvorani župe sv. Roka, u kojoj se nalazi sjedište Udruge bunjevačkih Hrvata „Dužijanca”, 22. lipnja održana je redovita, godišnja skupština ove udruge.

Od prošle skupštine, „UBH Dužijanca” napustila su dva člana – msgr. dr. Andrija Kopilović, svećenik i Bela Ivković, odvjetnik. Stoga smo se prije same skupštine pomolili za njih, da ih dragi Bog nagradi vječnim mirom i vječnom radošću u društvu anđela i svetih za sve ono dobro što su ovdje na zemlji činili,

a osobito za sve ono što su učinili za našu Dužijancu. Zatim je **Lazo Vojnić Hajduk** u kratkim crtama izložio njihov doprinos Dužijanci i oživio svoja sjećanja na suradnju s njima u organizaciji Dužijance. Nakon te „mini-komemoracije” držana je redovita skupština naše Udruge prema priloženom dnevnom redu. Na početku

skupštine sve okupljene članove pozdravio je **mons. dr. Andrija Anišić**, predsjednik Udruge i zahvalio im što su se odazvali pozivu na sudjelovanje u skupštini i na svemu što čine za Dužijancu i za samu udruhu. Na skupštini u Udrugu su primljena tri nova člana: **Ljudevit Vujković Lamić – Moco, Nela Skenderović i Marko Križanović**. U izvješću o radu, predsjednik je pozvao okupljene na listanje novog broja *Revije* jer ona najbolje, u slici i riječi bilježi sve ono što smo u protekloj godini radili. On je ujedno zahvalio i novoj urednici revije Neli Skenderović što je prihvatila tu važnu ulogu za Udrugu. Skupština je prihvatila i predloženi plan i program rada

Udruge u ovoj godini koji će se ostvarivati prema financijskim mogućnostima i u ovisnosti o mjerama koje će donositi Vlada R. Srbije, budući da pandemija koronavirusa još nije završena. Direktor UBH „Dužijanca” **Marinko Piuković** podnio je izvješće o financijskom poslovanju kao financijski predračun Udruge za ovu godinu. On je također govorio o dobrim odnosima Udruge s Turističkom zajednicom Grada Subotice, koja je već par godina omogućila predstavljanje na Sajmu turizma u Beogradu. **Ljiljana Dulić**, dopredsjednica Udruge, govorila je o koracima koji se poduzimaju u promicanju upisa *Dužijance* u registar nematerijalne kulturne baštine R. Srbije. Kao posebnost u programu istaknuta je predviđena manifestacija „Dužijanca” u Baji, koja će se, ukoliko bude moguće, održati 22. i 23. kolovoza ove godine u našoj organizaciji, uz potporu Hrvatskog nacionalnog vijeća, Hrvatske samouprave u R. Mađarskoj, Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan R. Hrvatske i Grada Baje. /**UBH „Dužijanca”**/

Proslava Duhovskog ponedjeljka u Vranjaku

Na Duhovski ponedjeljak, 1. lipnja, vjernici bačkog dekanata predvođeni svojim župnicima okupili su se u crkvi sv. Antuna pustinjaka koja se nalazi u šumi pokraj Bača, na Vranjaku. Sveto misno slavlje predvodio je preč. Jakob Pfeifer, župnik u Odžacima.

S obzirom na to da toga dana slavimo Mariju Majku Crkve, preč. Jakob je u svojoj propovijedi potaknuo

prisutne vjernike na djetinju ljubav prema našoj Majci koja uvijek vidi potrebe svoje djece, i kao svaka majka, neće se oglušiti na dječji zov. Na kraju svete mise, dekan i župnik u Baču, preč. Josip Štefković, zahvalio je svima koji su nazočili slavlju i koji se s njime trude oko obnove crkve te je spomenuo kako su nedavno postavili novi drveni kor i pripremaju se završni radovi farbanja unutrašnjosti crkve. Ovom prigodom obitelj Ivana i Katarine Jakić iz Bača darovala je crkvi sv. Antuna prekrasnu misnicu bijele boje, koju je nosio predslavitelj misnoga slavlja, njihov rođak, preč. Pfeifer. /Zv./

Ljetna programska shema na Radio Mariji

Na blagdan sv. Petra i Pavla, 29. lipnja, na valovima Radio Marije Srbije hrvatske redakcije, započela je ljetna programska shema koja će trajati do listopada.

Tijekom ljeta, uredništvo Radio Marije priprema sadržaj koji će obuhvaćati prijenose duhovnog i kulturnog sadržaja i emitiranje emisija koje su u proteklom periodu obogatile programsku shemu prvog i jedinog katoličkog radija u Srbiji. Pripremaju se prijenosi animiranog klanjanja, slavljenja i susreta mladih u Subotici, Novom Sadu i Međugorju. U živo emitiranje koncerata iz studija Radio Marije, prijenosi proslave Tekijske Gospe u Petrovaradinu, prijenos pratećeg i centralnog programa, najveće žetvene svečanosti u Subotici – *Dužijanica 2020.*, te prijenos proslave Bunaričkog proštenja.

Emisije koje će se premijerno emitirati na valovima Radio Marije preko ljeta su: *Nedjeljno razmatranje* u terminima subotom 15.30 sati i nedjeljom u 7.00 i u 12.30 sati. *Braći u pohode* ponedjeljkom u 20.00 sati, *Eko barka*, emisija o ekologiji emitirat će se u terminu utorkom i četvrtkom u 9.00 sati. *Bosonogi mirotvorac*, emisija o

Sl. B. o. Gerardu emitirat će se utorkom i četvrtkom od 11.00 sati. *Kulturna baština* i emisije YouTube kanala *Vjernički forum* petkom u 17.15 sati. Emisija *Marija, žena naših dana* emitirat će se u terminu subotom u 9 sati. U redovitim terminima, svakog dana emitirat će se stalne emisije *Evangelje dana* i *Dnevna kateheza*.

Uredništvo Radio Marije svakodnevno ažurira svoj program na web stranici i može se pogledati putem poveznice www.radiomarija.rs ili poslušati u programu svaki dan u 8.00, 12.15 i u 17.00 sati uz prateće najave duhovne i kulturne događaje u našim biskupijama. Ujedno, Radio Mariju možete slušati putem mobilne aplikacije *Radio Marija Srbije*, koja je besplatna i može se preuzeti s platforme *Google Play*. /Zv./

Kako je lijepo biti u crkvi

Nakon nekoliko mjeseci zakoračili smo u našu dragu crkvu. Ne onako kako smo navikli, pod maskama, na određenoj distanci i još pod dojmom „nenormalnog funkcioniranja”. Bilo je veoma teško biti odvojen od svojih najmilijih: roditelja, djece, unuka, svojih dragih teško bolesnih, prijatelja... A tako bismo željeli pružiti ruku i stisnuti u znak pozdrava, zagrliti, poljubiti. Potaknulo me je razmatranje glavnog urednika *Zvonika* **vlč. Vinka Cvijina** o tome kako je lijepo biti zdrav, kako je lijepo imati nekoga, kako je lijepo biti u crkvi! Svi ćemo se složiti da je lijepo biti zdrav, da imamo nekoga pored sebe, kako je lijepo slušati Božju Riječ i njegovu prisutnost u Euharistiji. Dodala bih i kako je lijepo biti

kršćanin. Evo nas licem u lice s Kristom prve nedjelje poslije izvanrednog stanja i to na Duhove. Molimo Duha Svetog da potaknuti Riječju Božjom, tražeći dar da živimo za svoje najbliže, ljubimo onako kako nas je On ljubio. /**Marica Mikrut**/

Skupljanje smeća u Kelebijskoj šumi

Jesmo li svjesni ljepote prirode oko nas? Kako ju je čudesno stvorio Bog. Daje nam zrak, hranu, zdravlje, ispunjava ljepotom naše živote. Primjećujemo li zalaske sunca? Čujemo li cvrkut ptica? Osjećamo li mirise proljeća? Koliko blagodatni za sve nas. A mi? Jesmo li „dobre gazde”? Ili „zli gospodari”? Ili smo kao razmažena djeca nezahvalna svome dobrom Ocu, koji nam je dao sve to? Što vraćamo prirodi? Što možemo učiniti za nju? Ili još bolje: što bi sam Isus možda učinio? Možemo je čuvati

i paziti, a zašto ne i čistiti?!

Vođeni tom mišlju, u našoj župi Rođenja Blažene Djevice Marije organizirali smo malu akciju čišćenja Kelebijske šume. Na čelu s **vlč. Szilardom** i **sestrom Herminom** оформila se grupica od dvadesetero djece i nekoliko roditelja. Akcija je, naravno, započela molitvom u crkvi, a zatim se krenulo biciklima do šume. Djeca su vrijedno radila, dala su sve od sebe u sakupljanju. Vreće s otpadom su odnesene u „Čistoću”, a akcija se završila druženjem i igrom. Iako je očišćena samo kapljica u oceanu općeg zagađenja, ipak je to poticaj našoj djeci da bolje i više čuvaju ovaj predivan svijet. Divno iskustvo i jedinstvo u Bogu, koje će se, nadam se nastaviti i dalje. /**Tajana Štefković**/

Obnova kipova u tavankutskoj crkvi

U prostranoj bačkoj ravnici, nadomak Subotice, među požutjelim klasovima pšenice nazire se sivi toranj župne crkve Presvetog Srca Isusova u Tavankutu. Iako spomen ove župe datira još iz predturskog vremena, crkva je sagrađena 1909. godine u neoromanskom stilu, a godinu dana kasnije, odvajanjem od teritorija sv. Terezije Avilske, nastala je i župa te se od tada vode i matice. Osim vanjskog izgleda, crkva je prepoznatljiva i po prostranoj i zanimljivoj unutrašnjosti.

Kako je za „Hrvatsku riječ” istaknuo tamošnji župnik **vlč. Franjo Ivanković**, na svim oltarima u crkvi, kao i na postoljima sa strane, postavljeni su kipovi. Svi oni načinjeni su od drveta, te su također zahtijevali restauraciju i novu boju. U ovome poslu isprobala se župljanka **Zerina Peić**. Svaki kip u crkvi prošao je kroz njene ruke, a rađen je s puno stipljenja i ljubavi.

Još kao mala maštala sam o tome kako ću jednoga dana biti umjetnica. Uvijek sam željela imati barem jednu svoju izložbu, a sada imam stalnu izložbu, koja uljepšava našu crkvu. Kada se počelo s obnovom glavnog oltara, Dragan

me je pozvao da im pomognem u obnovi detalja. Rekao mi je: „Zerina ti si precizna i voliš slikati, mogla bi nam pomoći. Tako sam počela raditi ukrase na velikom oltaru. Župnik je sve to promatrao i prvi zadatak koji mi je dao bio je da obnovim haljinu na kipu Presvetog Srca Isusovog. Mislim da je tada župnik više vjerovao da ja to mogu, nego li ja sama. Tako su se redali zadaci, a ja sam svaki novi izazov prihvatila s određenom dozom straha i strahopoštovanja. Noćima sam sjedila i radila. Kada sam pomislila kako je kip s najvećim oštećenjem gotov, stigao je nov u još lošijem stanju. Sada završavam kip Presvetog Srca Marijinog, te su mi ostala još dva kipa, kako bi svi bili obnovljeni, priča Zerina Peić i prisjeća se kako se za svaki kip vezala i kako joj je pri završetku radova bilo teško odvojiti se od njega.

Mlada misa vlč. Tomislava Vojnića Mijatova u Tavankutu

Novozaređeni svećenik, rodom iz Tavankuta, **vlč. Tomislav Vojnić Mijatov**, svoju mladu misu služio je u rodnoj župi 12. srpnja u 17 sati, a tome je prethodila trodnevica. Tjedan kasnije, 19. srpnja, Tavankučani će proslaviti i svoju Dužijancu, te na taj način zahvaliti Bogu za kruh svagdanji, ali i sve dobivene darove.

Tijekom ove obnove oltara i kipova Zerina je izgubila svoju majku i sve u životu djelovalo je izgubljeno, sve osim restauracije kipova. *Zahvalna sam Bogu što sam u tom periodu imala ovaj posao, što sam se usmjerila na rad i tu sam ujedno našla i svoj duhovni mir. Sve što sam radila, radila sam za moju mamu i njen spokoj. Bog mi je dao talent za ovo i sada sam svoj talent uzvratila Bogu. Za svaki kip sam se vezala, ali kip Žalosne Gospe mi je osobito drag, kao i kip sv. Ane, čije ime je nosila moja majka. Trudila sam se bojom dočarati žalost u njenim očima, a ujedno ona mi je davala dodatni mir. Kao da je Gospa uzela polovicu moje žalosti, pojašnjava Peićeva i dodaje kako je taj kip, zbog svoje veličine rađen u crkvi, dok su pojedini kipovi rađeni u njenom domu, a u posljednje vrijeme radi u podrumu župe. /HRiječ/*

Zavjetno-zavičajni dan u Vajskoj

Župa sv. Jurja i HKU „Antun Sorgg” iz Vajske i ove su godine organizirali obilježavanje Zavjetno-zavičajnog dana u tome selu koji se tradicionalno obilježava 2. srpnja. Misno slavlje predvodio je vlč. Goran Vilov, župnik u Bačkom Monoštoru.

U kulturnom programu sudjelovala je dječja dramsko-folkorna skupina udruge „Antun Sorgg”, sestre Kovačev i Josip Dumendžić-Meštar iz Bođana.

U povodu proslave, u mjesnoj Šokačkoj kući otvorena je izložba „Bunjevačkih i šokačkih novina”, koja je priređena u povodu 150. obljetnice tiskanja broja tih

novina. Izložbu je otvorio ravnatelj ZKVH-a **Tomislav Žigmanov**. /HRiječ/

Zaključna sjednica Nastavničkog zbora

Zbog izvanrednog stanja u državi, ove godine završetak školske godine i završna sjednica u gimnaziji *Paulinum* je prema uputama i propisu Ministarstva obrazovanja održana 29. svibnja. Zbog potrebe distanciranja, Nastavnički zbor nije se sastao u zbornici škole već u velikoj blagovaonici *Paulinuma*. Sjednica je održana za odjele od prvog do četvrtog razreda, a ne posebno za četvrtaše, pred kojima su još daljnji ispiti. Online

nastava je završena 20. svibnja za maturante, a za ostale razrede 30. svibnja. Na sjednici su razrednici iznijeli svoja izvješća, slijedeći rad učenika preko elektronike. Online nastava nije bila laka jer se ovo dogodilo prvi puta u školstvu, pa niti profesori, niti učenici nisu imali takva iskustva u radu. Nakon rasprave i klasifikacije za niže razrede, slijedila je pripremna sjednica za ispite zrelosti. Govorilo se o gradivu, o temama za usmeni dio ispita i za pismeni dio mature. Ravnatelj gimnazije mons. József Miocs zahvalio je svima za izvanredan trud i rad, koji je ove godine makar na poseban način, ali sa zadovoljstvom i dobrim uspjehom završen. Ravnatelj je nadalje rekao da mu je žao što se ne može održati tradicionalna svečana zahvala i Te Deum, ali smo zahvalni dragome Bogu za školsku godinu, koju ćemo pamtiti zbog izvanrednosti.

Oprostili smo se od maturanata

Ljudski život teče u etapama. Svaki dio života nosi svoja obilježja, svoj razvoj, početak i svršetak. To se odnosi i na školski život i na školovanje. Osmoljetka ima svoju čar, postavlja učenike na noge i učenici dozru do male mature. Poslije nižeg školskog obrazovanja, učenike čeka srednja škola. U srednjim školama učenici postaju odrasli i nakon ispita zrelosti, zreli ljudi. Svaka srednja škola, pa tako i gimnazija *Paulinum*, trudi se

učenicima pružiti što više znanja i dati dobre temelje za daljnje školovanje na visokim školama i fakultetima.

Gimnazija *Paulinum* gotovo šest desetljeća postavlja temelje i šalje učenike na daljnja birana učilišta. U ovoj školskoj godini od škole se oprostila jedna mala, ali jaka generacija. Zbog koronavirusa i online nastave, pripreme za maturu i ispiti redovito su tekli i završeni. Gimnazija *Paulinum* je jezična gimnazija, pa se prema propisu matura sastoji od pismenih i usmenih ispita. Uvjet za maturu je pismeni rad, odnosno referat. Naši maturanti ispunili su sve uvjete i izašli na ispite i prema svojim sposobnostima položili maturu. Proglašenje mature odvijalo se skromno, zbog pandemije, ali ipak dostojanstveno i svečano.

O upisu u gimnaziju *Paulinum*

Biskupijska klasična gimnazija *Paulinum* jedina je obrazovna institucija koju je osnovala Katolička Crkva. Škola je akreditirana kao Biskupijska klasična gimnazija. Od ove godine gimnazija je ponovno potvrđena od Ministarstva prosvjete iz Beograda („Sl. glasnik RS” – „Prosvetni glasnik”, br. 2/2020). Predmeti su isti kao i u drugim gimnazijama, osim što je veći naglasak na klasičnim jezicima, vjeronauku i povijesti. Nakon položene mature može se upisati bilo koji fakultet, napose filozofsko-teološki. Osim što *Paulinum* nudi intelektualnu formaciju, velik je naglasak na kršćanskoj kulturi i na duhovnoj formaciji. To znači da *Paulinum* poučava, odgaja i jedina je takva katolička institucija na našim prostorima, te se u nju, osim dječaka, mogu upisati i djevojke.

Sve detaljne informacije u vezi upisa i potrebnih dokumenata mogu se dobiti putem **telefona: +381(0)24 555-340, e-pošte: paulinum@tippnet.rs** ili na **web stranici: www.paulinum.edu.rs**

Dan Blažene Marije Terezije Scherer

U Srijemskoj Mitrovici nalazi se jedna od kuća u kojoj žive i djeluju milosrdne sestre svetog Križa. Dan njihove suutemeljiteljice, blažene Marije Terezije Scherer, svečano je obilježen 16. lipnja.

Dan Majke Terezije u srijemskomitrovičkoj župnoj crkvi sv. Dimitrija obilježen je euharistijskim slavljem koje je predslavio domaći župnik, **mons. Eduard Španović**, u zajedništvu s laćaračkim župnikom, **vlač. Ivicom Zrnom**, redovnicama koje životom i djelom nasljeđuju Majku Mariju Tereziju, te okupljenim vjernim pukom. Tom prigodom pročitao je njen životopis, koji je osvijetlio njezine životne prilike. /Ivica Zrno/

Lipanjaska duhovna obnova za svećenike Srijemske biskupije

Na poziv **vlač. Berislava Petrovića**, povjerenika za trajnu izgradnju svećenika Srijemske biskupije, a u organizaciji Biskupskog ordinarijata Srijemske biskupije, 2. lipnja organizirana je duhovna obnova za svećenike Srijemske biskupije.

Predvoditelj duhovne obnove bio je **fra Karlo Harmat**, ofm, otac franjevac iz Novog Sada. U svojim razmatranjima fra Karlo pozivao je na razmišljanje o svećeništvu i svećeničkom životu koje bi se trebalo odvijati u znaku životnog poziva i gesla *Služenje u ljubavi*. Za svećenika i njegov istinski poziv veoma je važno iskreno i ispravno shvaćanje ova dva pojma – služenje i ljubavi. Prvi dio izlaganja bio je posvećen razjašnjavanju središnjih pojmova služenja i ljubavi. Drugi dio razmatranja, fra Karlo Harmat posvetio je svećeničkom djelovanju. Nakon izlaganja uslijedilo je kratko iznošenje iskustava. /Ivica Zrno/

Katehetsko-rekreativni susreti za djecu

Ukidanje izvanrednih mjera otvorilo je nove mogućnosti i perspektive vjerničkog života. U rimo-katoličkoj župi sv. Dimitrija u Srijemskoj Mitrovici organizirani su katehetsko-rekreativni susreti za djecu, a u planu je da ovi susreti potraju cijelo ljeto.

Prvi takav susret organiziran je 20. lipnja u prostorijama župe. Susret je inicirala župna katehistica **s. Aneta Raič**, a u realizaciji i organizaciji svega pomogla joj je župljanica **Sara Žurovski**. U svemu su imale obilnu podršku domaćih svećenika. Susret je započeo kratkim pozdravom i kratkom molitvom u crkvi, a potom je nastavljen rekreativnim dijelom u kojem djeca kroz različite igre, koje imaju pedagošku svrhu i odgojno-socijalni učinak, uče više obraćati pažnju jedni na druge, dijeliti i zdravo se družiti. /Ivica Zrno/

Sestre sv. Križa posjetile Srijemsku biskupiju

Dana 6. lipnja, predstavnice časnih sestara Svetog križa iz Đakova, na čelu sa s. Helenom Šajbl, provincijalnom asistenticom, te s. Marijom Esterom Radičević, koja je predstavila život i rad Majke Amadeje (Karoline) Pavlović, posjetile su Srijemsku biskupiju.

Susrele su se s **msgr. Đurom Gašparovićem**, biskupom srijemskim, **mons. Eduardom Španovićem**, župnikom srijemskomitrovičkim, te **preč. Markom Lošem**, župnikom župe Sveti Rok, hodočasnik, u kojoj je krštena Majka Amadeja. Susret je bio, ponajprije u Srijemskoj Mitrovici, gdje se nalazi jedan od samostana sestara, a zatim i u Petrovaradinu, gdje je rođena i krštena Majka Amadeja. Povod ovom susretu je 50. obljetnica smrti Majke Amadeje, redovnice čiji je život ostavio neizbrisiv trag u teškim godinama života i rada sestara svetog Križa. U razgovoru, koji se odvijao u Petrovaradinu, predstavljen je plan i program obilježavanja dana Majke Amadeje. Koncem studenog 2020. godine započela bi *Godina Majke Amadeje*. U okviru *Godine* sestre svetog Križa hodočastile bi u crkvu svetog Roka u Petrovaradinu. Također bi se upriličio prigodni duhovni program. U Đakovu se planira organizacija simpozija u čast Majke Amadeje. A kao zaključak *Godine* planira se izrada i postavljanje spomen-ploče u čast Majci Amadeji, što bi bilo 2021. godine, kada se navršava 50 godina od njezine smrti. /Ivica Zrno/

Obnovljen pločnik pred mužljanskom crkvom

U Mužlji je dobrovoljnim radom do 1. lipnja obnovljeno 90 metara pločnika pred katoličkom crkvom. To je još jedan pokazatelj dobre suradnje između Katoličke Crkve, Mjesne zajednice Mužlja i Gradske uprave Zrenjanin.

U ovoj radnoj akciji potpuno je obnovljen odnosno na novo urađen pločnik pred crkvom i župnim dvorom u samom središtu Mužlje u dužini 90 metara i širini dva metra, zajedno s tri metra širokim ulazima za crkvu i župu. Predsjednik mužljanske mjesne zajednice **Ervin Palatinus** tom je prilikom kazao da je zrenjaninsko poduzeće *Čistoća i zelenilo* osiguralo materijal – beton, dok je radnu snagu dala mjesna zajednica odnosno katolička župa, kao i dobrovoljci i djelatnici Saveza vojvođanskih Mađara. /Janez Jelen/

Papa Franjo: Gdje nema brige za starije, nema budućnosti za mlade

U povodu Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad starijim osobama, koji se obilježava 15. lipnja, papa Franjo je u *tweetu* istaknuo važnost poštovanja njihova dostojanstva i njihove slabosti.

Pandemija bolesti COVID-19 pokazala je da naša društva nisu dovoljno dobro organizirana da bi dala mjesto starijim osobama, uz prikladno poštovanje njihova dostojanstva i njihove slabosti. Papa je uvijek trećoj dobi posvećivao mnogo pozornosti. Više je puta istaknuo bogatstvo koje u svijet unose bake i djedovi, protiv mentaliteta koji bi ih htio smatrati samo teretom i isključiti ih iz društva. Starije su osobe poput stabala koja i dalje donose plod; iako pod teretom godinā, mogu dati svoj poseban prinos za društvo bogato vrijednostima i za potvrđivanje kulture života.

Starije osobe, kojih prema posljednjim procjenama Organizacije ujedinjenih naroda u svijetu ima oko 703 milijuna, često su ranjive žrtve psihološkoga, tjelesnoga, a u brojnim slučajevima i gospodarskoga zlostavljanja. Posebno u ovo vrijeme pandemije bolesti COVID-19, starije su osobe bile najviše pogođene. /IKA/

Papa Franjo o prosvjedima u SAD-u

Papa Franjo osvrnuo se na općoj audijenciji u Vatikanu u srijedu 3. lipnja na višednevne prosvjede u Sjedinjenim Američkim Državama nakon ubojstva Georgea Floyda.

„Draga braćo i sestre iz Sjedinjenih Američkih Država, s velikom zabrinutošću pratim bolne socijalne nemire koji se ovih dana događaju u vašoj zemlji nakon tragične smrti gospodina Georgea Floyda. Dragi prijatelji, ne smijemo tolerirati i zatvarati oči pred bilo kojom vrstom rasizma ili isključivosti, a pretvarati se da branimo svetost svakog ljudskog života. Istodobno, moramo priznati da je ‘nasilje koje se događa posljednjih nekoliko noći autodestruktivno i šteti samim ljudima. Nasiljem se ništa ne postiže, a mnogo gubi’. Danas se pridružujem crkvi Svetoga Pavla i Minneapolisu, kao i čitavim Sjedinjenim Američkim Državama u molitvi za pokoj duše Georgea Floyda i svih ostalih koji su izgubili živote zbog grijeha rasizma.

Molimo za utjehu obitelji i žalošću shrvanih prijatelja kao i za nacionalno pomirenje i mir za kojim čeznemo. Neka Gospa Guadalupska, Majka Amerika, bude zagovornicom svih koji rade za mir i pravdu u vašoj zemlji i svijetu“, rekao je Papa. /bitno.net/

Benedikt XVI. otputovao u Njemačku kako bi posjetio bolesnog brata

Putovanje pape u miru u Njemačku, gdje je doputovao u četvrtak 18. lipnja, prvo je njegovo putovanje izvan Italije nakon njegova odreknuća 2013. godine. Papa emeritus bio je u privatnom posjetu 96-godišnjem bratu Georgu koji živi u Regensburgu.

Biskupija Regensburg objavila je priopćenje u kojem piše: „Papa emeritus Benedikt XVI. Doletio je iz Rima u Bavarsku kako bi bio uz svojeg teško bolesnog 96-godišnjeg brata. To je možda posljednji put da će se dvojica braće, Georg i Joseph, na ovome svijetu vidjeti“.

Uvijek povezani, dvojica braće Ratzinger, dobne razlike od tri godine, zaređeni su za svećenike istog dana, 29. lipnja 1951. u katedrali u Freisingu. Životne okolnosti odvele su ih na različite strane – Georg je postao poznati glazbenik, a Joseph vrhunski teolog, no međusobna su uvijek bili dobro povezani. Dokaz za to su brojni posjeti Georga Ratzingera Vatikanu od 2005. do 2013., u godinama bratova pontifikata, pa i nakon njegova odreknuća od Petrove službe.

Kada je 2008. godine grad Castel Gandolfo njegova brata htio proglasiti počasnim građaninom, Benedikt XVI. je rekao: „Od rođenja je moj brat za mene ne samo pratnja, nego i pouzdan vodič. Oduvijek je predstavljao orijentacijsku i referentnu točku s jasnoćom i odlučnošću svojih odluka“. /hkm.hr/

Papa Franjo dodao tri nova zaziva u Lauretanske litanije

Tiskovni ured Svete Stolice objavio je pismo pročelnika Kongregacije za božanski kult i disciplinu sakramenata, kardinala Roberta Saraha, o tri nova zaziva koja se imaju dodati u Lauretanske litanije. Tri nova zaziva su: „Mater misericordiae“, „Mater spei“ i „Solacium migrantium“, odnosno Majko milosrđa, Majko nade i Utjeho migranata.

„Bezbrojni su naslovi i zazivi koje je kršćanska pobožnost tijekom stoljeća pridržavala Djevici Mariji, privilegiranom i sigurnom načinu upoznavanja Krista“, stoji u dokumentu. Prvi zaziv, „Majko milosrđa“, bit će prema Papinoj želji dodan nakon zaziva „Majko Crkve“, drugi, „Majko nade“, poslije „Majko Božje milosti“ te treći „Utjeho migranata“ iza zaziva „Utočište grešnika“.

Tijekom svog pontifikata papa Franjo je često naglaske stavljao na Božje milosrđe, nadu te prihvaćanje migranata, tako da su novi zazivi upravo u njegovom duhu. /Laudato.hr/

Novi broj Revije Dužijanca i nova urednica Nela Skenderović

Krajem svibnja iz tiska je izašao novi broj ilustriranog časopisa Udruge bunjevačkih Hrvata *Dužijanca*.

I ovogodišnji, deveti broj Revije svojevrsni je pregled fotografija i tekstova koji na jednom mjestu donose detaljni prikaz svih manifestacija Dužijance 2019. godine, kao i svih drugih brojnih aktivnosti koje čine Dužijancu prepoznatljivom. Revija je podijeljena u 12 poglavlja, te svatko tko osjeća bilo kakvu povezanost s Dužijancem ili plodnom nam ravnicom može pronaći nešto za sebe. Prate ju i prekrasne fotografije koje upotpunjuju ugođaj. Novi broj *Revije Dužijanca* uredila je nova urednica **Nela Skenderović**.

Objavljena knjiga pjesama *Od srca k srcu* Sonćanke Pavke Domić

Pučka pjesnikinja, sedamdesetogodišnja **Pavka Domić** iz Sonte objavila je knjigu pjesama, vlastiti samostalni poetski prvijenac *Od srca k srcu*.

Dugoočekivana poetska tvorevina Domićeve, iako je njezino pojavljivanje puno ranije planirano, pa nekoliko puta odgađano, svjetlo dana je ugledala na samom koncu svibnja ove godine. Knjigu je uredila predsjednica Udruženja balkanskih umjetnika **Dijana Uherek-Stevanović**. Nakladnik je „Galaksijanis” iz Niša, sunakladnik Udruženje balkanskih umjetnika iz Subotice. Pjesme je lektorirala književnica iz Sonte **Ruža Silađev**, korice je dizajnirao Nišlija **Mlađan Randelović**, a knjigu za tisak pripremila je **Dubravka Randelović**.

Besplatna pozornica za manifestacije udruga

Hrvatsko nacionalno vijeće 15. svibnja potpisalo je sporazum s poduzećem OMI Co doo o najmu pozornice koja će se po njenom preuzimanju servisirati i ustupati hrvatskim udrugama kulture za održavanje njihovih manifestacija.

Koncem prošle godine HNV je odlukom Veleposlanstva Republike Hrvatske o ustupanju vlasništva pozornice započelo postupak privođenja njenoj namjeni. Nakon pregovora s više tvrtki pristupilo se potpisivanju sporazuma o poslovno-tehničkoj suradnji s poduzećem OMI Co doo, na razdoblje od pet godina. Udruge će pozornicu moći koristiti prema unaprijed dostavljenom kalendaru manifestacija koji se donosi

koncem godine za narednu godinu, gdje će navoditi za koju manifestaciju im je ona potrebna. Udruge neće plaćati najam pozornice već samo trošak transporta i postavljanja.

Antunovićev spomenik sredinom listopada

Spomenik Ivanu Antunoviću u Subotici trebao bi biti svečano otkriven 15. listopada, na blagdan sv. Terezije Avilske.

Nakon nedavne pozitivne odluke Skupštine grada Subotice za podizanje ovoga spomenika, početkom lipnja održan je sastanak Povjerenstva za podizanje spomenika Ivanu Antunoviću kojega sačinjavaju predstavnici Katoličkog društva *Ivan Antunović* iz Subotice, Hrvatskog nacionalnog vijeća i Zavoda za kulturu vođanskih Hrvata.

Na sastanku je odlučeno da se pristupi završetku treće faze radova, odnosno postavljanju samog spomenika. Podsjetimo se, aktivnosti na ovome planu započele su još prije četiri godine. Antunovićev spomenik, koji će biti postavljen pokraj katedrale-bazilike svete Terezije Avilske, već je izrađen, a preostaju građevinski radovi, odnosno izrada postamenta i prilaza. Autor spomenika je akademski kipar **Bernard Pešorda**, poznat po ostvarenjima iz domene suvremene sakralne skulpture. Spomenik prikazuje biskupa Antunovića u sjedećem položaju kako drži otvorenu knjigu u lijevoj ruci i čita, što označava njegovu preporoditeljsku ideju, dok se desnom rukom pridržava za križ, znak kanoničke časti i službe.

Za realiziranje prve dvije i najveći dio treće faze sredstva su osigurana od katoličkih i službenih institucija iz Hrvatske i hrvatskih institucija iz Srbije, u ukupnom iznosu od oko 30.000 eura. Povjerenstvo se nada da će nedostajuća sredstva u iznosu od oko 3.000 eura biti prikupljena u narednom periodu, čime će cijeli posao moći biti uspješno dovršen.

KD *Ivan Antunović* darivalo subotičku Gradsku knjižnicu knjigama iz vlastite naklade

Gradska knjižnica Subotica obogatila je vlastiti fond za 18 naslova Katoličkog društva *Ivan Antunović* koje su predsjednik vlč. dr. Ivica Ivanković Radak i tajnica udruge Klara Dulić Ševčić uručili ravnatelju subotičke Gradske knjižnice prof. Draganu Rokviću i višoj diplomiranoj bibliotekarki Bernadici Ivanković, 4. lipnja 2020. godine.

Donacijom knjiga vlastite naklade nastavljena je dobra suradnja Katoličkog društva *Ivan Antunović* i Gradske knjižnice Subotica. Posljednja ovako veća donacija knjiga subotičkoj knjižnici bila je prije pet godina. Ravnatelj Gradske knjižnice Subotica Dragan Rokvić zahvalio je na donaciji knjiga i izrazio zadovoljstvo što će se ovih oko 120 knjiga naći na policama knjižnice baš u godini jubileja, kada ova najstarija ustanova kulture u Subotici proslavlja 130 godina postojanja. Također, pohvalio je sadržajno i vizualni izgled knjiga koje su često predmet mnogih istraživača.

Knjiga *Spomenica župe Presvetog Trojstva u Somboru* predstavljena u Somboru

U župnoj crkvi Presvetog Trojstva u Somboru 12. lipnja predstavljena je knjiga *Spomenica župe Presvetoga Trojstva u Somboru*.

O knjizi su govorili preč. Josip Pekanović, mons. Stjepan Beretić i vlč. Gábor Drobina (trojica su autora knjige), kao i predstavnik sunakladnika dr. sc. Ivica Ivanković Radak. Knjigu je na hrvatskom jeziku prikazao vlč. Dragan Muharem i vlč. László Baranyi na mađarskom jeziku, a izdali su je početkom ove godine Katoličko društvo *Ivan Antunović* iz Subotice i župa Presvetog Trojstva, na hrvatskom i na mađarskom jeziku, uz potporu Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Povijest župe Presvetog Trojstva neraskidivo je vezana za povijest samog grada Sombora. Crkvu Presvetog Trojstva podigli su franjevci, a blagoslovljena je 1762. godine. Matične knjige vode se od 1719. Tiskanjem ove spomenice mnoge važne informacije kako iz crkvenih tako i društveno-kulturnih prilika u Somboru i okolici otrgnute su od zaborava, te je njen značaj višestruk.

Održana konstituirajuća sjednica Upravnog odbora Zaklade „Spomen dom bana Josipa Jelačića”

Konstituirajuća sjednica Upravnog odbora Zaklade „Spomen dom bana Josipa Jelačića” održana je 3. lipnja u rodnoj kući bana Josipa Jelačića u Petrovaradinu.

Po konstituiranju, usvojen je Statut Zaklade, a za upravitelja novoosnovane Zaklade predložen Goran Kaurić, vijećnik HNV-a, što je i potvrđeno 9. lipnja na sjednici Izvršnog odbora HNV-a. Zaklada, sa sjedištem u Petrovaradinu, u banovoj rodnoj kući, osnovana je temeljem Zakona o fondacijama i zadužbinama, s prvenstvenim i najvažnijim ciljem prikupljanja sredstava za obnovu i uređenje rodne kuće bana Jelačića. Za predsjednika Upravnog odbora imenovan je Marko Tucakov iz Novog Sada.

Dani Antuna Gustava Matoša održani u Tovarniku i Osijeku

Društvo hrvatskih književnika, Ogranak slavonsko-baranjsko-srijemski, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, Subotica i Općina Tovarnik organizirali su 4. Dane Antuna Gustava Matoša prigodom 147. obljetnice rođenja i 106. obljetnice smrti ovog književnika.

Zbog situacije s koronavirusom i potresa u Zagrebu došlo je do izmjena programa, ali sama manifestacija nije došla u pitanje. Ove godine nije bilo moguće realizirati dio programa u Plavni u suradnji s Hrvatskim kulturno-umjetničkim društvom Matoš iz Plavne, pa je dio programa premješten u Osijek. Program je počeo 9. lipnja u Tovarniku, a nastavljen je 12. lipnja u Osijeku, u knjižari Nova. Nakon pozdravnih riječi predsjednika Ogranka DHK-a Mirka Ćurića, slijedilo je predstavljanje knjiga Ivana Trojana *Antun Gustav Matoš: Malo, pa ništa* i Vlaste Markasović *Sonetist Antun Gustav Matoš*, uz sudjelovanje Gorana Rema, glavnog urednika Knjižnice Matošev milenij, autora knjiga, te Sanje Jukić i Ružice Pšihistal.

Zagrebački dio programa koji će biti priređen u suradnji s nakladničkom kućom AGM iz Zagreba, bit će održan u rujnu, nakon sanacije prostorija DHK-a oštećenih u potresu.

Nedjelja, 12. 7. 2020.**PETNAESTA NEDJELJA KROZ GODINU****ČITANJA:**

Iz 55, 10-11; Ps 65, 10-14; Rim 8, 18-23; Mt 13, 1-23

U današnjem prvom čitanju prorok Izaija prenosi Božju poruku koja nam uspoređuje zemljoradnika i Boga. Kao što zemljoradnik sa smislom i željom sije sjeme, kako bi donijelo ploda, tj. hranu, tako i Bog istim smislom sije svoju Riječ te snaga te Riječi ne prestaje dokle god ne donese plod u određeno vrijeme. Isus nam u evanđelju tumači kako je nekima dano tu Riječ razumjeti, a nekima nije. Na tragu toga Pavao nam poručuje kako je dužnost nas vjernika koji tu Riječ razumijemo, protumačiti i približiti onima koji je ne razumiju.

Nedjelja, 19. 7. 2020.**ŠESNAESTA NEDJELJA KROZ GODINU****ČITANJA:**

Mudr 12, 13.16-19; Ps 86, 5-6.9-10.15-16a; Rim 8, 26-27; Mt 13, 24-43

Poruka današnjih čitanja jest da je Bog strpljiv s čovjekom. Sve u svoje vrijeme. Zašto Bog ne iskorijeni zlo u ovome svijetu? Zato što nam je dao priliku da se obratimo. Mnogi od nas u nekom razdoblju života ne mare previše za Boga, dapače, učinimo i loše stvari, ali u jednom trenutku života obratimo se i pokajemo. Da nas je Bog u tom trenutku uništio, nikada se ne bi spasili. Hvala mu što je strpljiv s nama „vjernicima“.

Nedjelja, 26. 7. 2020.**SEDAMNAESTA NEDJELJA KROZ GODINU****ČITANJA:**

1Kr 3, 5.7-12; Ps 119, 57.72.76-77.127-130; Rim 8, 28-30; Mt 13, 44-52

Razlikovati dobro od zla u konačnici najvrjedniji je dar koji čovjek može dobiti. Pomoću tog dara možemo pravedno i dobro prosuditi. To je ono što je kralja Salomona učinilo najmudrijim kraljem u povijesti čovječanstva. Za kršćanina je daleko mudrije prepoznati dar Kraljevstva Nebeskog. Tada će radosno pronaći smisao života. Nema veće radosti od toga kada spoznaš koliko Bog ljubi čovjeka i da mu je podario svoje Kraljevstvo za vječni život.

Nedjelja, 2. 8. 2020.**OSAMNAESTA NEDJELJA KROZ GODINU****ČITANJA:**

Iz 55, 1-3; Ps 145, 8-9.15-18; Rim 8, 35.37-39; Mt 14, 13-21

Tko te hrani? Ili bolje pitanje, čega si gladan? U prvom čitanju prorok Izaija u ime Božje poziva čovjeka na besplatnu hranu koja se očituje u riječima koje Bog

upućuje čovjeku. A ako jednom povjerujemo u istinitost Božje riječi koje se očituje na našem svakodnevnom životu, tko će nas onda rastaviti od nje? Nevolja? Progonstvo? Za iskrenog vjernika nema veće nevolje nego napustiti onoga koji mu daje Kruh života.

Nedjelja, 9. 8. 2020.**DEVETNAESTA NEDJELJA KROZ GODINU****ČITANJA:**

1Kr 19, 9a.11-13a; Ps 85, 9ab.10-14; Rim 9, 1-5; Mt 14, 22-33

Jedan on najdivnijih prikaza Boga u Starom zavjetu jest upravo u današnjem prvom čitanju. Boga je „naja-vio“ šapat blagog i laganog lahora. Kako je divan naš Bog! Zar se i dalje bojimo? Kako blago odjekuju Kristove riječi u današnjem evanđelju: „Malovjerni, zašto si posumnjao? I nakon dvije tisuće godina kasnije možemo reći da je Krist definitivno uzburkao ovaj svijet svojom Riječju, ali je umirio nemir ljudskih duša.

Nedjelja, 16. 8. 2020.**DVADESETA NEDJELJA KROZ GODINU****ČITANJA:**

Iz 56, 1.6-7; Ps 67, 2-3.5-6.8; Rim 11, 13-15.29-32; Mt 15, 21-28

U prvom čitanju iz knjige proroka Izaije slušamo proroštvo koje će sve ostvariti Kristovim dolaskom u našu stvarnost, a to je da će se svi narodi na svijetu klanjati Bogu u domu molitve (crkvi). Poruka je vrlo jasna: ne možemo Boga svojatati. On je Bog koji ljubi svakog čovjeka jednako, i svoju Riječ upućuje kome on želi. Naša zadaća je tu Riječ provoditi u djelo i prihvatiti svakoga tko Boga želi ljubiti – bez obzira na naciju, boju ili rasu.

Nedjelja, 23. 8. 2020.**DVADESET I PRVA NEDJELJA KROZ GODINU****ČITANJA:**

Iz 22, 19-23; Ps 138, 1-3.6.8bc; Rim 11, 33-36; Mt 16, 13-20

U prvom čitanju prorok Izaija najavljuje upravite-lju dvora Šibni kako će u svoje vrijeme doći Mesija i zagospodariti Davidovim tronom. Sigurno da Izaija u tom trenutku nije bio shvaćen, ali je Židovima davalo nadu da će se jednom njegove riječi obistinuti. U dru-gom čitanju možemo se zajedno s Pavlom diviti Božjoj mudrosti i zabezegnuto promatrati koliko li je samo veća od čovjekove. U evanđelju slušamo apostole kako nabrajaju krive pretpostavke naroda u vezi Kristova identiteta. Krist na to poručuje Petru, a i svima nama, da njegov identitet možemo spoznati samo Božjom objavom. Nikada nećemo moći dokazati da je Bog postao čovjekom.

Služba riječi u misi, XI. dio

Homilija – propovijed (I.)

Nijedan grad, nijedno selo naše biskupije ne okuplja tjedno (nedjeljom) toliko broj ljudi na jednom mjestu kao što to čini Crkva. Svećenici Subotičke biskupije pred sobom svake nedjelje imaju više tisuća „slušača” uživo pred sobom. Time se ne može podičiti nijedna stranka, političar, sportaš niti organizacija. Uzmemo li ovu činjenicu ozbiljno, nama propovjednicima valja se zapitati kako pristupamo tom „privilegiju”. Istina je da Božja riječ okuplja, potrebna je ljudima hrani ih. Ali, također, ovisi i onome tko ju prenosi. Naime, i dan-danas svećenik uživa „status slušane osobe”. No, potkrjepljuju li propovjednici ovaj unaprijed zadani – „kreditirani” status? Vjernici u velikoj mjeri vrjednuju cijelo bogoslužje upravo po homiliji. Svećenik je tu najviše izložen. Vjerujemo da će ovo promišljanje poslužiti na obostranu izgradnju.

Što vjernici misle o propovijedi i propovjednicima?

Ako se tko sjeća, prije četiri godine u *Zvoniku* predstavili smo rezultate ankete koju smo proveli na uzorku od 100 ispitanika. Radilo se o povratnoj informaciji onih koji sudjeluju u bogoslužju slušajući propovijedi. Činilo nam se važnim dati glas onima koji su u liturgiji „prepušteni” govoru predsjedatelja zajednice. Prije negoli u ovu temu uđemo s teološko-liturgijskim osvrtom, zgodno je poći od „stanja na terenu”. Stoga, evo sažetka te ankete:

Na pitanje *koliko je propovijed važna za Vas? Pomaže li Vam u rastu u vjeri?*, gotovo su svi suglasni da je tumačenje Božje riječi iznimno važno za osobni rast u vjeri. Na pitanje *jesu li propovijedi u Vašoj župi pripremljene?*, većina ih je odgovorila da *uglavnom* jesu. Isto to važi i za pitanje jesu li one konkretne i poticajne. Na pitanje *da li propovjednici moraliziraju* u svojim propovijedima, anketirani (65 od 100) tvrde da u nastupima ima moraliziranja, što smatraju negativnim vidom navještaja Božje riječi. Pitanje *politiziranja u propovijedima* većina ispitanika smatra vrlo rijetkom pojavom. Također, pozitivno se izjašnjavaju po pitanju *prilagođenosti propovijedi dobnim skupinama* vjernika kao i njihovom *obrazovanju*. Česta tema među vjernicima jest *trajanje propovijedi*. Prema mišljenju ispitanika većina njih očekuje propovijed

između 5 i 10 minuta, osim ako se radi o nekoj posebnoj prigodi (veliki blagdani, proštenje...), kada je moguće malo produljiti. Propovijed/homilija oslanja se na Božju riječ dotičnoga dana. Na upit

da li se propovjednici toga pridržavaju, većina (njih 87) odgovorilo je potvrdno. Propovijedi mogu biti čitane ili izrečene bez oslanjanja na napisano. Gotovo je jednoglasan konsenzus da je najbolja pripremljena, ali nečitana propovijed. Od velike je važnosti povratna informacija. Na upit *dajete li povratnu informaciju svome župniku/kapelanu*, tek trećina je odgovorila potvrdno, dok drugi rijetko ili gotovo nikad. Od one trećine koja daje povratnu informaciju, većina njih upućuje pohvalu. Općenito, iznimno mali broj ispitanika daje savjet, poticaj ili kritiku. Razlozi su višestruki. Evo nekih...

– Župnika viđam samo na misi. Nakon mise, nikada ne dođe pozdraviti se i čuti mišljenja s okupljenima pred crkvom. A da ga pozovem i kažem da mi se neka izjava nije svidjela u propovijedi, mislim da nema potrebe, jer ni ne treba meni sve biti u redu.

– Uvrijedi se na kritiku, iako je konstruktivna.

– Ne vjerujem da bi moja sugestija išta promijenila.

– Zato što nisam toliko bliska sa župnikom da bih mu izricala kritiku, pohvalu za određenu propovijed ću uvijek izreći.

– Ne znam kako bi reagirao kada bi mu skrenuli pažnju gdje griješi, pa zato ne komentiramo njegovu propovijed.

– Šutnja je ponekad zlato.

– Ponekad dajem povratnu informaciju kad susretnem župnika. Savjet dajem kad imam i znam bolje. Poticaj kad vidim da treba. Pohvale rado dajem, ali najčešće gostima propovjednicima, što je malo nepravedno. Kritiku samo kad moram jer kroz savjet bolje ide – svećenici su od Boga nadahnuti i izabrani, poučeni i odgovorni, te je zbilja upitno koliko mi smijemo smatrati propovijed „zanimljivom” i tražiti da nam bude „po mjeri”.

Nakon ovih korisnih uvida od strane vjernika, općenito možemo zaključiti da je većina uglavnom zadovoljna propovijedima svojih svećenika. Ono što je donekle nedostatak jest potrebni *feedback* – povratna informacija, koja bi propovjedniku umnogome značila i poslužila kao orijentir. U anketi je najčešće istaknuta bojazan uputiti propovjedniku smjernicu ili dobronamjernu kritiku. No, tim pretjeranim obzirom obje su strane na gubitku. Mislim da biste se iznenadili koliko bi svećeniku bilo drago da zajedno prokomentirate izrečenu propovijed. Uvjeran sam da bi poslužilo na obostranu izgradnju.

Lukino djelo

(I. uvod)

Evandjelja su nastala u povijesti. Kako znanost napreduju u njoj – mladi znanstvenik uči od starijeg i dalje razvija svoje znanje – tako treći evanđelist koristi sve što su mu ostavili Marko i Matej i dodaje svoja istraživanja, koja su utemeljena na njegovoj osobnoj vjeri. Luka ima širi pogled na Božje djelo. To označuje i naslov koji su dali njegovom radu. On nije napisao samo Isusov događaj (Evanđelje), nego i događaj Crkve (Djela apostolska). Onaj koji je živio u Izraelu – naučavao, činio čuda, umro i bio uskrsen – isti Uskrsli živi u zajednici apostola i vjernika (Crkva). Luka Isusa Nazarećanina promatra u svom vremenu i u vremenu druge-treće generacije kršćana. On vidi rezultate onoga što se dogodilo na Golgoti i u

njegovih apostola i kršćana koji su ih slijedili. Tako i nas ne zanimaju kruti podatci o našim roditeljima: datum rođenja, boja očiju, visina i težina, već kako su razmišljali, koje su vrednote ostvarivali u svom životu, kako rješavali probleme, itd. Egzistencijalni podatci daleko su važniji od tehničkih... Ako su Petar i Pavao, čak „bezimeni” vjernici dali svoj život za Isusa, onda je taj Isus zbilja zahvatio njihovo srce. Luki je ovo bilo važno „pomno ispitati”. Zašto?

U njegovu je vremenu počela duhovna nesigurnost među kršćanima, jesu li se zbilja priključili zajednici koju je pokrenuo Bog Otac preko Sina, ili jednoj maloju sekti koja se lagano „topi” u tom društvu i nestaje njezin utjecaj. Situacija je bila sasvim ista, kao danas. I dobar vjernik ponekad se pita: „Ima li smisla sve činiti kao Isus?” Ne vidimo rezultate. Osjećamo se tako nemoćnim pred velikim aparatom medija, politike, općeljudskog i praznog shvaćanja života, koja se prikazuje kao „jedini vrijedni”

put. Luka piše iz iskustva: Židovi proganjaju malu zajednicu Isusa Krista, car Neron već je pokrenuo prvi progon u Rimu (god. 64.), mnogi su neosjetljivi na poruku onoga koji je umro za njih na križu.

Zanimljiv je nutarnji stav evanđelista: isti svijet pritiskao ga je kao nas. Ali kod njega ipak nadvladava iskustvo osobne vjere, vrednote koje stvara, iskustvo onoga što je Isus ostvario, za njega i po njemu apostoli, pa potom i vjernici prve Crkve. Ta dobrota je daleko veća nego praznina i zlo cijelog društva. Nije ovisio o mislima „većine” – jer istraživanje života Nazarećanina, njegovih nasljednika – kao prisutno iskustvo: Krist u njegovom osobnom životu – sve mu je to pomoglo da stvara divan život po dobrim djelima, u sebi i u drugima, koji su njemu povjereni. Kao što Isus nije umro na križu, tako ni ta dobra djela, ni njihov izvor neće umrijeti (vjernik). Vratimo se predašnjem primjeru: roditelj dobro zna što je uložio u svoju djecu. Ta dobrota – neovisno o ponašanju djeteta – ostaje i učinjena je zasluga.

Ne može se izbrisati. Luka je ovo istraživanje napisao u Evanđelju i u Djelima apostolskim. I on je očevdac i sluga Riječi! Ako je i na križu, on stvara vrednote koje zauvijek stoje pred Ocem.

Lukino se djelo rodilo iz iskustva da nije bitan stav ljudi u društvu, nego moj stav u Isusu Kristu: „Slijedi me!” Ovo stvara sigurnost u čovjeku – i na križu! I ovo stvara jedino trajne vrednote u svijetu i pred Ocem. Dan danas vrijedi istraživati pomno život po Kristu jer taj egzistencijalni uvid donosi sigurnost na putu prema vječnosti, sigurnost koja ne ostavlja čovjeka jer je ona sam Isus. Tko traži, brzo uviđa da je Uskrsli prisutan i u našem društvu po njegovoj osobi, po onim djelima kojima diže brata pored sebe. Takvi čini stvaraju najdublje iskustvo: svjedoci Isusa i dan danas žive i njihovo je djelo veće od sveg zla koje se može dogoditi u svijetu.

Lukino se djelo rodilo iz iskustva da nije bitan stav ljudi u društvu, nego moj stav u Isusu Kristu: „Slijedi me!” Ovo stvara sigurnost u čovjeku – i na križu!

grobu u Jeruzalemu. Taj je rezultat širenje vjere, pristup pogana – preoblikovanje nutarnjeg svijeta čovjeka, kako bi se mijenjao i vanjski svijet. Treći evanđelist prikazuje kako vjernik sve dublje i dublje ulazi u razumijevanje Očeva plana, koji se ostvaruje na zemlji u Isusu Kristu i u kršćanima koji ga prate u djelima.

Luka, kao duhovni znanstvenik, kaže: „Ja sam ih pomno ispitao sve od početka” (1,3). Išao je za stopama još živih svjedoka, povjeravao podatke i poruke Markova i Matejeva evanđelja, i došao je do rezultata koji su ojačali njegovu nutrinu. Proučavajući one koji su „Od početka bili očevici i sluga Riječi” (1,2) – stekao je takvu duhovnu snagu, da je to iskustvo morao napisati i proširiti na Crkvu, čije je divno djelovanje imao pred očima. Takvo istraživanje prvotno nije sakupljanje „suhih povijesnih podataka” već su to podatci o načinu življenja Isusa,

Odmor – ne samo nama, nego i Zemlji!

Živjeti u skladu s prirodom – godišnji odmor

Ljetno doba u posljednje vrijeme postalo je vrijeme odmora, odlaska na putovanje, na more ili u planine. Ljudska je potreba da se nakon napornog rada odmorimo i ponovo pronademo svoj mir, staloženost i stabilnost. Premda si i neki zemljoradnici, ratari i povrtlari nakon žetve priušte poneki slobodan dan, u seoskom načinu života ljetno nije prirodno vrijeme za odmor. Zemlja u našem kraju ljeti „radi“ i živi punim životom. Prirodno vrijeme odmora i slavlja zemljoradnicima i seljacima je kasna jesen i zima. Upravo u to doba i zemlja spava i odmara, pa je i ljudima koji žive od zemlje i za zemlju zimsko godišnje doba vrijeme odmaranja i počinka.

Biblijski propisi koji upozoravaju na potrebu odmora prije svega poštuju prirodni ciklus života zemlje i ljudima nalažu odmor u skladu s vremenima i dobima odmora zemlje kad zemlja miruje i kad se polja nisu obrađivala. Doba odmora je ujedno i vrijeme zahvalnosti. Odmor je uvijek povezan s doživljajem blagoslovljenosti zbog Božjih darova koji se očituju u plodnosti zemlje. Blagdani zahvalnosti i slavlja trajali su po nekoliko dana, ne samo zbog proslavljanja Boga, nego i radi odmora ljudi. Slavlje blagdana Beskvasnih kruhova traje sedam dana (Izl 12,14), kao i Blagdan sjenica (Lev 23,39-41; Br 29,12). Odmor i zahvalnost Bogu ne mogu se odvojiti jedno od drugoga.

SPOMENI SE DA SVETKUJEŠ DAN GOSPODNJI – TJEDNI ODMOR

Osim godišnjeg ciklusa odmora, u trećoj Božjoj zapovijedi govor je o tjednom odmoru. Nedjeljni odmor povezuje čovjeka s Božjim djelovanjem i čini ga sličnim Bogu. Bog je šest dana djelovao i radio, stvarao svijet i uspostavljao život u njemu, a sedmi se dan odmarao i uživao u uspostavljenom redu što ga je učinio (Post 2,2). Sedmi dan je zbog toga blagoslovljen i posvećeni dan – Dan Gospodnji. Slavljenje i odmaranje u taj dan čini dobro čovjeku (Post 27,27; Izl 23,25; Pnz 7,13; 28,5; 33,11; Job 1,10; Ps 132,15; Izr 20,21). Bog je u taj dan blagoslovio sva stvorenja i posvetio ih. Čovjek – slika Božja u svijetu – svojim nedjeljnim odmorom u svijetu u kojem živi, u slavu Uskrsnuća Kristova, čitav svijet oko sebe i samoga sebe vidi i promatra svijetom od Boga posvećenim. Svetkovanjem Dana Gospodnjeg čovjek ispovijeda da živi u svetom svijetu Božjem gdje su sva stvorenja Božja stvorenja s njime (Izl 20,8-11). Sve se to događa radi toga da bi sretno i dugo živio u poštovanju svojih roditelja i starijih u zemlji koju mu je Bog dao, kako izričito govori četvrta Božja zapovijed (Pnz 5,16).

I ZEMLJI TREBA ODMOR OD NAS – ŽIVOTNI ODMOR

Odredbe treće i četvrte Božje zapovijedi nastavljaju se i proširuju pravilima za ponašanje ljudskoga roda prema životu koji se krije u drugim ljudima i u materijalnim stvarima. Tekst Zapovijedi Božjih govori: „Šest dana radi i obavlja sav svoj posao. A sedmoga je dana subota, počinak posvećen Jahvi, Bogu tvome. Tada nikakva posla nemoj raditi: ni ti, ni sin tvoj, ni kći tvoja, ni sluga tvoj, ni sluškinja tvoja, ni vol tvoj, ni magarac tvoj, niti ikakvo živinče tvoje, niti došljak koji je unutar tvojih vrata; tako da mogne otpočiniti i sluga tvoj, i sluškinja tvoja kao i ti” (Pnz 5,13-14). Slavlje Dana Gospodnjeg isključuje požudu pokćinjanja svojoj vlasti žene bližnjega svoga, kuće bližnjega svoga, njive njegove, sluge njegova, sluškinje njegove, vola njegova, magarca njegova i čega što je bližnjega tvoga (Pnz 5,21). Pravi odmor zahtijeva priznavanje časti i dostojanstva svih stvorenja, pa i zemlje.

Biblija poziva čovjeka da svake sedme godine dopusti odmor i zemlji (Lev 25,2; Izl 23,10-11), a nakon sedam subotnjih godina, svake pedesete godine, da proslavi Jubilarnu godinu (Lev 25,8-12). Svjedoci smo, na žalost, da se zbog ekonomske računice danas zemlju cijedi i muze do iznemoglosti. I tlo i ljudi koji ga obrađuju obespravljeni su. Važno je da se bar svake sedme godine sjetimo kako je i zemlji također potreban odmor. Potrebno je da se čovjek barem jednom u životu (svakih pedeset godina) sjeti da su njive, vinogradi, planine i more Božji stvor – živa stvarnost – koja, kao i mi treba odmor. Biblija govori o blagodatima odmora zemlje, ali i nedvosmisleno govori o opasnostima (Lev 25 – 26). Zemlja svaki dan rađa i svakodnevno „radi“ pa je i njoj, kao i svim drugim živim bićima potrebno i da se bar nekad malo odmori, da stane, da dođe k sebi, da udahne i obnovi se. Bilo bi dobro da se bar jednom u životu sjetimo da zemlja nije samo naše vlasništvo i da je ne smijemo izrabljivati i cijediti do krajnjih granica.

Ovoga ljeta, zbog koronavirusa, možda nećemo moći otići na more. Nećemo moći putovati kao što smo to prije činili. Pustimo prirodu da malo nadodje k sebi. U ove ljetne dane povucimo se na samotno mjesto (usp. Mk 6,31) i provedimo vrijeme čitajući i razmišljajući nad Božjom riječju, kako bi sa zemljom namirili vrijeme kada smo to propuštali (Pnz 26,36). Treba nam da se odmorimo od svega – a i Zemlji treba malo odmora od nas!

Razgovor s mladomisnikom Tomislavom Vojnićem Mijatovim

Svećeništvo je neprocjenjiv dar nesavršenom čovjeku od Boga

“**Tomislav Vojnić Mijatov** rođen je 25. listopada 1995. godine u Donjem Tavankutu, od oca Tome i majke Kate rođ. Stantić. Dolazi iz višečlane obitelji gdje je sedmero braće i sestara. Najstarija je sestra Marija, zatim braća Pavao, Martin, David, sestra Bernardica i najmlađa sestra Veronika. Osnovnu školu „Matija Gubec” završio je u Donjem Tavankutu kao prva generacija koja je svoje školovanje završila na hrvatskom materinskom jeziku. Po završetku osnovne škole, 2010. godine, upisao je Biskupijsku klasičnu gimnaziju i sjemenište „Paulinum” u Subotici. Nakon gimnazije odlučio je nastaviti putem svećeništva te je akademske 2014./2015. godine upisao Katolički bogoslovni fakultet u Đakovu. Nakon položenih ispita, diplomirao je na istoimenom fakultetu na temu: „Bioetička dimenzija transplantacije organa.” Nakon obrane diplomskog rada, 20. listopada 2019. godine zaređen je za đakona Subotičke biskupije u đakovačkoj prvosolnici po polaganju ruku nadbiskupa Đure Hranića, đakovačko-osječkog nadbiskupa i metropolite.”

Zv.: Svećeništvo je uvijek dar Božji ljudima. Kako ste prepoznali taj dar?

Tomislav V. M.: Nakon osnovne škole želio sam najprije upisati Opću gimnaziju „Svetožar Marković” u Subotici na hrvatskome jeziku, ali jedna stvar mi nije dala mira. Još kao mali išao sam s obitelji redovito na nedjeljnu svetu misu, bio sam ministrant te nastojao biti dio života župne zajednice. U mojoj podsvijesti bila je misao da jednog dana želim postati svećenik. Nisam je uvijek uzimao za ozbiljno jer nisam bio dovoljno zreo da donosim gotove odluke. Na kraju sedmog razreda ponovno sam počeo ozbiljnije razmišljati što i kako dalje. S jedne strane tu je bila obitelj, školski prijatelji koji nikada nisu mislili da je moja konačna odluka postati svećenik, a s druge strane sam ja koji moram sam odlučiti što je ono što bih želio ili što je ipak u konačnici Božja volja. Vrijeme ozbiljnijeg promišljanja započelo je za vrijeme mog boravka u gimnaziji i sjemeništu „Paulinum”. Za vrijeme četvrte godine sjemeništa, moja odluka nastaviti putem svećeništva nije bila konačna, nego sam pokušao vidjeti sebe na nekom drugom mjestu, drugom životnom pozivu. Međutim,

kako se čas o životnoj odluci sve više približavao, tako je u meni više rasla odluka da nastavim putem koji mi je Bog namijenio. Svećeništvo je dar Božji ljudima, ali prihvatiti takav dar nije uvijek lagano. Bog uvijek pronađe načine i puteve kako da taj dar dopre do onih ljudi koje On poziva. Vjerujem da je tako bilo i sa mnom jer je bilo mnoštvo životnih događaja, osoba koje su progovarale i usmjeravale moj život prema svećeništvu. Svećeništvo je neprocjenjiv dar nesavršenom čovjeku od Boga, dar koji zahtijeva oblikovanje mene kao osobe svećenika da budem uistinu Božji čovjek za Božje ljude.

Zv.: Na putu svećeništva veliku važnost imaju obiteljska i sjemenišna zajednica. Koliko su one pridonijele vašem rastu na tom putu?

Tomislav V. M.: Kršćanske obitelji moraju uvijek biti i ostati prvi odgajatelji i svjedoci kršćanske vjere, nade i ljubavi. U takvim obiteljima se može i treba oblikovati poziv koji nije samo svećenički nego i poziv biti najprije dobar otac, majka, brat, sestra. Svećenički poziv je nezasluženi dar Božji koji obitelj može izmoliti u zajedništvu s cijelom Crkvom. Mogu reći da je moja obitelj meni bila podrška na

mom putu prema svećeništvu, ali da je konačna odluka bila na meni, a koju sam nebrojeno puta preispitao u svojoj savjesti. Obitelj me tijekom moga života u sjemeništu uvijek propitkiivala je li to ono što ja želim, ali u glasu savjesti je uvijek progovaralo da trebam ići dalje s Kristom. Obitelj je prva klica rasta prema svećeništvu, u kojoj se oblikuje i raste u vjeri. Bez čvrsto izgrađene vjere u obitelji teško je očekivati i zreli poziv za svećeništvo. Zbog toga je sjemenišna zajednica mjesto gdje se već zrela vjernička osoba formira i izgrađuje za svećeništvo. Stoga je zajednica velika pomoć, ali i prilika za propitkivanje o sebi i vlastitom pozivu.

Zv.: Kako je tekla ta formacija? Za što i na koji način vas je bogoslovno sjemenište pripremalo?

Tomislav V. M.: Bogoslovno sjemenište je velika zajednica koja ima zadaću odgajati i pripremiti mlade ljude na svećenički život. Poput jedne obitelji, tako i sjemenište ima svoj dnevni ritam koji je bogat sadržajem, ali koji ponekad zna biti zahtjevan. Svaki svećenički kandidat mora proći sjemenišnu formaciju koja ima za cilj mladog čovjeka odgojiti na duhovnom, intelektualnom, međuljudskom i pastoralnom vidu. Da bi se izgradio, čovjek, a osobito budući svećenik, treba neprestano raditi na sebi, a to uključuje svakodnevnu molitvu, studij, fizički rad i zdravu komunikaciju s ljudima, vjernicima. Upravo je bogoslovno sjemenište jedna od crkvenih institucija koja pruža mogućnost svećeničkim kandidatima da rastu u ljubavi i predanosti prema molitvi, radu, studiju itd. Kako bi život u sjemeništu i studij na fakultetu bili jednako obuhvaćeni u odgoju, potreban je dnevni red koji je pomoć u organiziranju zajedničkog života. Dan redovito počinje zajedničkom molitvom, svetom misom, zatim su prije podne predavanja na fakultetu, a popodne su seminari i druge nenastavne aktivnosti na fakultetu. Kada slobodno vrijeme dozvoli, uvijek su se znala organizirati sportska druženja. Neizostavni dio života u bogosloviji je molitva, klanjanja, marijanske pobožnosti, duhovne obnove, hodočašća itd. Uvijek je bilo prilike i za zajedničke izlete i hodočašća. Cilj sjemenišnog života jest formirati mladog čovjeka da bude dobar čovjek i svećenik. Ta zadaća nije nimalo lagana, ali uz molitvu i rad čovjek se itekako može ostvariti.

Zv.: Neko vrijeme proveli ste na đakonskom praktikumu u župi Horgoš u Subotičkoj biskupiji. U čemu je njegova važnost?

Tomislav V. M.: Župa je zajednica u kojima smo rasli u vjeri, te smo i mi sami iz župnih zajednica proizašli. Svaka župa ima svoje čari i svaka je na svoj način posebna.

Viđenje župe se mijenja ne samo s dobi nego i s promjenom načina života, mjesta, i u konačnici poziva. Župa na kojoj sam sada kao đakon se uvelike razlikuje od mnogih župa naše biskupije. Ima svoje prednosti i mane koje nisu uvijek loše nego su uvjetovane društvenim okolnostima kao što je manjak vjernika, osobito mladih, te tako pastoral mladih i djece postaje sve zahtjevniji. No, svakako da je prvi susret i rad na župi uvijek izazovan i po sebi lijep jer mi pruža priliku da se osobno prokušam u katehezi, radu s ministrantima, u karitativnom djelovanju župe... Jedan od većih izazova je mađarski jezik koji polako, ali sigurno nastojim svladati svakodnevnim čitanjem evanđelja i molitve vjernika na misi. Župa je stvarnost koja je dosta različita od one u obitelji i bogosloviji. Traži od nas veći angažman za duhovnom, socijalnom, društvenom vidu.

Zv.: Rekli ste da je posredstvom manjka vjernika pastoral djece i mladih sve više zahtjevniji i izazovniji. Koji bi po vama bio najbolji pristup djeci i mladima kako bi ih zainteresirali za vjeru u Boga kroz aktivni crkveni život?

Tomislav V. M.: Nažalost, naša mjesna Crkva nije više masovna po broju vjernika, nego postajemo jedno malo stado te samim tim postaje zahtjevniji pastoralni rad s vjernicima, osobito mladima i djecom. Manji broj vjernika ne znači da trebamo odustati i razočarati se manjkom, nego naprotiv s manjim brojem više raditi, jer je lakše postići pastoralne ciljeve. Nekadašnji frontalni pristup djeci, mladima, odraslima više nije model po kojem bismo trebali raditi, nego izaći iz svojih župnih „skrovišta” i otići na periferije naše župe. Pokušat ću biti na tragu pape Franje koji potiče na „neformalno” propovijedanje koje se može provoditi jedino ako mu prethodi razgovor, osobni dijalog u kojem druga osoba govori i dijeli svoje radosti, nade, brige za svoje drage i

Kršćanske obitelji moraju uvijek biti i ostati prvi odgajatelji i svjedoci kršćanske vjere, nade i ljubavi. U takvim se obiteljima može i treba oblikovati poziv koji nije samo svećenički nego i poziv biti najprije dobar otac, majka, brat, sestra. Svećenički poziv je nezasluženi dar Božji koji obitelj može izmoliti u zajedništvu s cijelom Crkvom.

tolike druge stvari koje nosi u svojem srcu. Tek nakon tog razgovora moguće je predstaviti Božju riječ, koja nije „mrtvo” slovo na papiru, nego živa Riječ koja me ne informira nego formira kao osobu vjernika. U tom smislu mislim da trebamo danas pristupati vjernicima, a osobito mladima, osobno ili putem sredstava društvene komunikacije jer dijalog pretpostavlja blizinu. Na tragu pape Franje smatram da je Crkva pozvana pratiti današnjeg mladog čovjeka i biti prisutna na onim mjestima i ambijentima u kojima on živi, a to je svakako unutar virtualnog prostora jer je to mjesto koje današnji čovjek nastanjuje. Isto tako, ni pretjerani aktivizam u virtualnom svijetu nije dobar sam po sebi jer vodi k tome da kao ljudi brzo malakšemo i posustanemo. Znati slušati je temelj

koji je Isus koristio redovito u svom javnom nastupu. Isus pušta svoje učenike da najprije oni govore kako bi mogao osjetiti njihove strahove i tjeskobe. Iz takvog slušanja mogu onda i razumjeti što je potrebno živnoj crkvi, bez obzira na to o koliko se vjernika radi.

Zv.: Pred svoje prezbitersko ređenje mladomisnici biraju svojevrsna gesla koja će ih voditi kroz čitav svećenički život. Koje ste geslo vi izabrali i što ono za vas znači?

Tomislav V. M.: Za mladomisničko geslo sam uzeo redak iz Lukina evanđelja: *Gospodinu treba* (Lk 19, 31b). Riječ je o odlomku Lukinog evanđelja koje govori o Isusovu mesijanskom ulasku u Jeruzalem i njegovu slanju dvojice učenika u selo da pronađu privezano magare koje još nitko nije zajahao. Ono što me vodilo u izboru ovih riječi za geslo jest snažna simbolika koja se krije u ovoj slici. Naime, Isus je svjestan da mu približava kraj hoda na zemlji te šalje svoje učenike da mu pripreve put u Jeruzalem. Za Isusov svečani kraljevski ulazak u Jeruzalemu bio mu je potreban samo jedan običan magarac koji je u Bibliji simbol poniznosti i poniznog služenja. Možda će zvučati čudno, ali želim biti poput biblijskog magarca, koji je mnogima bila beznačajna životinja. Magarac se u Bibliji spominje više od 170 puta i uvijek u pozitivnom kontekstu, kao životinja preko koje Bog progovara ljudima (Bileam), koja je na svojim leđima nosila drugima veliko otajstvo odnosno Sina Božjega. Želim poput biblijskog magarca ponizno i služeći donositi drugima Boga, Isusa Krista.

Zv.: Živimo u vrijeme kada se kao Crkva u Srbiji susrećemo s izazovima digitalizacije i velike ekspanzije socijalnih mreža, odlaska naših vjernika u inozemstvo u potrazi za poslom, samim tim manjka mladih i djece. Koja je uloga svećenika, konkretno na našem području? Motivira li vas, kao mladog svećenika, ova situacija na još veći angažman?

Tomislav V. M.: Usudio bih se reći da su ljudi, vjernici žedni Boga. Svećenici nisu političari, liječnici, ekonomisti, menadžeri nego prije svega osobe koje

djeluju u osobi Isusa Krista, te prema tome uvijek moraju imati odlike samoga Krista. Stoga je uloga svećenika u društvu biti dobar, milosrdan, istinoljubiv, otvoren za druge i drugačije, biti onaj koji zna slušati, ne manje bitno duhovan čovjek jer ovom društvu trebamo biti svijetli primjeri poput Krista. Slijedeći primjer Krista možemo mijenjati na bolje društvo u kojem živimo. Katolička Crkva u Srbiji, unatoč svim izazovima, uvijek ima prostora za veće zalaganje u društvu jer ako odgajamo naše vjernike da budu otvoreni istini, pravdi, ljubavi prema bližnjemu, da ne budu koruptivni i slično, onda upravo preko njih možemo ostvarivati kršćanske vrijednosti u društvu u kojem živimo. Socijalne mreže su samo sredstvo kako doći do svakog pojedinca bilo gdje se nalazio. Nažalost, često nismo dovoljno spremni kao mjesna crkva biti ažurni kada je u pitanju digitalni svijet i predstavljanja drugima onoga što činimo i radimo. Stoga smatram da ima još mnogo rada na digitalnoj vidljivosti života naše mjesne crkve te sam kao mladi svećenik uvijek spreman pomoći osobno ili u suradnji s vjernicima koji često znaju bolje napraviti određene poslove. Mi svećenici ne znamo sve i zbog toga trebamo uključiti vjernike u redoviti život mjesne crkve.

Zv.: Kao svećenik ćete imati vrlo širok krug rada. Što je ono čemu biste se voljeli osobito posvetiti?

Tomislav V. M.: Osobno se najviše zanimam za socijalni nauk te bioetiku. To su područja koja itekako u sebi objedinjuju ljudsku stvarnost i kršćanska načela. Mislim da svećenik osim čitanja Svetog pisma, svakodnevnih molitvi, mora ponuditi ljudima Boga u njihovoj konkretnoj životnoj situaciji. Crkva i država su dvije odvojene stvarnosti, ali Crkva je dio društva i kao takva nužno je da promatra, prosuđuje i djeluje prema potrebama. Crkva ne smije šutjeti na socijalnu nepravdu, tlačenje radnika, uništavanje životnog prostora, na pobačaj itd. Stoga je potrebno zauzeti se za opće dobro i kroz različite vidove seminara i susreta, dati ljudima odgovore Crkve o temeljnim egzistencijalnim pitanjima.

Poštovani zanima me jesu li napadi i ocrnjivanje našeg pape Franje ujedno i grijesi protiv Duha Svetog? Z. K.

Poštovani, hvala za ovo pitanje kao i na strpljenju jer ste čekali dosta dugo na odgovor. U kratkim crtama ćemo spomenuti što je to grijeh protiv Duha Svetoga i problem ogrešenja o Svetog Oca.

GRIJEH PROTIV DUHA SVETOGA, GRIJEH VREMENÂ

Ovaj grijeh je tema evanđelista. Matej piše: „Svaki će se grijeh i bogohulstvo oprostiti ljudima, ali reknu li bogohulstvo protiv Duha, neće se oprostiti. I rekne li tko riječ protiv Sina Čovječjega, oprostiti će mu se. Ali tko rekne protiv Duha Svetoga, neće mu se oprostiti ni na ovom ni u budućem” (Mt 12,31). I kod Luke pronalazimo govor o huli na Duha Svetoga „I tko god rekne riječ na Sina Čovječjega, oprostiti će mu se. Ali tko pohuli protiv Duha Svetoga, neće mu se oprostiti” (Lk 12,10).

Papa Ivan Pavao II. na temu grijeh protiv Duha Svetoga rekao je: „Grijeh protiv Duha Svetoga počinja čovjek koji si prisvaja tobožnje pravo da ustraje u zlu, u bilo kojem grijehu, te tako odbija otkupljenje. Čovjek ostaje zatvoren u svojem grijehu te sa svoje strane onemogućuje obraćenje, pa stoga i oproštenje grijeha koje smatra za svoj život nebitnima i nevažnima. To je stanje duhovne ruševine jer bogohulstvo protiv Duha Svetoga onemogućuje čovjeku da se riješi okova kojima se sam okovao pa da se otvori božanskim izvorima očišćenja savjesti i oproštenja grijeha.”¹

PAPA – PETAR (STIJENA) SPOTICANJA

Kako ne bih zalazio u povijest problema pape i papinstva nego se zadržao na današnjem stanju, vidimo kako je danas Papa možda još više pod lupom pogleda raznih ljudi i sustava.

Teorije zavjere, spletke, igre iza kulisa uvijek će nam donositi razne teze i poglede. Nama katolicima je biti uz Duha Svetoga i vjerovati kako je izbor našega pape plod Duha Svetoga bez obzira na djelo ili nedjelo čovjeka.

Vremena u kojima živimo su sve samo ne mirna. More života je uzburkano i papa je slika situacije, ali i odgovor na situaciju. Papa Franjo ne ostavlja ravnodušnim i to je plod Duha Svetoga. Podjednako

uzdrma moderno i tradicionalno. Izaziva progresivizam i dovodi u pitanje tradicionalizam.

Ovaj Papa je bitno drugačiji stilom od prethodnih i to se da vidjeti golim očima. Nije mu stalo do vanjskog obilježja. Ovo je i dio njegove osobnosti, ali i naglaska na bitno i na manje bitno.

Nije sklon naizgled dubokim izričajima, nego je više sklon dubokoj gestikulaciji. S druge strane, on je redovnik – isusovac, a to puno govori. Vodio je i vodi jednostavan život, drugim riječima ne govori „upakirano” i u „rukavicama”. Za jednu „teološku prefinjenost” i „teološku kremu”, ovakav „prosti” pristup iritira, a Papa kao da namjerno to čini.

PAPA „BIRA” POGREŠIVOST

I dok je u prošlosti bio naglasak na nepogrešivosti i univerzalnosti, moramo biti svjesni današnjih prilika. Čovjek je ranjen grijehom, uronjen je u njega ovim sustavom, sustavom koji je sve samo ne Božji i ne ljudski, sustavom koji uvelike individualizira. U sustavu grijeha potrebno je pronaći šansu djelovanja. A čini mi se kako je papa Franjo pokazao put i ukazao na suštinu. Progovorio je o grešnosti da bi došao do svetosti – drugačiji pristup od dosadašnjeg. Umjesto od idealnog, započeo je od mogućeg.

Licemjerje koje progovara iz prividne pobožnosti, „svete” zabrinutosti, lažne poniznosti i hitnosti upravo su slike grijeha. Svetom Petru možemo i danas suditi zbog zataje, zbog balansiranja sa židovstvom, prigovarati mu njegovo skromno teološko znanje, ali znamo što je Isus učinio i znamo zašto je baš Petra, a nekog drugog apostola izabrao. Jest, Petar je bio stamen, vođa, preuzimao je odgovornost, ali Petar je i zatajio Isusa, odsjekao je uho onom vojniku, drugim riječima Petar je svet, ali Petar je i griješio. Ovaj Papa je čovjek svjestan grijeha. Prigovarati mu da i nije neki teolog smiona je izjava. A napadi dolaze i od *lijevih* i od *desnih*, kako se u narodu kaže. No, kao da se Papa previše ne obazire. Za *lijeve* se ogriješio u Godini milosrđa kako je tradicionalnom svećeničkom bratstvu sv. Pia X. (FSSPX) dozvolio ispovijedanje u Godini milosrđa tj. ispovijed kod takvih svećenika su valjane, za *desne* se ogriješio s migrantima i možemo u nedogled nabrajati.

Ukazivati na problem i manjkavost nije grijeh, ali govoriti krivo, sudački, klevetnički i ustrajati u tome grijeh je, a vidimo kako se ustrajnost u grijehu naziva – grijeh protiv Duha Svetoga.

Poštovani vaša pitanja možete poslati na email: stipicnebojsa@gmail.com, kao i na Facebook profil Nebojša Stipić

¹Ivan Pavao II „*Dominum et vivificantem*“, O Duhu Svetom u životu Crkve i svijeta, br. 46 – 48.

Nada posljednja umire?!

Dobro nam je poznata ova izreka. I dobro je kad u nju vjeruju i tako se ponašaju oni koji se nađu u nekoj beznadnoj situaciji zbog bolesti, neuspjeha u poslu ili krize u braku i obitelji. No, pitanje je koliko dugo „živi nada” kod onih koji se drže toga načela. Naime, ako nada posljednja umire, to znači da ipak umire. Pitam se: smije li nada ikada umrijeti? Ovo bi trebalo biti retorsko pitanje i odgovor bi trebao biti: „ne”. Nada nikada ne smije umrijeti. Čovjek nikada ne smije gubiti nadu jer nada ga drži u životu, motivira ga da se nastavi boriti i činiti sve što je u njegovoj moći da ono čemu se nada i postigne. Ipak, da se ne zavaravamo, ljudski govoreći, nada prestaje onoga trenutka kad više nije moguće ostvariti ili kad se više ne može dogoditi ono čemu smo se nadali. Na primjer, kad nam umre netko drag, a molili smo i nadali se da će ozdraviti. Osim toga, nada prestaje i onog časa kad se ostvari ono čemu smo se nadali. A nada će zauvijek uminuti tek u vječnosti. Osobno, onoga časa kad umremo, a konačno kad dođe kraj svijeta, na Posljednjem sudu odnosno pri Isusovu drugom dolasku, u slavi. Kaže sv. Pavao u svom divnom Hvalospjevu ljubavi: *A sada: ostaju vjera, ufanje i ljubav – to troje – ali najveća je među njima ljubav (1 Kor 13,13)*. Kad se to dogodi vjera i nada više neće biti potrebni. Ostatak će samo ljubav. Ljubav je nebo. Ljubav je vječnost.

Ovu sam temu izabrao jer sam u prošlom broju pokušao protumačiti da zdravlje nije najvažnije u životu. Ipak, i poslije završetka izvanrednog stanja i policijskih sati u našoj zemlji, i nakon objavljivanja o slabljenju širenja i zaraznosti koronavirusa, mnogi su ostali u strahu. Nedavno me nazvao jedan vjernik koji me je molio da jedna nedjeljna misa bude vani jer se on boji ući u crkvu. Jedan kolega mi je neki dan napisao da ga je u odredbama naših biskupa jako pogodilo to što su zahtijevali da se ukloni „sveta voda” u crkvi. Jedan bračni par mi je ovih dana posvjedočio: „Mi se bojimo. To je zarazna bolest”... A da ne govorimo o bombastičnim naslovima u medijima, poput onog: „Više ništa neće biti kao prije” ili stiže novi val korone, puno gori od prvog. Do onog najnovijeg mišljenja jednog liječnika iz struke: „Shvatili smo da mi o ovom virusu ne znamo ništa odnosno, znamo vrlo malo”.

Sve to me je potaknulo, a vjerujem da je poticaj došao i od Duha Svetoga, da u emisijama Dnevne kateheze na Radio Mariji čitam i tumačim encikliku pape Benedikta

XVI.: „U nadi spašeni”. U kušnjama kao što je ova, koju još uvijek proživljavamo, važno je ne gubiti nadu, važno je učvrstiti svoju vjeru i pouzdanje u Gospodina, u snagu njegove riječi. I važno je da na pameti uvijek imamo da nam je svaki korak ovdje na zemlji usmjeren prema vječnosti. Sve to izvrsno tumači papa Benedikt XVI. Stoga ću u nekoliko brojeva *Zvonika* govoriti o nadi, o ufanju koje je jedna od tri božanske kreposti.

Papa Benedikt XVI. svoju je encikliku naslovio „U nadi spašeni” polazeći od citata iz poslanice Rimljanima sv. Pavla apostola: „U nadi smo spašeni” (Rim 8,24). Papa

kaže da je ta riječ upravljena i nama, a ne samo nekoć Rimljanima te ističe: „Otkupljenje nam je dano u smislu da nam je dana nada, pouzdana nada, zahvaljujući kojoj se možemo lakše nositi sa sadašnjošću: sadašnji trenutak, ma koliko težak bio, može se živjeti i prihvatiti ako vodi k nekom cilju, ako u taj cilj možemo biti sigurni i ako je taj cilj tako velik da opravdava trud koji je uložen u prijedeni put” (Benedikt XVI., *U nadi spašeni*, KS, Zagreb, 2008., br. 1).

VJERA JE NADA

To je prvi podnaslov u enciklici. U tom prvom poglavlju papa Benedikt vodi nas kroz biblijski govor o nadi navodeći niz citata iz Svetoga pisma kojima potvrđuje tvrdnju da je vjera ujedno i nada: „Tako Poslanica Hebrejima izraz ‘punina vjere’ (10,22) usko povezuje s izrazom ‘nepokolebljiva vjera nade’ (10,23). Jednako tako, kada Prva Petrova poslanica potiče kršćane da budu uvijek spremni dati – smisao i razlog – nade koja je u njima (3,15), nada je istoznačnica vjere... Pavao podsjeća Efežane da su, prije svoga susreta s Kristom, bili ‘bez nade... i neznabošci na svijetu’ (Ef 2,12)... U istome smislu poručuje i Solunjanima da ne smiju tugovati ‘kao drugi koji nemaju nade’ (1 Sol 4,13) te dodaje da u tom izlazi na vidjelo prepoznatljiva odlika kršćana da su oni ljudi koji imaju nadu: ne znaju sve pojedinosti onoga što ih čeka, ali znaju, općenito uzevši, da njihov život ne skončava u ispraznosti. Samo kada se sa sigurnošću zna da će budućnost imati pozitivan ishod, i sadašnji se trenutak lakše živi” (*U nadi spašeni*, br. 2).

U svjetlu te snažne rečenice i mi kršćani trebamo ispitati svoju savjest i provjeriti jesmo li svjesni da naša budućnost ima pozitivan ishod. Bit ćemo svjesni ako svoju nadu gradimo na Božjoj riječi, na Božjim obećanjima, na vjeri. Učinimo to da bismo sadašnji trenutak lakše živjeli.

Stavovi i uvjerenja: *U čega vjerujete ovih dana?*

Naši stavovi, od kada se rodimo pa do kraja života, nastaju i formiraju se na temelju toga što ljudi rade ili govore. To je razlog zašto su stavovi vrlo zanimljivi socijalnim psiholozima. Čak i naš stav, ma koliko osoban, jest jedna vrsta društvene pojave jer se orijentiramo i kreiramo ih na temelju zamišljenog ili stvarnog ponašanja drugih ljudi. Jednom razvijen stav može postojati na dvije razine. Eksplicitni stavovi su oni kojih smo svjesni, i uglavnom ih lako i priopćavamo: Volim ovo ili ono; Molim vas da se ponašate na određeni način jer smatram da je to pristojno; Ovo mi jer rekao i to me je uvrijedilo. Ljudi također mogu imati implicite stavove, koji su često posljedica nesvjesnih procesa, nediferenciranih i nekonzistentnih, nevoljnih mišljenja. Stavovi se odnose na vrednovanja sebe, drugih i svijeta fenomena i ideja. Kada pažljivo slušate ljude, možete uočiti da se njihovi stavovi temelje na nekoliko komponenti. Kognitivno zasnovan stav se većinom temelji na vjerovanju i posebnosti onoga o čemu osoba misli (objekt ili situacija). Emocionalno zasnovan stav se više temelji na našim emocijama i vrijednostima, a nastaje često klasičnim uvjetovanjem. Što to znači? Ako smo nekada upamtili miris bakine kuhinje, a ostao je u ugodnoj uspomeni, možda ćemo svaki put kada osjetimo slični miris odreagirati istom emocijom. Stav zasnovan na ponašanju, temelji se na postupcima prema objektu stava. Često čujem u terapiji: „Otišao sam i rekao mu”, „Jednostavno, počela sam vikati bez kontrole”. Ovo mogu biti ponašanja obojena emocionalno, koja onda pokreću na akciju. Što ovdje nedostaje? Ponekad razmišljanje.

VEROVE SEKVENCE

Pol Ver autor je koji je govorio o tzv. „troja vrata” u komunikaciji, koje možete „otvarati” prilikom susreta s osobom s kojom radite, na primjer savjetodavno. Ukoliko osoba u prvom kontaktu ističe svoje razmišljanje to će nam biti u komuniciranju, kaže Ver „ulazna vrata”, dakle, mišljenje. Ono k čemu idemo može biti npr. promjena ponašanja, i to su nam „ciljna vrata”. Ali moramo obratiti pažnju, posebno kod nekih osoba, na „vrata zamke”, a to će u ovom slučaju biti nečiji osjećaji. Može biti i obratno. Jedna osoba dođe i kaže kako se osjeća i kako joj je teško, i govori nam tu i tamo što radi. Njena ulazna vrata jesu osjećaji, i tu se osoba osjeća najkomfortnije, „ciljna vrata” mogu biti njena ponašanja, a „vrata zamke” s kojima moramo oprezno i polako postupati,

jest način i sposobnost te osobe da misli. Zašto su vrata zamke osjetljiva? Zato što osoba tu ima najveći broj psiholoških obrana ili je najranjivija u tom dijelu, ili jednostavno ima zabranu na npr. mišljenje.

VRŠENJE UTJECAJA

Stavovi se, prema nekim pokusima sa Sveučilišta Yale, mogu mijenjati. Uvjeravanje je jedan od načina. Ipak, uvjerljivost poruke ovisi o karakteristikama izvora poruke, osobinama same poruke (tj. sadržaja), kao i karakteristikama publike. Nekada će promjenu stava više izazvati snaga argumenta u poruci, a nekada vanjska obilježja poruke, a ponekada je značaj teme veoma važan pa će ljudi imati potrebu za dodatnim saznanjem.

Isforsiranost poruke može stvoriti otpor. Prema teoriji reaktivnosti, kada je ljudima ugrožena sloboda izbora, oni doživljavaju vrlo neugodno stanje u kome se povlače. Važno je imati mišljenje, dopustiti sebi da ga obradimo kako bi formirali stav.

KONFORMIZAM

Potreba da znamo što je ispravno događa se kada ljudi ne znaju što misliti. Ova situacija je česta u političkim, socijalnim previranjima, kriznim ili zbunjujućim situacijama. Ljudi se tada osvrću na ponašanja drugih, kao važan izvor informacija, te ga koriste za oponašanje tih ponašanja. To se događa kada je situacija nejasna. Strah, zbunjenost i panika povećavaju naše oslanjanje na druge. To stvara jednu vrst „socijalne zaraze” u kojoj su ljudi najblaže rečeno „povodljivi” za tuđim mišljenjem i uvjerenjem. Odupiranje ovom stanju vodi kroz zdrav razum i unutarnji moralni kompas, provjeravajući informacije s kojima smo u dodiru. Također, jedan broj će se konformirati iz normativnih razloga, tj. iz želje da budu prihvaćeni. Ovo se često može uočiti kroz navike koje neka osoba živi prihvaćajući navike hranjenja, modu, hobbije koju jedna grupa (u kojoj osoba želi biti prihvaćena) zastupa.

To može biti vrlo zamorno za individuu, kada počne živjeti scenarij grupe koji se očekuje, bez da uključe sebe... Da bi stekli zasluženu samosvojnost, moramo se na trenutak distancirati od grupnih normi i stavova i sagledati ih iz vlastitoga ugla. Tek kada ih prihvatimo na svoj način, kada se dogodi individualizacija. Točnije, kada uzmemo u obzir vlastite stavove, možemo se osjećati stvarnim pripadnicima jedne grupe. Kada to izostane, postajemo samo sljedbenici.

Presveto Trojstvo

Tajni Presvetog Trojstva možemo se približiti jedino pomoću ljubavi. Znamo da je ljubav jedan odnos između dvaju ili više osoba – komunikacija, predanje, odricanje, susret. Nešto što se događa među nama – kada mi ti počinješ biti najviša vrijednost, kada počinjem prepoznavati tvoju jedinstvenost i neponovljivost, kada počinjem priznavati i htjeti tvoje postojanje, tvoju bit, kada počinjem osjećati odgovornost prema tebi... kada mi tvoja osoba počinje biti važnija od mene samoga. U tom odnosu „biti za drugoga” trebali bismo zamisliti Presveto Trojstvo. Prva božanska osoba, Bog Otac, ima pred sobom svoga sina Isusa, drugu božan-

sku osobu, kojega on ljubi – bezrezervno, bezuvjetno i besplatno – i u toj ljubavi mu se potpuno, bez ostatka i do kraja se predaje – cijelo svoje biće, cijelo svoje božanstvo. Otac se potpuno daruje svome Sinu, ništa ne zadržavajući za sebe. A Isus stojeći nasuprot svome Ocu, dobivši od njega puninu – na isti način vraća sve svome Ocu cijelo svoje ja, cijelo svoje biće, cijelo svoje božanstvo. Vidimo kako se unutar Presvetog Trojstva odvija jedna živa i neprestana dinamika predanja, dinamika ljubavi i komunikacije, koja aktivno povezuje i ujedinjuje božanske osobe. A sama ta dinamika, to strujanje, taj živi pokret jest zapravo treća božanska osoba – Duh Sveti. Vidimo kako je naš Bog zapravo zajedništvo osoba. Te su osobe u toj mjeri povezane da su u potpunosti ovisne jedne o drugoj te nerazdvojive jedne od drugih. Kada kažemo da je čovjek stvoren na Božju sliku i priliku, zapravo mislimo da je stvoren na sliku zajedništva. Zato nam je i tako bitno imati zdrave i kvalitetne međuljudske odnose jer živimo od toga jer smo u biti stvoreni za zajedništvo.

Čovjek bez odnosa s drugim osobama, neizbježno doživljava ono najgore, pada u depresiju, gubi smisao svoga života, obolijeva i psihički i fizički. Čovjekova sreća i nutarnja ispunjenost ovisi upravo o tome u kojoj će mjeri znati sebe nesebično predavati za druge, sebe stavljajući u zgradu i okrenuti se prema drugim osobama, u kojoj će se mjeri dati uvući u božansku dinamiku ljubavi, koliko će zapravo znati živjeti događaj Presvetog Trojstva. Kao što unutar Presvetog Trojstva Otac ima pred sobom svoga Sina, i Sin svoga Oca – mi kršćani imamo pred sobom Isusa Krista. Naša vjera se ne temelji na nekim teorijama, na dogmama, pa čak ni na moralnim principima već se temelji na jednoj osobi.

Čovjekova sreća i nutarnja ispunjenost ovisi upravo o tome u kojoj će mjeri znati sebe nesebično predavati za druge, sebe stavljajući u zgradu i okrenuti se prema drugim osobama, u kojoj će se mjeri dati uvući u božansku dinamiku ljubavi, koliko će zapravo znati živjeti odnos Presvetog Trojstva.

Naše kršćansko poslanje, naše vrijednosti ovise jedino o odnosu, o relaciji, o povjerenju prema Isusu. Prvi korak u duhovnom životu je da počinjem primjećivati Isusa u svome životu – uopće primijetiti ga kako stoji preda mnom, da je prisutan meni nasuprot – netko, sam Bog, druga božanska osoba. Drugi korak jest da i ja sebe počinjem stavljati u njegove ruke, da mu se i ja počinjem predavati bez rezervi, bez povratka, bez uvjeta. Put kršćanina jest i može biti jedino put darivanja – put kojim sam Bog korača. Na pravom sam putu jedino kad sam u relaciji s Isusom, kad mu se darivam. A Isus mi u Duhu Svetom vraća sebe samoga, on počinje u meni živjeti. Ta dinamika između mene i Isusa zapravo je moje pobožanstvenje. On i ja počinjemo biti jedno. Darivajući mi sebe samoga, Isus mi zapravo dariva nutarnji život Presvetoga Trojstva. S Duhom Svetim bivam i ja uvučen u vječno strujanje ljubavi između božanskih osoba. I tek tako, prožet Bogom, mogu početi izgrađivati odnose u svojoj okolini. Predajući se Isusu i primajući Isusa moći ću se i drugima predati i primiti ih. Moj odnos s Isusom je preduvjet svake ljubavi koju ću iskazivati. S Isusom ću početi živjeti Presveto Trojstvo, ono će početi živjeti u meni, postat će mi temelj svih mojih međuljudskih odnosa – prijateljstva, braka, roditeljstva – Sveto Trojstvo postat će moja stvarnost, moja svakodnevnica.

Tri jubilarna Presveta Trojstva

Presveto je Trojstvo koordinata nama katolicima. U Njegovo ime sve naše počinje i završava, od prvoga dana povijesti Svijeta, svakoga dana! Njemu u slavu dostojno je i plemenito skrbiti se za naše crkveno graditeljstvo.

Crkva Presvetog Trojstva

u Kukujevcima prvi je put spomenuta 1729. godine. Bila je sagrađena od drveta, prekrivena trskom, ukrašena slikama i ograđena drvenom ogradom. Nova župna crkva Presvetoga Trojstva izgrađena je 1770. godine i ove godine obilježava 250. godišnjicu svoga postojanja. Kukujevačka crkva bila je veličanstveno zdanje. Biskup Antun Mandić nazvao ju je „bazilikom”. Srijemska ravnica pod njezinom se monumentalnošću osjećala malom i nedostojnom, iako je široka i plodna. Crkva je s vanjske strane dugačka 48 m. Predvorje kod glavnog ulaza u crkvu veliko je 77 četvornih metara, lađa čak 613,47, a svetište gotovo sto četvornih metara. Sa svojih bezmalo tisuću četvornih metara mogla je primiti barem toliko ljudi. Tijekom vremena, župna crkva postala je dosta oštećena, popucala je, a krov je prokišnjavao. Situacija nije bila bolja ni tijekom XX. stoljeća, da bi je 12. studenoga 1944. godine minirali njemački vojnici. Miniran je zvonik koji se potom srušio na krov crkve. S popravkom se počelo tek 1957. godine. Župnik Petar Masnić dao je na srušeni toranj dozidati malo opeke i limeni krov. Nakon dvadesetak godina lukovi su počeli opadati sa stropa. Nova velika oltarna slika autora Josipa Martinka iz Zagreba izrađena je 1972. godine. Pet godina kasnije crkva je proglašena spomenikom kulture, no s obzirom na to da nikad nije bila temeljito popravljena, uvijek je bilo sitnijih popravaka. Posljednju svoju tragediju kukujevačka crkva doživjela je tijekom nasilja nad njezinim župnikom i župljanima od 1991. do 1995. godine. Nakon prisilnog iseljavanja gotovo cjelokupnoga hrvatskog katoličkog stanovništva iz Kukujevaca, crkva je pretvorena u stolarsku radionicu i pilanu. Kada su ju preostali župljani sa župnikom željeli očistiti, bila je puna piljevine. Danas župu čini 17 župljana. Ipak, Presveto Trojstvo se ne da i – proslavit će se u Kukujevcima! U rujnu 2019. godine počela je temeljita obnova ove crkve uz mnogobrojne darivatelje iz Hrvatske i iz Srbije, te iz europskih zemalja gdje žive Hrvati.

vikariju 1939., budući da je Stari Futog, sa svojom prekrasnom gotičkom crkvom Srca Isusova bio toliko velika župa da se svećenici nisu pastoralno mogli skrbiti o cijeloj varoši. Prije svoje uporabe za liturgijska slavlja, to je bilo skladište grofa Rudolfa Choteka, futoškoga vlastelina. Nakon samo četiri godine, futoški Nijemci otjerani su u logore, a za preostale malobrojne katolike čak je i crkva Srca Isusova bila prevelika. Jedina katolička crkva u našim krajevima sagrađena u stilu moderne vrlo je urušena i bez vjernika. Javlja se ideja da joj se potpuno promijeni namjena i da se pretvori u centar za kulturu podunavskih Nijemaca.

„Malo se zna i govori u Somboru o ulozi Katoličke Crkve u razvoju grada, o doprinosu tome razvoju njezinih svećenika, svetovnih i, franjevac”, kazao je nedavno župnik župe **Presvetog Trojstva u Somboru**. Ova je Crkva blagoslovljena 1762. godine, i nakon 250 godina od toga datuma, prije osam godina, dvoipostoljetni jubilej svečano je proslavljen. Ova barokna ljepotica, za koju mi ljubomorni katolici kažemo da je najljepša crkva Subotičke biskupije (u redu, možda to kažu samo Somborci, ali su očito vrlo glasni), raskošna je, velika, također desetljećima zanemarivana. Ipak, prije 14 godina gradska vlast Sombora započela je potporu crkvi u obnovi samoga crkvenoga objekta i nekadašnjega franjevačkoga samostana, danas župnoga doma, koji se nalazi pokraj njega. Župljani ove župe, koja odnedavno ima i svoju tiskanu spomenicu, bili su ili su i dalje Hrvati, Nijemci i Mađari, a svaki je od ovih naroda načinio nemale napore da ostavština katoličkoga crkvenoga graditeljstva bude prije svega na ponos vjere u Boga, a onda i na ures gradu Somboru. Nije to uvijek, i nije dovoljno kada jest, cijenjeno od jednog dijela samih Somboraca. No, u životu ove župe, u obnovi njezinoga materijalnoga, u predanim svećenicima, kateheticama, crkvenim umjetnicima i u Somboru se proslavlja Presveto Trojstvo.

Crkva Presvetog Trojstva u Novom Futogu sagrađena je 1940. godine, u osvit Drugog svjetskog rata. To je posljednja crkva koja je posvećena u prijeratnom dobu, a crkvene su je vlasti Kalačko-bačke nadbiskupije odobrile koristiti za bogoslužne svrhe i osnovele

27. srpnja Sveti Klement Ohridski *oko 835. †916.

Svetac lijepog imena. Latinska riječ clemens znači blag, umiljat. Sveti Klement bio je učenik svetih Ćirila i Metoda. Klement je pratio Metoda i druge njegove učenike. Sudjelovao je u misiji svete Braće godine 860/861. na Krimu i u južnoj Rusiji. Klement je 862/863. godine pratio svetu braću na njihovu misionarsku putu kroz Panoniju i Moravsku. Vjerojatno je bio s njima i u proljeće 868. godine kad su putovali u Rim, gdje je on uz dopuštenje pape Hadrijana II. primo svećenički red. A u vrijeme kad je Metod od 870. do 873. godine bio prognan na otok Reichenau, Klement ga je zamijenio kao panonski biskup. Poslije Metodove smrti nastavile su se crkvenopolitičke napetosti između franačko-njemačkih moćnika i klera. U tim borbama je Klement ustrajno branio slavensku misiju. Na koncu je doživio neuspjeh. Bio je zatvoren, te je zajedno s ostalim članovima slavenske misije prisiljen na bijeg. Putujući uz Dunav 885. godine prošao je današnji Beograd, dok nije dospio na dvor bugarskog kneza Borisa Mihaela I., koji je kršćane lijepo primio.

Klement je uz dopuštenje Borisa Mihaela I. zajedno s Naumom Ohridskim udario temelje prvog slavenskog obrazovnog središta. Tu su se sastavljale i izdavale liturgijske knjige. Klement je započeo odgoj klera koji se služio slavenskim jezikom. Naredna postaja Klementovog djelovanja oko učvršćenja kršćanstva je bio Ohrid. Djelovao je i na području današnje Albanije i na području Bugarske. Oslanjajući se na djelovanje Ćirila i Metoda, Klement je osnovao slavensku književnost i kulturu u Makedoniji. Klement je prvi pisac na slavenskom jeziku, te je preveo brojna poznata djela. Sastavio je životopis svojih učitelja, a osnovao je samostan svetoga Panteleimona u ohridskoj gradskoj četvrti Varoš. Taj je samostan postao prvo slavensko sveučilište, gdje je Klement bio profesor od 886. do 893. godine. U to ga je vrijeme slušalo više od tri tisuće studenata. Mnogi od njegovih slušača postali su svećenici, koji su slavensku književnost pronijeli sve do Rusije. Jedan od njegovih učenika bio je svećenik Konstantin.

Vremenom je došlo do napetosti između Klementa i kneza Borisa Mihaela oko razvitka književnog jezika. Zbog toga je Klement poslan za biskupa u Belicu, ali je 886. godine ponovno vraćen za ohridskog biskupa. Tako je Klement bio prvi slavenski biskup u Ohridu. Kad je nastala prepirka oko nasljednika Borisa Mihaela, 893. godine je grad Preslav (danas Veliki Preslav u istočnoj Bugarskoj) postao novo središte bugarskog kršćanstva. Na tamošnjem državnom saboru iste godine grčki liturgijski i službeni jezik zamijenjen je crkvenoslavenskim. To je zlatna era mjesne Crkve. Klement je i dalje djelovao kao biskup,

premda je mjesto njegova sjedišta u to vrijeme nesigurno. Redio je domaće svećenike, pisao je knjige, osnovao je jednu crkvu u Ohridu. Pomagao je i gradnju samostana svetoga Nauma. Klement je pomagao i promicao stručno voćarstvo. Klement je nadalje prvi slavenski skladatelj i učitelj glazbe.

Poslije Naumove smrti Klement je 910. godine imao namjeru ostaviti biskupsku službu. No to nije bilo prihvaćeno zbog njegovih veliki zasluga. Prije svoje smrti dio svoga posjeda je ostavio biskupiji, a drugi dio svome samostanu.

Klement je pokopan u svome samostanu u Ohridu. No, kad su Turci u 15. stoljeću zauzeli Ohrid, samostansku su crkvu pretvorili u džamiju. Zato su kršćani njegove posmrtno ostatke premjestili u ohridsku crkvu svete Bogorodice. Od tada se ta crkva zove i Klementova crkva. Njegove su svete moći više puta prenošene, pa se dijelom nalaze i u Sofiji, ali i u Grčkoj. Prvo svjedočanstvo o njegovom čašćenju nalazimo u 11. stoljeću.

Klement je svakako najpoznatiji učenik slavenskih apostola Ćirila i Metoda i prvi slavenski biskup u Bugarskoj. Sveti Klement izbjegao je raspravu s Carigradskim patrijarhatom oko bugarske autokefalne crkve, ali je postavio duboke temelje Bugarske slavenske samostalne crkve. Klement je prevodio s grčkog jezika, pa tako i pjesme himnospisca Josipa. Klement je svakako jedan od najplodnijih ranoslavenskih pisaca. Njemu se pripisuje 30 propovijedi, nekoliko himana i opširan životopis svetoga Ćirila. Klementa su kršćani štovali kao sveca, a za vrijeme cara Samuila, oko 1010, sigurno je štovao kao svetac. Zaštitnik je Makedonije, Bugarske i Ohrida.

Govori vam Sluga Božji o. Gerard Tomo Stantić, karmelićanin

Sveto pismo u duhovnosti sluge Božjega o. Gerarda Tome Stantića, OCD (3)

Najvažnije je Sveto pismo, a zatim nadahnuće. Kao da čitam pred svakim djelom i čujem: „Ovo želim!” Sveto pismo sadrži pouke, ali pokraj toga treba da još jedan drugoga poučavamo. U nama je kraljevstvo Božje. (Theologia pastoralis, 003341)

Sluga Božji, o. Gerard Tomo Stantić, po svome redovničkom pozivu karmelićanin, kontemplativac, čitao je i meditirao Sveto pismo Staroga i Novoga zavjeta. On je slijedio učenje sv. Jeronima koji reče: „Nepoznavanje Svetoga pisma, nepoznavanje je Isusa Krista”. Otac Gerard pomno je iščitavao SZ biblijske likove i u njima prepoznavao obrise budućega Mesije Isusa Krista. Zanimljiv je popis SZ biblijskih likova u spisima sluge Božjega iz kojih iščitava lik Isusa Krista. Kao dijete rastao je u brojnoj katoličkoj obitelji, koja je pomno opsluživala sve svetkovine i blagdane liturgijske godine, počevši od Došašća i zornica. U obiteljskom ozračju, osobito zimi, kada se nisu obavljali poljski radovi, pokraj tople krušne peći kolala je Antunovićeve slikovnice u crno-bijeloj tehnici, koja je prikazivala sve događaje našega spasenja od Adama i Eve do dolaska Spasitelja Isusa Krista. S Badnjakom se čestitalo: „Čestitam vam Badnjak, Adama i Evu!” Dozivalo se u sjećanje pada prvog čovjeka Adama i Eve. Bog je već tada obećao novu Evu Mariju iz koje će se roditi novi Adam Isus Krist, kojega se Badnjakom i Božićem na najsvečaniji način u obiteljima slavilo. Čitalo se i gledalo u slikovnici o prvom potopu i spašenom Noi i njegovoj obitelji sa svim životinjama u korablji. Duga koja se pokazala nakon potopa, označavala je da Bog više neće potopom kažnjavati grešni svijet, nego izabire i poziva Abrahama, kojemu daje novo ime Abraham, praoca naše vjere i obećanje da će u svojoj poodmakloj životnoj dobi dobiti sina Izaka. Kada se napokon Abrahamu rodio sin Izak, Bog nalaže Abrahamu da žrtvuje svoga sina Izaka. Kakvom je vjerom i pouzdanjem u Boga pristupio Abraham tom velikom izazovu vjere i povjerenja u Boga! Čitateljima Antunovićeve biblijske slikovnice otvarao se put rasta u vjeri, u svim životnim izazovima svake kršćanske obitelji. Naš sluga Božji o. Gerard se s ovim elementarnim obiteljskim kršćanskim katehezama, poput Abrahama,

uputio na put svećeničkog i redovničkog poziva. U sjemeništu i na teologiji produbljivao je Sveto pismo i nauk svete teologije, pomno zapisivao svoje dojmove i svoje odluke: Biti savršen redovnik i svećenik.

Za vrijeme svoga teološkog studija, o. Gerard pomno zapisuje svoje dojmove SZ i NZ biblijskih likova. „ABRAHAM je (prema svome bratu Lotu) bio popustljiv: ili na lijevo, ili na desno. Slijedimo ga i mi. Melkizedek je poslije slavne borbe blagoslovio kruh i vino, a Isus je svladao pakao i ostavio nam svoje Tijelo i Krv, da tu pobjedu uživamo, te kada je potrebno, da se ovako ojačani borimo, svladavamo sebe i predamo se Božjoj volji. Abraham je grešnu domovinu morao ostaviti i poći u odabranu zemlju. I mi se, po božanskom mišljenju, moramo izdignuti nad zemaljsko, imati Isusove misli i u svemu njegovo nadahnuće slijediti” (Redovnik, str. 12, br. 6). „Abraham je prvi bio spreman žrtvovati svoga sina, a ja nek sam pripravan žrtvovati svoju strast i volju” (Biser misli, 004352). Lotova žena: „Ako u duhovnom životu nećemo napredovati, nastradat ćemo kao Lotova žena” (Theologia pastoralis, 003311). Josip Egipatski: „Sretan program: jer je egipatskom Josipu sličan. Dakle: Za Tobom svom silom sve, a kada ne uspije bolno pokajanje. Po Providnosti” (Isto, 003343). Mojsije: „Mojsije je vidio gorući grm koji nije izgorio, jer Božja vatra, ljubav, ne pali obično trnje, nego trnje duše” (Isto, 003168). „Mojsije je čudesnim štapom pokazao da je od Boga poslan da narod oslobodi, a Isus smrću na križu i slavnim uskrsnućem” (Isto, 003314). „Tko je od zmiје bio ugrizen, na mjedenu je pogledao i taj bi ozdravio. Tko pak na Propetog pogleda, taj utekne od pakla” (Isto, 002776). „Slika mjedene zmiје slika je otrovnog Adama, a slika Propetog Isusa spas za svakoga tko na njega pogleda i slijedi ga” (Isto, 003424). „Kada su Žudije Boga ostavili, Bog je zle vojske na njih poslao da ih obrati. Kada su se obratili dao im je vođe koji će ih osloboditi” (Isto, 002776). „Žudije je vodio u pustinji stup od oblaka, nas vodi Duh Sveti i jaki” (Isto, 003451). U Mojsijevom čudesnom štapu, o. Gerard promatra Križ Kristov kojim smo spašeni i oslobođeni od vječne propasti. Tu misao razvija u svojim korizmenim propovijedima u karmelićanskoj crkvi u Somboru, kada se vjernički puk u velikom broju okupljao na pobožnostima Križnog puta i korizmenim propovijedima.

(nastavlja se)

Svaka je obitelj odraz Božje kreativnosti. Ako smo stvoreni na njegovu sliku, i mi smo sposobni za stvaranje kao on. U obitelji nastaje novi život – vrhunac stvaranja. U obiteljima se razvijamo, stječemo navike, donosimo odluku o svom pozivu, razvijamo kreposti i primamo prvo iskustvo ljubavi. Da je Božja kreativnost divna i mi smo se uvjerali dolaskom novog života u našu obitelj i obitelji naših bližnjih.

Bog nas je sve stvorio različite i često nam se čini kako te naše razlike u obitelji dolaze do izražaja u našim željama, navikama, temperamentu i sukobima. Nekim različitostima se divimo, kao kad primijetimo kao jedno dijete ima dar za pjevanje, a drugo je spretno u sportskim igrama; dok nam neke različitosti često idu na živce, kao kad je jednom članu obitelji važna urednost, a drugi ni ne primjećuje da je nered u kući. No, Bog nam je darovao slobodu koju poštuje. I mi smo pozvani tako se odnositi jedni prema drugima, kao što nas potiče Katekizam:

Roditelji treba da svoju djecu smatraju djecom Božjom te ih poštuju kao ljudske osobe. Oni ih odgajaju u vršenju Božjeg Zakona pokazujući kako su i sami poslušni volji Oca nebeskoga. (KKC 2222)

Zvuči veoma jednostavno, ali u stvarnosti nam je tako teško gledati jedni druge kao što nas gleda Nebeski Otac i diviti se njegovoj kreativnosti u stvaranju. Često umjesto divljenja završimo u prigovaranju i kritiziranju.

KAD NAM OBITELJ NIJE PO VOLJI

Prije nego što počnemo misliti da smo u obitelji dobili zločesto dijete, kao roditelji se možemo upitati je li njihovo neprimjereno ponašanje možda jednostavno dio razvoja. Poznato nam je da je kod razvijanja hoda kod

Božja kreativnost na djelu

beba potrebno proći mjesec pripreve koja često završava s nezgodama i padovima. Ipak, to „nemirno dijete” ne bi napredovalo kada bi bilo mirno. Trebamo se podsjećati da svaka razvojna faza treba i novo učenje i novo ispravljanje. Neke faze su lakše, a neke su baš teške. Prije nego što svom tinejdžeru krenemo prigovarati kako više drži do mišljenja svojih prijatelja nego roditelja, prisjetimo se kako je i to razvojna faza koja samo pokazuje kako naše dijete izrasta u samostalnu osobu. Možda samo imamo nestvarna očekivanja od svoje djece. Na primjer ako očekujemo od trogodišnjaka da sjedi mirno u čekaonici.

Gledati Očevim očima

Jedna navika može nam pomoći gledati svoju obitelj Božjim očima i kada nam se čini da ne razumijemo njihovo ponašanje i narav – gledati djecu i supružnika kako spavaju. Kada promatramo dijete kako spava teško da ćemo o njemu misliti negativno. Pitajmo se kakve je naume Stvoritelj imao s njime kad ga je stvarao, koje su djetetove čežnje, kako mu možemo pomoći da bude sretno... Dok promatramo supružnika, molimo Oca da nam pomogne ljubiti ga njegovom ljubavlju i vidjeti njegovo srce kao što ga on vidi. Prisjetimo se zajedničkih početaka i molimo da jedno drugo uvijek iznova upoznajemo. Jedni drugima pokazujemo odraz Božjeg lica – jer iako toliko različiti, svi smo stvoreni na njegovu sliku.

Također, prije nego što pomislimo da smo možda završili u braku s pogrešnom osobom, sagledajmo cjelokupnu situaciju u kojoj se supružnik nalazi. Možda se suočava s osobnim neuspjehom, razočaranjem ili propitivanjem svojih odluka i postupaka. Možda je samo potrebno pokazati zanimanje za svijet u koji se zatvorio i pružiti mu podršku i razumijevanje. Jasno izraziti svoje potrebe i viđenje trenutne situacije. Iznenadit ćemo se kako će komunikacija otvoriti nove vidike – naša različitost postat će prilika za zbližavanje umjesto sukoba.

ISTI SI KAO...

Ova rečenica nažalost često je upućena djetetu ili supružniku kada kod njih otkrijemo manu koju povežemo s nekim osobama. Kada to dijete čuje dobiva negativnu sliku o sebi, ali i o osobi s kojom ga uspoređuju. Projiciranjem osjećaja koje gajimo prema nekom drugom omalovažavamo djetetov identitet. Svako je dijete jedinstveno i mi mu trebamo pomoći da to

spozna, ne zarobiti ga u neoriginalnost kalupa.

Negativne osobine koje uočavamo kod drugih, često su i naše mane. Baš zato prvo se zapitajmo kakav primjer dajemo svojoj djeci. Možda im prigovaramo što koriste ružne riječi i psuju, a isto to čuju i od nas. Ono što nas posebno žvircira kod supružnika vjerojatno izaziva na površinu i neku našu slabost s kojom se moramo suočiti.

Umjerenost – uživati sa svrhom

Umjereni osobe razlikuju ono što je razborito od onoga što je popustljivost prema samome sebi. Nužna je za napredovanje u kršćanskom životu jer bi neumjerenost u traženju užitaka mogla loše utjecati na duhovni život. Ipak, umjerenost je vrlina koja je možda najmanje privlačna mladima. Često se mogu čuti opravdanja poput: *Nema ničeg lošeg u provodu, zar ne? Sam zarađujem, zašto ne bih trošio vrijeme i novac onako kako ja želim? Samo se zabavljam, nikome ne nanosim štetu.*

Ovakva objašnjenja imaju smisla samo nekome tko ne shvaća da je stvoren sa svrhom i užitak mu postaje cilj života. Kada uvidimo svrhu svoga postajanja, užitke doživljavamo kao nešto što nas potiče da se ponašamo ispravno, pod uvjetom da ih kontroliramo snagom volje. Pa i kada to prihvatimo, u današnjem potrošačkom društvu nije lako prakticirati umjerenost jer nam ono otežava razlikovanje istinskih potreba od hirova. Kada usporedimo što su naši djedovi i bake imali u svojim kućama s onim što imamo danas, možemo se upitati što je od svega doista neophodno, a što suvišno. Umjereni osoba ima načela prema kojima određuje kako će trošiti vrijeme i novac. Svi mi instinktivno težimo užitcima, ali ako dopustimo da nas samo oni vode dogodi se da stječemo imovinu samo da bismo se pravili važni, kupujemo kako bi ispunili neku vrstu praznine u svom životu i završavamo stalno s novim potrebama.

Pri određivanju načela u donošenju odluka mogli bismo sebi postaviti sljedeća pitanja:

Zašto obavljam ovu kupnju?

Ako budem kupio ovaj proizvod hoće li se to negativno odraziti na cilj koji imam na pameti?

Bi li netko tko poznaje mene i okolnosti u kojima živim mogao smatrati da je nepravedno prema nekome da potrošim novac na ovu kupnju? Trebam se zapitati u kakvim okolnostima žive moji bližnji kojima bih možda trebao pomoći.

Živeći ovim potrošačkim stilom ne završim li možda uvijek s novom potrebom?

UMJERENOST I VRIJEME

Osim za korištenje novca, umjerenost nas uči kako provoditi vrijeme koje nam je dano. Gubljenje vremena jedna je od posljedica neumjerenosti. Način na koji koristimo vrijeme može biti dobar pokazatelj toga što nam je najvažnije, što vidimo kao svrhu svog života. Neki ljudi toliko ispune život mnogim aktivnostima da im ponestane vremena da razmisle zašto to sve čine. Također, može se dogoditi da toliko uživamo u nekoj aktivnosti da izgubimo iz vida cilj zbog koga sve to radimo. Perfekcionista se suočava s ovim problemom. To je osoba koja ne može prestati raditi sve dok ne bude učinjeno savršeno, ne zbog toga što je to savršenstvo potrebno, nego zato što ona nalazi mnogo zadovoljstva u nastavljanju rada do savršenstva. Često se zbog toga zanemaruju drugi važni poslovi ili odnosi. Možda jedna majka toliko uživa u brizi za djecu, ali u svojoj posvećenosti njima zanemaruje odnos s mužem. Ako je osoba previše posvećena poslu, lako može zanemariti svoju obitelj iako svoj posao doživljava kao uzdržavanje obitelji. Umjerenost nas uči kako praviti razliku između onoga što je jako važno i onoga što je samo poželjno.

Prema knjizi Davida Isaacs *Izgrađivanje karaktera, vodič za roditelje i učitelje*

Iako je iza nas razdoblje u kojemu smo odmarali, bili doma s obitelji, nekima od nas je ostalo još nekoliko dana godišnjeg odmora i malo slobodnog vremena za koje nismo osmislili sadržaj. Zbog pandemije mnogi od nas neće u moći otići na more ili u inozemstvo na odmor. Svakom od nas dođe trenutak u životu da jednostavno ne znamo što ćemo sa sobom, dosadno nam je, ili već ne

znamo što raditi po kući. Željni smo nečeg novog, neka mala promjena uljepšala bi nam dan. Kada malo bolje razmislimo, postoji jedno mjesto gdje idemo barem jednom tjedno ili čak češće, a to je naša crkva. Ona je uglavnom dovoljno velika da se u njoj uvijek nađe posla. Naše slobodno vrijeme koje ćemo imati tijekom odmora možemo pokloniti našoj crkvi. Možemo je ukrasiti cvijećem iz našeg vrta, možemo urediti oltar, prebrisati pod, oprati oltarnike, pomoći oko spremanja. Našoj je crkvi potrebno osvježanje da bi nam ugođaj bio bolji na misi. Lijepo je vidjeti ukrašen oltar ili čist pod. Malo svojeg vremena pokloniti crkvi. Možete to učiniti sami i bez ikoga, kada nikog nema. Sve na slavu Božju. Naš mali doprinos za našu crkvu je velik. Odmarajte u svojoj crkvi!

Larisa

Molitva za svećenike

Svaka je molitva za svog svećenika veoma vrijedna. Ove godine i naša biskupija ima novog svećenika, i valja moliti za njega. Mi mladi nekako smo najbliži mladim svećenicima i stoga im možemo biti i velika podrška u njihovom pozivu. Oni će svoje prve svećeničke korake učiniti upravo pred mladima. Ispovijedat će ih, služiti im mise na prvi petak. Neka naša podrška njihovom pozivu bude ova kratka molitva.

DUŠO KRISTOVA, POSVETI GA!

Podsjeti ga, Gospodine, da je njegovo svećeništvo Tvoje svećeništvo. Učini ne samo da bude ljubljen, nego da može ljubiti kao što Ti ljubiš. Daj mu dar svoga mira.

TIJELO KRISTOVO, SPASI GA!

Nahrani i njega sobom dok on nas hrani. Nemoj da gladaže usred obilja. Spasi ga, Gospodine, i od nas, njegovih vjernika.

KRVI KRISTOVA, NAPOJI GA!

Obnavljaj njegov žar svakoga dana, učini da bude svima dostupan, da žeda za dušama i da pije Tvoju čašu do dna Gospodine, i u radosti i u žalosti.

VODO IZ PRSIJU KRISTOVIH, OPERI GA!

Obnovi, Gospodine, obećanje njegova krštenja, milost potvrde i obećanje njegova ređenja. Učini novom svaku njegovu svetu misu.

MUKO KRISTOVA, OKRIJEPI GA!

Privuci ga, Gospodine, na križ k sebi, da ne padne. Drži ga čvrsto uza se tako da s Tobom uskrсне. Daj, Gospodine, da bude vrijedan povjerenja i da ga on sam ima.

O DOBRI ISUSE, USLIŠI GA!

Poslušaj Gospodine, kada Te moli za pomoć, kada ne zna što bi učinio. Usliši ga, Gospodine, kada iz dubine srca zavapi k Tebi. Budi mu prijatelj, Gospodine.

MEĐU RANE SVOJE SAKRIJ GA!

Zaštiti ga Gospodine, od njega sama; on je samo čovjek kao i drugi. Spriječi sve one koji bi htjeli uništiti njegovo čovječstvo i njegovo svećeništvo. On je tvoj, Gospodine.

NE DAJ DA SE IKADA ODIJELI OD TEBE!

Drži ga na dlanu svoje ruke Gospodine. Ne dopusti da ikakva gorčina uđe u njegovo srce. Daj da uvijek ostane sjedinjen s euharistijom, istodobno s Tobom i Tvojom Crkvom.

OD NEPRIJATELJA ZLOGA BRANI GA!

Čuvaj ga i brani od sotone i njegovih zlih duhova koji bi ga htjeli proždrijeti i raspršiti njegovo malo stado koje si mu dao. Naoružaj ga, Gospodine, darovima Duha Svetoga.

NA ČASU SMRTI ZOVNI GA!

Gospodine, Ti po njemu spašavaš druge, ali on sam sebe ne može spasiti ako Ti ne budeš s njim sve do kraja. Često je sam i uplašen. Stani uz njega da ga ojačaš. Isuse, blagoslovi ga...

U mojim cipelama

Bog nas vodi korak po korak kroz život. Kada ga primimo za ruku s povjerenjem, dopuštamo mu da nas vodi kroz dan. Naša budućnost često nam se čini nesigurnom, krhkom, neizvjesnom. Nju samo on zna. Zato nam je i potrebno povjerenje u njega. Sve tjeskobne brige odbacujemo ako ne

sumnjamo u njegovo obećanje da će se brinuti o nama. Treba se opustiti i uživati u putovanju u njegovoj prisutnosti, pouzdajući se da će on otvarati put ispred nas.

Na pravom smo putu kada slušamo više njega, a manje svoje sumnje. On nas vodi putem koji je isplanirao baš za nas.

On se brine o nama. Samo je potrebno uzdati se u njega uvijek, u svim okolnostima. I kada smo iscrpljeni i kada sve djeluje ili ide loše.

Nalazimo se na putu koji je on isplanirao. Ništa nije prepušteno slučaju. On je s nama u sadašnjosti.

Milostan je svaki trenutak s njim, u njegovoj prisutnosti. Kada mu se prepustimo, on upravlja naše korake i vodi nas stazom mira.

A naravno da su svi naši putevi puni prepreka. Nećemo uprljati svoje cipele po prostranim i ravnim putevima, već po uskim i strmim. Cijeli život nailazimo na križeve, imamo uspone i padove. Svatko od nas. Nikoga križ ne zaobilazi. Bitno je samo prihvatiti ga. Zagrliti ga i ići s njim, a ne shvaćati ga kao teret. To je naš križ, baš naš, po našoj mjeri.

I kada nam se čini da je drugima lakše, bolje, nije tako. Svatko od nas od Boga dobiva onoliki teret i onoliko teški križ koliko može ponijeti i podnijeti. Svakoga vodi njemu namijenjenim putem. Budimo na pomoć jedni drugima, ne na osudu. Olakšajmo putove jedni drugima, podržavajmo se.

„Prije nego što počneš suditi o meni i mom životu, obuj moje cipele i idi mojim putom. Prođi ulice, brda i doline. Osjeti bol i sreću. Prođi godine kroz koje ja prolazim, padni preko svakog kamena koji se meni našao na putu. Ustani uvijek ponovno i idi istim putom, kao što i ja radim. I tek mi onda možeš suditi” (Patrijarh Pavle).

Jelena Pinter

Mladić je sam sjedio u autobusu i gledao je kroz prozor. Bilo mu je malo više od 20 godina i bio je lijep. Momak od oka, kako bi se reklo. Na stanici je ušla neka žena i sjela do njega. Nakon što su razmijenili nekoliko riječi o toplome proljetnom vremenu, mladić reče: „Bio sam dvije godine u zatvoru. Jutros sam izašao i vraćam se kući.”

Iz njega je potekla bujica riječi. Pripovijedao je kako je odrastao u siromašnoj, no poštenoj obitelji, kako je svojim kriminalnim djelima osramotio roditelje i nanosio im bol.

Dvije godine nije ništa čuo o njima, znao je da su presiromašni da bi platili put i posjetili ga u zatvoru. Kako su bili nepismeni, nije od njih mogao očekivati niti pismo, a ni on nikomu nije pisao.

Tri tjedna prije izlaska iz zatvora pokušao je uspostaviti vezu s ocem i majkom, zatražio je od njih oprost i ispričao se za tolika razočaranja. Kad je pušten na slobodu, ušao je u ovaj autobus koji će ga provesti pored kuće i vrta gdje je odrastao i gdje se nada da i sada stanuju njegovi roditelji. U pismu im je napisao da na jabuku ispred kuće svežu komad bijelog platna koji će on iz autobusa vidjeti i tako znati da su mu oprostili i da ga primaju. Ako ne bude znaka, on će produžiti autobusom do drugoga grada i tako zauvijek otići iz njihova života.

Što se autobus više približavao mladićevoj domu, on je bivao nemirniji jer se plašio da na granama stare jabuke neće vidjeti bijelog znaka.

Nakon što je saslušala priču, žena predloži da se zamijene za mjesta: „Ja ću umjesto vas gledati kroz prozor.”

Autobus je bio sasvim blizu i žena opazi stablo. „Pogledaj, pogledaj!”, reče ganuta do suza. „Cijelu su jabuku okitili bijelim vrpčama.”

Bruno Ferrero

Draga djeco,

ova radna godina završila je pomalo neobično, bez zagrljaja, priredbe i kontakta.

Djeca iz vrtića „Marija Petković – Biser” sa svojim odgojiteljicama Dejanom Balažević Rudić, Biljanom Mrđanov i Nadom Gabrić, kao i vč. Marinkom Stantićem ispraćaju šestero predškolaca.

Tijekom izvanrednog stanja odgojiteljice su mislile na djecu, slale im zadatke i upućivale ih na raznovrsne

aktivnosti kako bi se zabavila kod kuće, a za kraj su im pripremile darove. Od srca su za svakog predškolca ručno izradile unikatni držač za bojice, diplome i nešto slatko. Razmišljale smo na koji način se oprostiti od nama dragih predškolaca, a da ispoštujemo propisane mjere, te smo odlučile napisati za svako dijete intimno pismo, namijenjeno baš njima.

Lijepo nam je bilo u vrtiću...

Draga djeco, došli smo do kraja još jedne školske i vrtićke godine. Bila je neobična, pomalo teža i drugačija od prethodnih. Priveli smo kraju sve zadaće, koliko god nam je bilo teško, nešto novoga naučili, a od jeseni stupamo u nove životne korake. Djeca iz vrtića „Marija Petković – Sunčica” su se 12. lipnja u vjeronaučnoj dvorani župe sv. Roka oprostila od svog vrtića i odgojiteljica, a poneki i od prijatelja jer se djeca razilaze u više škola, a neki su otišli i u drugi grad. Ova priredba po svemu je bila neobična, ali su djeca razumjela razloge stanja i svega što su prošla ovog proljeća zbog virusa koji nas je sve spriječio u mnogim poslovima i namjerama. Prelistavajući fotografije i filmiće prisjetili su se lijepih trenutaka provedenih u vrtiću. Pamtit ćemo samo lijepe trenutke doživljene u vrtiću. Iz svega smo naučili prilagoditi se novonastalim uvjetima, zadržati osmijeh i živjeti dalje. Tako je i život u doba korone prilagodba nečemu novom. Novo vrijeme i nove navike bit će od jeseni pred svima nama. Djeci želimo puno uspjeha u školskim klupama, odvažnosti i lijepih trenutaka u školi.

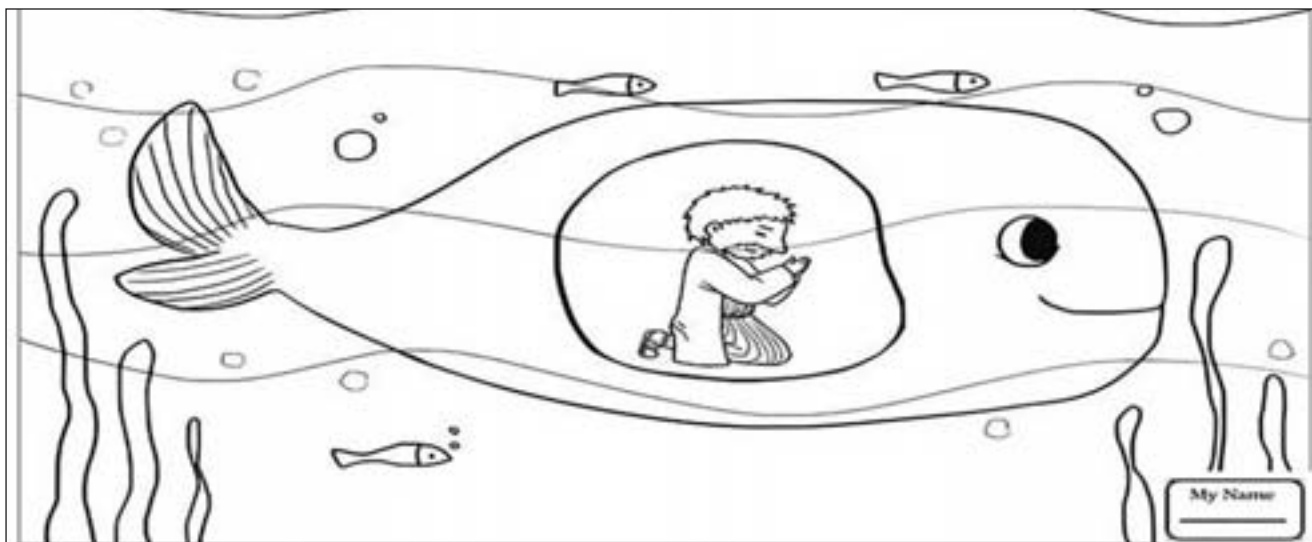

Draga djeco,

ljetno je pred nama, vrijeme toplih dana kada puno mislimo o moru, a neki će možda i otputovati nekamo. Za one koji vole ribe i priču o njima, evo jedne priče iz Biblije, o Joni koji baš i nije odmah poslušao Gospodina, ali je ipak ispravio pogrešku. Tko mu je

u tome pomogao, otkrijte u tekstu. Pogledajte crtić, obojite bojanke (najbolje flomasterima) i izrežite sličicu i složite slagalicu.

<https://www.youtube.com/watch?v=BJ4HH4v0jA>

JONA I KIT

Jednoga dana Bog reče Joni:

– Idi u Ninivu, grad veliki, i propovijedaj da me zabrinjava zloća njegovih stanovnika.

Ali, Jona se bojao građana Ninive jer su bili zli i slavili su lažne bogove. Zato ne posluša Gospodina i brodom pobjegne daleko u Taršiš. Kada se brod našao daleko od obale, Gospodin izazove veliko nevrijeme. Mornari bijahu saznali da Jona bježi i da se boji Gospodina, pa ga optužiše kao krivca za oluju.

– Bacite me u more, i more će se smiriti zato što znam da se ovo nevrijeme zbog mene diglo – reče im Jona.

– Ima pravo – zaključiš mornari. Zašto da izgubimo život

zbog ovoga čovjeka.

I baciše Jonu u more, koje se odmah smiri, a vjetar se stiša. Bog zapovjedi kitu da proguta Jonu, koji u njegovoj utrobi ostade tri dana i tri noći. Pokaje se Jona zbog svojega kukavičluka i iz utrobe kita zazove Gospodina. On naredi kitu da dopliva do obale i Jonu ostavi na zalu. Tako i bude. Jona se spasi, posluša Božju zapovijed i krene u grešnu Ninivu da kaže njezinim stanovnicima:

– Pokajite se zbog svojih grijeha, jer ako to ne učinite, još četrdeset dana od dana današnjega i Niniva će biti razorena.

Ninivljani povjeroše Bogu, a kao znak kajanja objaviše post i obukoše se u kostrijet svi, od najstarijega do najmlađega.

Koliko je dana Jona bio u utrobi kita?

Čega se Jona plašio?

<http://www.nadbiskupija-split.com/katehetski> izrezano od slike Philipa Martina

Odgojne smjernice enciklike *Laudato si'*

Pet godina nakon izlaska Papine enciklike *Laudato si'* – o brizi za zajednički dom, promotrit ćemo zajedno što Papa misli pod pojmom „ekološko obraćenje” za cjelovitu ekologiju i koje su to smjernice i linije djelovanja za odgoj za okoliš i ekološku duhovnost koje Papa izlaže osobito u 6. poglavlju enciklike.

Za razliku od postojećih različitih pristupa temi ekologije: znanstvenih, ekonomskih, političkih, socijalnih, antropoloških, kulturoloških i religioznih, ovaj integralni – cjeloviti pokušava ih sve obuhvatiti bazirajući se (kako je to i istaknuto na primjeru sv. Franje) na tome da otkrijemo vlastiti identitet polazeći od stvorenja s kojima smo u neraskidivom odnosu, te dimenziju transcendentnosti koja nas otvara odnosu sa Stvoriteljem. „Ako pristupamo prirodi i okolišu bez te otvorenosti divljenju i čuđenju, ako više ne govorimo jezik bratstva i ljepote u našem odnosu sa svijetom, naša će stajališta biti stajališta gospodara, potrošača i pukog izrabljivača prirodnih dobara, koji nije sposoban postaviti granice svojim neposrednim interesima. I obratno, ako osjećamo duboku povezanost sa svime što postoji, umjerenost i briga javit će se same od sebe. Siromaštvo i skromnost svetoga Franje nisu bili samo površna askeza, nego nešto dublje: odricanje od toga da se stvarnost učini pukim predmetom korištenja i vladanja” (LS 11). Papa nas i na temelju svetopisamskih tekstova podsjeća da su sva živa bića od Boga stvorena i povezana neraskidivom niti, te govori da su zagađenje okoliša i moralni pad čovjeka intimno povezani, a čovjekova posebna vrijednost je u tome što je pozvan da se brine za sva stvorenja.

Voditi računa o našem zajedničkom domu veliki je izazov za budućnost jer zahtijeva od nas da usvojimo nov stil trezvenosti i da doživimo etičko i ekološko obraćenje a o nekim prijedlozima kako to postići Papa piše u šestom poglavlju koje nosi naziv Ekološki odgoj i duhovnost, a podijeljeno je u 9 podnaslova – smjernica (Prema novom stilu života (203-208); Odgajanje za savez između čovječanstva i okoliša (209-215); Ekološko obraćenje (216-221); Radost i mir (222-227); Građanska i politička ljubav (228-232); Sakramentalni znakovi i obdržavanje odmora (233-237); Trojstvo i odnos među stvorenjima (238-240); Kraljica svega stvorenoga (241-242); Ponad sunca (243-246) od kojih ćemo izabrati samo neke koje bismo mogli implementirati u katehezu.

Promjena životnih stilova i navika je ono na što Papa posebno stavlja naglasak. Odrastajući u potrošačkoj kulturi, djeca i mladi ljudi danas po inerciji postaju kupci i potrošači svega što im se nudi. Pravi je zaokret odgovoriti ih tako da

mogu nadići svoje potrebe (realne i nametnute), izdići se iznad individualizma i okrenuti se prema drugome i prema prirodi. Odgoj za okoliš proširio je svoje ciljeve. Ako je na početku bio koncentriran na znanstvene informacije, zauzimanje savjesti i prevenciju rizika sada pokušava obuhvatiti kritiku „mitova” modernog doba poput individualizma, beskonačnog napretka, konkurencije, konzumerizma, tržišta bez pravila itd. Također je potrebno nadoknaditi i izgraditi različite razine ekološke ravnoteže: nutarnje sa samim sobom, solidarne s drugima, naravne s drugim živim bićima, duhovne s Bogom. Odgoj za brigu o okolišu treba nas pripremiti za korak prema Misteriju, iz kojeg ekološka etika crpi svoj dublji smisao (usp. LS 210). Važno je odgajati za poniznost, mir, zahvalnost – jer smo besplatno darovani i ljubljani, velikodušnost, stegu, samodisciplinu itd.

Kao mjesto odgoja za cjelovitu ekologiju, Papa na prvo mjesto stavlja obitelj, zatim školu, medije i katehezu. Treba se distancirati, sagledati situaciju i pojedinačnim svakodnevnim činima, ma koliko nam se činile malenim, graditi životni stil. Papa čak daje i neke primjere poput izbjegavanja plastike i prekomjerne uporabe papira, umanjiti potrošnju vode, razdvajati smeće za reciklažu, kuhati samo onoliko koliko ćemo doista i pojesti, pažljivo se ophoditi prema drugim živim bićima, koristiti javni prijevoz ili isto vozilo s više osoba, saditi drveće, ugasiti svjetlo itd. (usp. LS 211). Sve to čini dio velikodušne i dostojanstvene kreativnosti koja pokazuje ono najbolje od čovjeka, a koju smo pozvani živjeti u istini i ljepoti povezani sa svim Božjim stvorenjima.

Zašto se niste ubili?

ili o knjizi

„Čovjekovo traganje za smislom” Viktora E. Frankla

Viktor Frankl je bio ugledni profesor neurologije i psihijatar prošloga stoljeća čiji se život i rad primarno vezuju uz Beč, dok su njegovi utjecaji planetarnog karaktera. Osobno iskustvo preživljenih strahota Drugog svjetskog rata, trogodišnji boravak u četiri koncentracijska logora, od kojih je nama najpoznatiji Auschwitz, ugradio je u svoj nauk osnovavši novi pravac psihoterapije logoterapiju. Udruga LOGOS uspješno promiče logoterapiju u Hrvatskoj i Sloveniji. Od trideset Franklovih knjiga koje su prevedene na više od trideset svjetskih jezika, najutjecajnija i najprodavanija bila je i do danas ostala knjiga „Čovjekovo traganje za smislom”.

ŽIVOT UVIJEK IMA SMISAO

„Čovjekovo traganje za smislom” napisano je za devet dana prosinca 1945. godine i prvobitno je objavljeno pod naslovom „Zašto se niste ubili?”. Na stotinjak stranica Viktor Frankl daje osobni odgovor na postavljeno pitanje objedinjujući spoznaje o ljudskoj duši u svakodnevnici organizirane nacističke torture u koncentracijskim logorima. Konclogore ne promatra objektivno s povijesnom zainteresiranošću, nego kao psihološke modele u kojima se našla ljudska duša. Ako najnehumaniji uvjeti naše povijesti nisu uspjeli dokinuti smisao života i ako je čovjek uspio dokazati da ne mora podleći utjecajima života kojima je prisilno izložen, onda je smisao življenja neovisni natpojam koji ničim ne može biti uvjetovan – rasom, spolom, godinama, obrazovanjem, inteligencijom, konfesijom, mjestom, vremenom, sredinom... Viktor Frankl zastupa apsolutnu vjeru u bezuvjetnost smisla života bez obzira na postojanje ili prirodu religioznog predznaka.

DOŽIVLJAJI JEDNOG LOGORAŠA

Prvi dio knjige podijeljen je u tri poglavlja spram tri osnovne psihološke mijene zatvorenika, te čitamo o razdoblju po ulasku u logor (koje karakteriziraju šok, iluzije pomilovanja, precrtavanje cjelokupnog dotadašnjeg života, mračni humor, hladna radoznalost i trivijalna iznenađenja), o razdoblju logoraške rutine i apatije (obezvjeđivanje svih individualnih vrijednosti koje nisu u službi očuvanja gole egzistencije i potiskivanje nutarnjeg duševnog života na primitivni nivo, gušenje normalnih reakcija, svođenje ljudi na *krdo*, tupljenje osjećaja i ravnodušnost kao nužni samoobrambeni mehanizam, oduzimanje svake ljudske inicijative i zaziranje od donošenja odluka jer je čovjek

predmet samovolje drugih i igračka sudbine, doživljaj vremena – vraćanje u prošlost, negiranje sadašnjosti i vjera u budućnost, odgovornost slobode, smisao patnje) te o razdoblju poslije oslobođenja (nevjerica, tjelesna neumjerenost, gorčina i razočaranje jer patnja nema dno, primitivno obrtanje iz objekta u subjekt vlasti, nasilja, samovolje i nepravde, osamljenost zbog nerazumijevanja, strah jedino od Boga). Nabranje osnovnih elemenata života logoraša u ovom prikazu nema namjeru niti moć da prenese potresno iskustvo čitanja ove duboke ispovijedi humanosti nego odražava želju usporedbe i nužnost otrježnjenja čovjeka današnjice. Svakome se od nas nameću

Što je smisao života i čemu trebamo težiti? Na to pitanje ova knjiga daje više nego jasan, ali težak odgovor: *smisao života razlikuje se od čovjeka do čovjeka, iz dana u dan, iz sata u sat. Svatko od nas ima specifičnu misiju koju život konkretno pred njega postavlja, a na čovjeku je hoće li u svojoj slobodi prepoznati i prihvatiti neponovljivu i jedinstvenu šansu ili će je proćerdati.*

te živimo, a možda i sami stvaramo vlastite logore ili se jasno susrećemo s tuđim bodljivikavim žicama. Preživljavamo, ali kako i kakvima nas čine ta iskustva, pitanja su za čije nam se vodstvo do odgovora nudi Franklova knjiga.

LOGOTERAPIJA

U drugome dijelu knjige autor donosi pregled osnovnih pojmova i tehnika logoterapije, pišući o volji za smislom i egzistencijalnoj frustraciji i vakuumu, o smislu života, ljubavi i trpljenja. Logoterapija doslovce znači liječenje smislom, a u središtu logoterapije je želja da se taj smisao pronađe, da se prema njemu čovjek usmjeri te da se bori za ostvarenje svog cilja. Logoterapija glasno ustvrđuje da je čovjek sposoban živjeti i umrijeti za svoje ideale i vrijednosti. Preduvjet duševnog zdravlja je izvjesni stupanj duhovne napetosti između onoga što jesmo i onoga što trebamo postati. U fokusu se nalazi budućnost spram koje se čovjek postavlja odgovorno i autentično konstantnim samonadilaženjem, a ne samoostvarenjem. Smisao se pronalazi na jednom od tri osnovna plana: ostvarujući neko djelo, doživljavajući neku vrijednost, poput ljubavi, ili trpeći.

Bogatstvo crkvenih pokreta u Katoličkoj Crkvi

postoje u Crkvi i koji promiču određenu duhovnost ili oblik evangelizacije. Možemo vidjeti kako hijerarhija Crkve i karizme nisu u sukobu, nego su dar istog Duha Svetoga na posvećenje i izgradnju cijeloga Tijela Crkve.

Temeljne odlike crkvenih pokreta, kako ih navodi hrvatski teolog Ivica Raguž su: *osobna karizma utemeljitelja pokreta* koja se proteže i čini zlatnu raspoznavajuću nit cijelog pokreta; *laičko-klerička dimenzija* koja se ogleda u tome što su članovi i laici i klerici. Pokreti su *oaze zajedništva u individualiziranom društvu*, mjesta boljeg upoznavanja i stvaranja dubljeg zajedništva. Oni su također *Crkva u svijetu i svijet u Crkvi*, budući da ih čine većinom vjernici laici čije je poslanje živjeti u svijetu. Crkveni pokreti ukazuju na to kako se vjera širi i može ukorijeniti u društvu jedino ako istinski zahvati čovjeka u njegovu srcu. Veliki naglasak je na *važnosti liturgije i osobne molitve*, ukazujući tako kako istinsko djelovanje proizlazi iz molitve. Pokreti se također odlikuju *univerzalnošću* i često su rasprostranjeni po mnogim zemljama.

Oni unose svježinu u Crkvu i trebali bi voditi novom i dubljem življenju istina kršćanske vjere, međutim, postoje i određene opasnosti kojih se treba čuvati kao što su elitizam, zatvaranje u sebe i neposlušnost crkvenom učiteljstvu ili pastirima. S druge strane, službenici Crkve također ne bi trebali zazirati od crkvenih laičkih pokreta već pomagati vjernicima laicima u nastojanju življenja vlastitog poziva na svetost u okviru određene karizme, svjesni da trebaju zajedno provjeravati darove, ali ne tako da Duha trnu, nego da sve provjere i ono dobro zadrže (usp. 1 Sol 5,12; 19,21).

U narednim brojevima progovorit ćemo o pokretima koji su prisutni na području naše države, kao i o onima koji to još nisu, ali smo mogli čuti za njih. Nadamo se da će upoznavanje s njima pomoći svima više vrjednovati ljepotu različitosti koju Duh Sveti daje Crkvi, te se tako moći još bolje izgrađivati u međusobnoj ljubavi i služenju.

Dragi čitatelji, započinjemo novu rubriku koja želi približiti živopisnu i raznoliku stvarnost Katoličke Crkve, vidljivu u postojanju crkvenih pokreta. Prije gotovo dvadeset godina o ovoj temi je u *Zvoniku* pisala s. Blaženka Rudić, ali kako se čitatelji mijenjaju i život Crkve uvijek obnavlja, posvetit ćemo ovoj temi ponovno pažnju. Bogatstvo karizmi i služenja u pokretima pokazuju nam u životu ono što sv. Pavao govori o djelovanju Duha Svetoga – mnoštvo je darova i načina služenja, ali je isti Duh koji ih nadahnjuje i ista Crkva u kojoj žive, koju čine i kojoj služe. Ivan Pavao II. u apostolskoj pobudnici o vjernicima laicima govori o jednoj novoj etapi:

„U novije vrijeme pojava udruživanja vjernika laika poprimila je karakteristike određene raznolikosti i živahnosti. Ako je uvijek u povijesti Crkve okupljanje vjernika na neki način predstavljalo konstantu, o čemu svjedoče razna bratstva, treći redovi i udruge, ono je u suvremenom vremenu dobilo poseban impuls koji se može vidjeti u rađanju i širenju raznovrsnih oblika okupljanja: udruženja, grupa, zajednica, pokreta. Možemo govoriti o novoj sezoni udruživanja vjernika laika.” (*Christifideles laici* 29)

Dokument Drugog vatikanskog sabora o Crkvi naglašava kako Duh Sveti uvodi Crkvu u svu istinu i ujedinjuje je u zajedništvu i služenju, „različitim je hijerarhijskim i karizmatским darovima oprema i vodi te je resi svojim plodovima” (*Lumen Gentium* 4,1). Duh Sveti ne vodi Crkvu samo hijerarhijom, institucionalnim darovima nego i karizmama, iz čega slijedi da su one od temeljne važnosti za život Crkve. Upravo u kontekstu karizmi možemo razumjeti razne duhovne pokrete koji

Euharistijski kongresi

Euharistijski kongresi, kao izrazito svečano i javno izražavanje vjere u stvarnu prisutnost Krista u Presvetom oltarskom sakramentu, svoje začetke bilježe još u srednjem vijeku. Iako se nisu nazivali tim terminom, svrha i ceremonijal tih ranih euharistijskih svečanosti bili su istovjetni onima koji su se formirali u organizaciji i proslavljanju euharistijskih kongresa u drugoj polovici XIX. stoljeća. U vrijeme proslave jednog takvog kongresa u kolumbijskom glavnom gradu Bogoti 1980. godine, papa sv. Ivan Pavao II. sintetizirao je ulogu euharistijskih kongresa ovim riječima: „Euharistijski kongres je ponajprije velika i zajednička ispovijest vjere u prisutnost i djelovanje Isusa u Euharistiji, koji sakra-

mentalno ostaje s nama kako bi nas pratio na našim putovima, kako bi se s Njegovom moći, mogli suočavati s našim problemima, našim trpljenjima, našim patnjama. (...) Euharistijski kongres treba naročito iskazivati i isticati činjenicu kako narod Božji na zemlji živi po Euharistiji, iz nje crpi snagu za svakodnevna trpljenja i borbe u svim sferama njegove egzistencije“. Razlikujemo nekoliko vrsta euharistijskih kongresa: svjetski, nacionalni, biskupijski, mjesni.

Godine 1931. navršilo se točno 1.500 godina od održavanja Trećeg ekumenskog crkvenog sabora u Efezu. Tim povodom je u Subotici, kao sjedištu tadašnje Bačke apostolske administrature, od 14. do 16. kolovoza organiziran prvi u nizu svečanih euharistijskih kongresa. Prema izvještaju *Subotičke Danice* iz 1932. godine, osiguran je smještaj za čak 5.000 osoba, a mjesni školski odbor osigurao više školskih zgrada za smještaj, od kojih su četiri bile u potpunosti popunjene hodočasnici. Pobožnosti i bogoslužja su se organizirala za sve jezične skupine administrature na različitim mjestima: za Hrvate u crkvi sv. Terezije Avilske, za Mađare u franjevačkoj samostanskoj crkvi sv. Mihovila, za Nijemce u crkvi sv. Roka, za Rusine i Ukrajinke grkokatolike u

crkvi sv. Jurja, a za Slovence u kapeli sv. Roka. Ovom prigodom, zabilježeno je preko 12.000 ispovijedi, a prilikom svečanog euharistijskog ophoda središtem grada, nazočilo je oko 20.000 promatrača, dok je sudionika ophoda bilo čak 50.000, mahom članova klera, redovničkih zajednica, raznih crkvenih instituta, organizacija, pokreta i kongregacija. Svečana pontifikalna misa bila

je služena na igralištu nogometnog kluba „Bačka“, a služio ju je sâm biskup i apostolski administrator msgr. Lajčo Budanović.

Osim u Subotici, 30-ih godina XX. stoljeća održana su još dva biskupijska euharistijska kongresa na području bačke apostolske administrature: u Odžacima 1933. (s naglaskom na vjernike njemačkog govornog područja) i u Bečeju 1937. godine (s naglaskom na vjernike mađarskog govornog područja).

U spomen na ove izuzetne svečanosti, prilažem tri fotografije spomenutih euharistijskih kongresa iz fototeke našeg biskupijskog arhiva, kao prigodni materijal svetkovine Tijelova koju smo nedavno proslavili. Neka nam budu podsjetnik na živu vjeru naših predaka, koja nam je predana u najznamenitiju baštinu – onu duhovnu, nebesku.

Riječ bolesnicima, starima i nemoćnima...

Cijenimo osobe koje nas vole i pred Ocem za nas mole

Prošli put smo razmišljali o križu i križevima. Znamo da ih je mnogo i različiti su: teški, žuljeviti, drveni, željezni, kameni, duhovni... Nekako se prilijepe za nas kao čičak pa ih se čovjek ne može osloboditi. Pravo olakšanje dolazi tek kada ih prihvatimo i strpljivo podnoseći nosimo. Primjer nam daje naš Spasitelj. Naučio nas je da svaki križ može biti spasonosan i da pravi uspjeh i zadovoljstvo dolazi preko križa. Hvala mu! Križem i po križu nam je darovao gotovo sve. Zašto je to učinio? Zato što nas neizmjerljivo ljubi. U Isusa je tako veliko srce u kojem ima mjesta za sve nas. Srcu Isusovu Crkva je posvetila lipanj i blagdan Srca Isusova.

Lipanj je mjesec svećeničkih ređenja i mladih misa. Svećenici su, uz Papu i biskupe, izdanci ljubavi Isusova srca i njegovi suradnici. Sudjeluju u naviještanju Božje ljubavi, Radosne vijesti i dijeljenju sakramenata božjem svećeničkom narodu. Uzimaju se iz naroda za narod. Odgajaju se da budu poslužitelji, učitelji i molitelji za narod. Trebamo se veseliti svakom novom svećeniku i duhovnoj osobi jer su dar neba.

Po koji put slušamo žalopojke na račun svećenika, umjesto da se za njih molimo da ustraju u svojem zvanju. Malo sam pokupio nekoliko „ogovora“, ne većinu, na račun svećenika.

– Ako propovijeda koju minutu više, onda je brbljavac.

Ako za vrijeme propovijedi govori glasno, onda više i ništa se ne razumije.

– Ako ima vlastiti auto, malo skuplji, onda je svjetovan i tajkun.

– Ako nema vlastiti auto, onda nije suvremen.

– Ako često obilazi obitelji i svoje vjernike u župi, onda ga nema nikad kod kuće.

– Ako ostaje u kući, onda nikad ne obilazi župljane.

– Ako govori o milostinji i nešto traži, onda samo misli na novac.

– Ako ne organizira slavlja, izlete, susrete, onda u župi nema života.

– Ako ispovijeda polako, onda ne zna nikako završiti.

– Ako ispovijeda brzo, onda ne zna slušati.

– Ako svetu misu započinje točno na vrijeme, onda mu sat ide naprijed.

– Ako malo kasni, onda uvijek gubi vrijeme.

– Ako uređuje crkvu, onda samo beskorisno baca novac.

– Ako ne uređuje crkvu, onda sve zapušta i sve će propasti.

– Ako moli u crkvi, onda nije čovjek od akcije.

– Ako ne moli u crkvi, onda nije čovjek Božji.

– Ako se zanima za druge, onda gura nos tamo gdje mu nije mjesto.

– Ako se ne zanima za druge, onda je sebičan.

– Ako govori o pravdi, onda se bavi politikom.

– Ako se trudi biti razborit, onda je desničar. Ako ima hrabrosti, onda je lijevičar.

– Ako je mlad, onda nema iskustva. Ako je star, onda je izvan vremena.

– ALI...AKO SVEĆENIK UMRE? NEMA NIKOGA TKO BI GA ZAMIJENIO!

Dragi moji prijatelji, zar nije ljepše i plemenitije moliti se za naše pastire? Kakvi god da su, oni mole za nas, žrtvuju se, okupljaju djecu i mlade, vjenčavaju i ispraćaju nas na vječni počinak. Daju nam snagu i nadu u kušnjama. Oni su poveznica neba sa zemljom. Pokušajte se, barem danas kada pročitate ovaj tekst, pomoliti sa mnom: „Svemogući, Vječni Bože, svrni pogled na lice Svoga Sina i za ljubav njega, Vječnog Velikog Svećenika sažali se na svoje svećenike. Sjeti se, Bože, da su oni samo slaba i krhka ljudska bića. Potakni u njima milost njihova poziva učvršćenog biskupovim polaganjem ruku. Čuvaj ih uza se da ih neprijatelj ne preotme i da nikada ne učine ništa nedostojno svog uzvišenog poziva. O, Isuse, molim te za

tvoje vjerne i gorljive svećenike; za tvoje nevjerne i mlake svećenike; za tvoje svećenike koji teško rade kod kuće ili u inozemstvu, u dalekim misijama; za tvoje svećenike izložene kušnjama; za tvoje osamljene svećenike; za tvoje mlade svećenike; za tvoje umiruće svećenike; za duše tvojih svećenika u čistilištu. Osobito, povrhu svega, preporučujem Ti svećenike meni najdraže; svećenika koji me je krstio; svećenike koji su me odriješili od mojih grijeha; svećenike na čijim sam misama posluživao kao ministrant i koji su mi udijelili Tvoje Tijelo i Tvoju Krv u svetoj Pričesti; svećenike koji su me poučavali i upućivali ili su mi pomagali i ohrabrivali me; sve svećenike čiji sam dužnik na neki drugi način. Molim te za svećenika koji me je poslao u sjemenište i onoga koji me je dočekao kao mladomisnika. Oni su se molili za me i hrabрили me u kušnjama. O Isuse, sve ih čuvaj pored svoga srca i obdari ih obiljem blagoslova, u vremenu i u vječnosti. Amen.”

Dragi stari i bolesni prijatelji, čitatelji *Zvonika*. Ako nismo u stanju mnogo učiniti, možemo puno moliti, moliti, moliti. Za sebe, za druge, za svećenike... Plaća nas već čeka. Bog vas blagoslovio i čuvao!

Problemi, problemi, PROBLEMI...!

Dok sam sjedio u autu i čekao suputnika da krenemo na put, otvorio sam zakratko jutarnji program na radiju. Ne znam o kojoj se postaji radilo. Ne bih ni obraćao pozornost na to, da nije neki govornik, nisam mu čuo ime, govorio o jednoj religijskoj temi. Tumačio je nešto što se odnosilo na velike probleme i zla ovoga svijeta i njihovo rješavanje. Trajalo je to samo nekoliko minuta, dok moj suputnik nije stigao. Isključili smo radio i krenuli na put. Za to kratko vrijeme čuo sam kako te probleme nastoje riješiti „hrišćani“, kako je on rekao. Kako muslimani. Kako razne druge religije. Spomenuo je neke polemike, gdje se i sami članovi pojedine vjerske zajednice ne slažu oko toga i pokušavaju jedne zvati „modernistima“, a druge „tradicionalistima“. Govornik je neprestano citirao jedne, pa druge. Izgledalo mi je jako zanimljivo, pa sam i sam počeo o tome razmišljati.

Kao prvo, obradovao sam se što ljudi ipak razmišljaju o takvim temama. O problemima svijeta. Što ljudi ipak nisu zadovoljni situacijom u kojoj se nalazimo, već traže nekakvo bolje rješenje. A to se može postići ako se pronađe pravi uzrok problema. Nisam čuo za to kratko vrijeme, je li govornik „našao“ uzrok problema niti koji bi to bio, ali sam se upustio u razmišljanje jer je govornik spomenuo i nas kršćane.

Sigurno, problema je mnogo. I to jako teških. I to jako raznolikih. Neki su suvremeni, a neki stari i prastari. Neki su materijalne naravi, kao što je: glad, ratovi, bolesti, siromaštvo... Drugi su duhovni, kao: mržnja, osveta, ljubomora, zavisti, nevjerstva, laži... Kad tome dodamo sociološke, kulturološke, rasne i ideološke probleme, ništa se ne treba čuditi što nas oni muče i čine nas nezadovoljnima i u krajnjoj liniji, nesretnima.

Ne umišljam si da ću ih ja riješiti. Ali, možda ipak ima netko tko bi znao rješenje. Taj bi morao znati ono što ni jedan čovjek ne zna i taj bi morao moći ono što ni jedan čovjek ne može. Osim ako mislimo da je ovaj svijet nastao sam od sebe ili slučajno!? A, to su samo pretpostavke.

Naša je velika sreća to što taj Netko postoji i mora postojati, da bi i najteže probleme znao razriješiti. On to hoće i nas poziva da hoćemo. Rekao nam je! Kada mu vjerujemo onda ćemo uspjeti. Zato otvorimo Bibliju i na prvoj stranici u Knjizi postanka piše: „U početku stvori Bog nebo i zemlju“. Tu se misli na svod nebeski, vode pod nebom, svjetlila nebeska, zelenilo na kopnu i ribe u moru i na kraju kao kruna svega, kaže: „Na svoju sliku stvori Bog čovjeka.“ Ponavlja Bog: „Na sliku Božju on ga stvori, sebi slična, da bude gospodar ribama morskim, pticama nebeskim.“ A onda dolazi zaključak: „I vidje Bog sve što

je učinio, i bijaše veoma dobro!“ Dakle, ipak je ovaj svijet stvoren bez problema. Dobar!

Međutim, kada je „čovjek-gospodar“ ove zemlje svojom slobodnom voljom prihvatio zlo koje mu je đavo ponudio, tada je došlo zlo na zemlju. Žena će u mukama

Kršćanski je život držati se čvrsto Isusa, vjerovati mu i koristiti ono što nam je dao da možemo nadvladati đavla. Čitaj Bibliju i povjeruj ono što nam kaže sam Bog. Primaj Boga u svoj život po svetim sakramentima da te čuva. Moli mu se i traži njegovu pomoć jer to je sve zato da s Isusom pobijedimo đavla i njegova djela te postignemo ono što smo izgubili – vječni život!

djecu rađati... Adamu će Zemlja biti prokleta, s trudom će se od nje hraniti svega vijeka svog!

To je tajna čovjekove slobode! Bog nam je dao slobodu, pa je možemo koristiti i za zlo. Zlo na zemlji je naš izbor.

Evo nam odgovora. To je stanje u kojem se ovaj svijet nalazi! Evo uzroka! Đavlovom zlobom i ljudskom slabošću došlo je zlo na zemlju, kaže Bog! Sad nas onaj koga smo poslušali, đavao, muči i želi nas upropastiti!

Međutim, vratimo se na one Gospodinove riječi što ih je govorio Adamu i Evi kada su sagriješili: „Neprijateljstvo ja zamećem između tebe i žene, između roda tvogega i roda njezina: on će ti glavu satirati, a ti ćeš mu vrebati petu!“ Pripazi na to što kaže: između tebe, znači između zmijske-đavla i onoga koga će Žena roditi, Bog zameće neprijateljstvo. Taj koga će Žena roditi, on će satirati glavu zmijske-đavlu, a to je Isus Krist! Zato je Isus morao postati čovjekom.

Dakle, Gospodin Bog nije htio čovjeka ubiti, niti zauvijek napustiti kad je sagriješio, već najavljuje borbu s đavlom u kojoj je on stao na čelo. Mi se sada nalazimo u toj borbi! Ali ne sami! „On“ – Isus Krist je naš jedini Spasitelj. On je ušao u tu borbu na Veliki petak. Sjetimo se kušnje u pustinji gdje je Isus dopustio đavlu da ga kuša. I znamo kako ga je Isus pobijedio! Djeca bi rekla 3:0 je bilo za Isusa. Tako treba gledati cijeli Isusov zemaljski život. On se do konca svijeta bori za tebe i mene. Samo ako ti hoćeš. Ako ga hoćeš prihvatiti za Spasitelja, on te može i želi spasiti.

Srpna Gospa – čonopljanska vodica

Čonopljanski se župnik Nandor Mayer 26. kolovoza 1888. godine pismom obratio nadbiskupu kalačkom, kardinalu Ljudevitu (Lajos) Haynald. U pismu stoji da se na 20 minuta od Čonoplje prema Lemešu (Svetozar Miletić) među vinogradima nalazi izvor koji se od pamtivijeka zove vodica (szent kút). Čonopljanski vjernici običavaju ranim jutrom u nedjelju i blagdane tamo moliti. „Već nekoliko godina me vjernici potiču, da se obratim Vašoj uzoritosti za dopuštenje, da se na tom mjestu podigne kapela”. Sada tu molbu podupire i građanska općina nudeći zemlju na kojoj bi se podigla kapela, nacrt i novac potreban za gradnju. Nakon dvanaestgodišnjeg svog župnikovanja u Čonoplji, župnik tvrdi da se nije dogodilo, da bi tko zbog pohoda vodici propustio nedjeljnu svetu misu. Nije uočio ni da bi vodica bila mjestu praznovjerja ili nekih čuda. Graditelj kapele bi bio mjesni zidarski majstor Josef Bernhard. Želja se čonopljanskih vjernika nije ostvarila sve do 26. travnja 1893. godine kad je sklopljen ugovor s Adamom Brauchlerom, zidarom iz Crvenke. Nakon smrti župnika Nandora Mayera, inicijativu za gradnju kapele prihvatio je privremeni upravitelj župe Péter Littvay. On je ponovno zatražio dopuštenje za gradnju kapele u čast Lurdske Gospi. Tražio je dopuštenje i za to da se na spomendan svetoga Urbana – 25. svibnja u kapeli služi sveta misa na nakanu vinogradara. Sveta misa bi se služila i na Veliku Gospu, te još dva ili tri puta za vrijeme ljeta. Gradnja kapele je počela 1894. godine prema nacrtu koji se čuva u Kalačkom nadbiskupskom arhivu. Pokraj kapele je i kameni križ s natpisom da je križ 25. travnja 1894. godine podigao Marko Astaloš sa svojom suprugom Marijom Mironicki. Kapela je posvećena u čast Srpnoj Gospi. Taj se spomendan slavio 2. srpnja kao spomendan Pohođenja Blažene Djevice Marije Elizabeti. Prema obnovljenom kalendaru, sada se Pohod Blažene Djevice Marije u općoj Crkvi slavi 31. svibnja. Čonopljani i dalje slave proštenje upravo 2. srpnja. Lajos Kanyó kao upravitelj čonopljanske župe 1922. godine spominje kapelu pod imenom szőlőkápolna (vinogradska kapela).

PROŠTENJE DO 1945. GODINE

Do 1945. godine u kapeli se služila pjevana sveta misa na spomendan sv. Urbana (25. svibnja), dok se proštenje slavilo na spomendan Srpne Gospe (2. srpnja). Pred kapelom je obitelj Deák 1898. godine podigla i zvono. Staratelj kapele bio je József Galac koji uz malu naknadu bio dužan zvoniti i kad su zaprijetili ledonosni oblaci.

KAKO SU ČONOPLJANI HODOČASTILI NA VODICU

Na dan proštenja, 2. srpnja, pred župnom crkvom okupio se narod te je oko 9 sati uz zvonjavu zvona krenuo pješice do kapele u „prošijunu”. Naprijed je išao mladić s raspelom, svećenik s ministrantima, zatim su se nosili barjaci, pa „gosponoš” (djevojke koje su nosile Gospin kip), mjesna samouprava, pa vjernici okupljeni u skupinama prema jeziku kojim su govorili – Nijemci, Mađari, Hrvati. Uz put su se pjevale Gospine pjesme. Na kraju procesije je stupala limena glazba vatrogasaca. Stariji svijet i bolesnici su do kapele izlazili seljačkim kolima. Kad je procesija stigla do kapele gosponoš bi iz kapele iznijele kip Srpne Gospe, pa su ga tri puta nosile oko kapele. Od 1930. godine su male gosponoš za velikim gosponošama nosile na ramenima mali Gospin kip koji bi se za tu priliku iz sela donio do kapele. Hodajući za velikim gosponošama i male su gosponoš tri puta nosile svoj kip oko kapele. U kapeli su se u jednom ormaru čuvale štake i štapovi koje su tamo ostavili ljudi koji su čudesno ozdravili. Na dan proštenja sve se to izlagalo pred kapelom, kao neki dokaz o ljekovitosti tamošnje vodice. Vjernici su znali klečeći tri puta obilaziti kapelu. Majke su znale pokraj vodice ostavljati kapicu ili koji sitniji odjevni predmet svoje djece koja su na Gospin zagovor ozdravila. Na dan proštenja se prije svete mise ispovijedalo na otvorenom. Sveta misa se služila pred kapelom na bijelom stolu ukrašenom cvijećem i uvijek bar snopićem mlade pšenice. To je bilo vrijeme kad se započinjala žetva. Svečanu svetu misu tamo je služio čonopljanski župnik. Za propovijed je župnik uzašao na prigodnu malu propovjedaonicu. Propovijedao je njemački, mađarski i hrvatski. Do 1944. godine se na proštenje okupilo više stotina hodočasnika. Najviše ih je bilo iz Čonoplje i iz Lemeša. Lemešani su uvijek dolazili u procesiji kao i Čonopljani. Bilo je hodočasnika i iz Krnjanje (Kljajićevo), Stanišića, iz Kačmara (Katymára) i Đurića (Bácszentgyörgy). Iz Gare su dolazili uglavnom Hrvati. Iz Bajmaka su dolazili mahom Nijemci. Srpnoj Gospi hodočastilo se i iz obližnjih Lenija salaša, iz Pačira te iz Bábaspuszte (danas Aleksa Šantić).

Prema knjizi Károlya Szlávicza, A csonoplyai katolikus egyházközség története, 111-126 str. Novi Sad, Agape, 2019. godine

200 godina crkve u Čonoplji

Jesenias smo proslavili 200 godina postojanja crkve u Čonoplji, koja je posvećena na čast Svih svetih. Prigodom obljetnice Károly Szlávcis, rodnom iz Čonoplje, napisao je knjigu o povijesti župe. Iz njegovih istraživanja saznajemo da je naselje Čonoplja postojalo već u srednjem vijeku. U Shematizmu Subotičke biskupije piše da je župa u Čonoplji osnovana 1761. godine. Današnja crkva je izgrađena 1819. godine. Građena je u stilu klasicizma. Većina crkava u Bačkoj koje su građene na početku 19. stoljeća izgrađene su u stilu klasicizma, ali mnoge nose na sebi i tragove baroka, i u arhitektonskim rješenjima, pa i u slikarstvu. To prijelazno razdoblje između baroka i klasicizma u velikoj mjeri najprepoznatljivije je na našem prostoru. Nacionalni arhiv u Budimpešti čuva originalni plan crkve. Ako usporedimo s današnjim izgledom, vidimo razlike u tornju i u krovnoj konstrukciji. Crkva je više puta preinačena sve dok nije dobila današnji izgled. Crkvu je gradio Johann Schmaus, graditelj iz Apatina. Duljina joj je 44 m, širina 12 m, unutarnja visina 13 m, a toranj je visok 32 m. Masivni stupovi drže konstrukciju na kojoj su kupole u lađi crkve, apsida se završava u polukrugu, ima dva kora, jedan iznad atrija, ulaznog dijela, a drugi iznad sakristije. Crkva je prvi put iznutra farbana 1838. godine, posao je odradio Antal Tordy, rodnom iz Apatina. Godine 1889. crkva se nanovo farba

iznutra, a posao je tada odradio slikar iz Pečuha, Marxreiter Viktor. Unutarnje farbanje koje se i danas vidi nastalo je 1933. godine, a odradio ga je Rudolf Udvari iz Apatina. On je oslikao i dvije slike na stropu i lijepu imitaciju mramora na stupovima i sporednim oltarima na kojima dominira zelena boja. Udvarijeve slike na stropu prikazuju Isusovo rođenje i zanimljivu kompoziciju Marije Bogorodice s djetetom Isusom u društvu anđela i puka u narodnim nošnjama.

Sliku glavnog oltara naslikao je Kelemen Kaldewey (Loeban, 1853. – Pécs, 1890.) 1889. godine. Kompozicija slike prikazuje Sve svete. Slikar je razdvojio zemaljsku i transcendentalnu (natprirodnu) sferu i tako smjestio likove svetih. U gornjem polukružnom završetku slike vidimo Presveto Trojstvo s Blaženom Djevicom Marijom, a u donjem dijelu vidimo svece koji su bliski narodima koji žive u Čonoplji ili svece koje je taj narod osobito štovao.

Crkva ima dva sporedna oltara posvećena Blaženoj Djevici Mariji i Svetom Josipu, propovjedaonicu koja je ukrašena pozlaćenom drvenom rezbarijom i krstionicu u istom stilu. Vrlo su lijepi kipovi iz radionice Stuflesser (Tirol) koji su postavljeni pored sporednih oltara, kao i Pieta koja je također iz Tirolske radionice. Zahvalno je da su kipovi ostali u originalnom izgledu, s prepoznatljivim dekoracijama i bojama Stuflesserove radionice. Nažalost, u nekim crkvama su ti vrijedni kipovi prefarbani i postali primjerak kiča.

Orgulje su sagrađene u prvoj polovici 19. stoljeća, imaju pročelje u stilu klasicizma. Deset registara daje skladan i dovoljno jak zvuk za tu crkvu, prilikom sviranja stvaraju dojam baroknih orgulja. Zahvalno je da su orgulje nedavno obnovljene. Crkva ima pet zvana, najveće od njih je 788 kg, a najmanje 34 kg.

Fotografije: Gábor Drobina

Književna večer u Somboru 17. 7. 2020. u 20 sati

Književna večer, kao uvod u proslavu 86. Dužionice, održat će se u petak 17. srpnja 2020. godine s početkom u 20 sati, u Hrvatskom domu u Somboru.

Tradicionalna izložba *S Božjom pomoći* 22. 7. 2020. u 19 sati

Otvorenje tradicionalne izložbe *S Božjom pomoći* na temu *Euharistijski kongresi u Bačkoj*, održat će se

u srijedu, 22. srpnja 2020. u 19 sati, na platou ispred Franjevačke crkve u Subotici.

Književna večer uoči Dužijance 2020. 6. 8. 2020. u 19 sati

Književna večer uoči Dužijance 2020., prigodom 30. obljetnice postojanja Katoličkog društva *Ivan Antunović*, bit će posvećena svećeniku i pjesniku Marku Vukovu, a održat će se u HKC-u *Bunjevačko kolo*.

Događanja u Dužijanci 2020.

Datum	Naziv događaja
do 18. srpnja	XXXV. Saziv „Prve kolonije naive u tehnici slame” Galerija Prve kolonije naive u tehnici slame, HKPD „Matija Gubec” Tavankut
nedjelja, 19. srpnja	10.30 sati, Dužijanca u crkvi Presvetog Srca Isusova, Tavankut
utorak, 21. srpnja	18.00 sati, Natjecanje u pucanju bičevima Đurđin
srijeda, 22. srpnja	Tijekom dana postavljanje izloga u središtu grada za natjecanje aranžera izloga
petak, 24. srpnja	19.00 sati, Izložba slika S XXIII. Međunarodne likovne kolonije „Bunarić” u HKC „Bunjevačko kolo”, Subotica
nedjelja, 26. srpnja	10.00 sati, Dužijanca u crkvi Presvetog Trojstva u Maloj Bosni
nedjelja, 2. kolovoza	10.00 sati Dužijanca u crkvi sv. Josipa Radnika u Đurđinu 18.00 sati, Dužijanca kod križa u centru u Mirgešu
petak, 7. kolovoza	18.00 sati Izložba radova od slame nastalih na XXXV. Sazivu kolonije slamarki u Tavankutu, Vestibul Gradske kuće, Subotica 17.00 – 23.00 Tamburaška večer – Gradski trg, Subotica Tijekom dana izložba rukotvorina – Gradski trg, Subotica
subota 8. kolovoza	18.00 sati, Svečana Večernja – katedrala-bazilika sv. Terezije Avilske, Subotica 19.30 sati, Polaganje vijenca od žita na spomenik Risaru i spomen-bistu Blaška Rajića – park ispred Gradske kuće, Subotica 20.00 sati, Skupština risara – Gradski trg, Subotica 20.20 sati, Predstavljanje bandaša i bandašice i izbor pratilaca, proglašenje najljepšeg izloga – Gradski trg, Subotica Nastup tamburaša i folklornih ansambala – Gradski trg, Subotica
nedjelja, 9. kolovoza središnja proslava Dužijance	8.45 Blagoslov i ispraćaj bandaša i bandašice – crkva sv. Roka, Subotica 9.00 Povorka do katedrale sv. Terezije Avilske 10.00 Svečano euharistijsko slavlje – katedrala sv. Terezije Avilske 12.00 Svečana povorka kroz grad, predaja kruha gradonačelniku – Gradski trg, Subotica 19.00 Posjet grobu Blaška Rajića – Kersko groblje, Subotica 20.00 <i>Bandašicino kolo</i> – Gradski trg, Subotica
subota, 22. kolovoza	19.00 sati Dužijanca u Baji Otvorenje izložbe i projekcija filma
nedjelja, 23. kolovoza	10.00 Dužijanca u Baji – Svečano euharistijsko slavlje

Trodevnica i Bunarićko proštenje 2020.

27. kolovoza, četvrtak 19.00 Trodnevica – klanjanje
28. kolovoza, petak 19.00 Trodnevica – Križni put
29. kolovoza, subota 19.00 Trodnevica – bdjenje

30. kolovoza, nedjelja, svete mise u:
6.30 Za hodočasnike pješake
8.00 Biskupska misa na mađarskom jeziku
10.00 Biskupska misa na hrvatskom jeziku
16.00 Za bolesnike i djelatnike Caritasa

Poštovani čitatelji, nakana nam je u ljetnom dvobroju *Zvonika* predstaviti vam dva drevna bisera kršćanske povijesti, koja se nalaze kako na području Subotičke biskupije, tako i pod njenom upravom. Nadamo se da će nekoga od vas potaknuti da ako već niste, neku od tih destinacija i obiđete.

Otok Sv. Juraj

U blizini grada Perasta, na svega 0,2 nautičke milje od obale, nalazi se maleni otočić opasan velikim gustim čempresima iznad kojih ponosno izvire toranj crkve posvećene Svetom Jurju. Istoimeni otok površine svega 2.800 četvornih metara nekada je bila osmatračnica, tvrđava, slavna benediktinska opatija, a danas je tihi svjedok bogate kršćanske i kontroverzne povijesti Boke Kotorske, ali i duhovna oaza koju danas posjećuju brojni gosti kako iz naše biskupije, tako iz susjednih biskupija Mađarske, Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Rumunjske i Ukrajine.

POVIJEST OTOKA

Na „nesreću“, otok je svojedobno bio predgrađe četiri antička grada: Risiniuma, Agruviuma, Dekaderona i Kotora. Ti gradovi bili su vrlo ugledni u svoje vrijeme i za njih su se borili Grci, Rimljani, Iliri i kasnije drugi napadači i osvajači. Kao osmatračnica i tvrđava, otok je bio prvi na udaru svih ratova i stradanja. Od svojih ranih dana otok je postao divan primjer kako se životima branio grad i spašavali bližnji u nevolji. Prvo je bio utvrda grada Risinium, koji je bio udaljen svega nekoliko stotina metara. O tomu svjedoči rimski povjesničar Polibije u svojoj knjizi „Povijest svijeta“ kada se 229. prije Krista ilirska kraljica Teuta sklonila u grad Rizon (Risinium), koji je tada brojao oko 40.000 stanovnika, a bio je zaštićen zidinama pogodnim za obranu, koje su se nalazile na otoku. Pred kraj šestog stoljeća poslije Krista taj grad je pogodio stravičan potres, te je on nestao pod morem. Od tada otok nije bio više ničije predgrađe, ali je ostao osmatračnica i tvrđava za obranu drugim gradovima. Nakon što su netragom nestali Agruviuma i Dekaderona, otok potpada pod vlasništvo grada – tvrđave Cattaro (Kotor), koji je otoku po svome tadašnjem zaštitniku dao ime Sveti Juraj.

BENEDIKTINSKA OPATIJA I CRKVA SV. JURJA

Polovicom 8. stoljeća na otok su se naselili redovnici benediktinci. Ne zna se točna godina njihova dolaska, ali se pretpostavlja da je otok bio među prvim mjestima koje su oni naselili na Jadranskoj obali. Tu su imali pobožnu tišinu i prirodnu sigurnost. Benediktinci su jako dobro shvaćali potrebe lokalnog stanovništva, te su svojim obrazovanjem nastojali što više pomoći ljudima. Također su poznati po tome što su liturgiju i obredne rituale obavljali na staroslavenskom jeziku.

Crkva posvećena sv. Jurju na istoimenom otoku, najstariji je peraški vjerski objekt. Nema točnih podataka kada je izgrađena prva crkva na otoku, niti koliko je puta u ratovima i potresima rušena, ali se spominje u službenoj ispravi iz 1166. godine, u dokumentu u kojem je opisana gradnja nove stolne crkve sv. Trifuna u Kotoru. Na svečanosti posvete crkve sv. Trifuna, među opatima je bio nazočan i Ivan, opat opatije Svetog Jurja. Time se da zaključiti da je već tada postojala opatija na Svetom Jurju, koja je bila vrlo ugledna s obzirom na to da se u zapisima svečanosti spominju samo osobe od najvećeg ugleda.

U dokumentima također stoji da je crkva bila posvećena 2. rujna 1247. godine po odobrenju kotorskog biskupa Deodata u vrijeme pape Inocenta IV., tijekom vladavine Stjepana Uroša I., a na molbu kaptola Svetog Trifuna, kotorske općine i Jurja, opata samostana Svetog Jurja. Nažalost, srednjovjekovna crkva porušena je u potresu 1667. godine, te je 1711. godine izgrađena današnja jednostavna crkva u kojoj se nalaze grobovi starih peraških obitelji. Smatra se da su benediktinci napustili otok, kao i ostale njihove samostane, 1422. godine, kada su Mongoli napali Boku.

„PROKLETI OTOK“

Kroz povijest, otok Sveti Juraj bio je svašta, pa i proklet. Na njemu se u svibnju 1530-ih godina dogodio

stravični zločin. Prije svega valja spomenuti da je grad Perast vremenom jačao, te je postao vodeće mjesto u pomorskom životu Boke Kotorske. Samim tim, Peraštani su željeli i vlast nad opatijom, otokom i ostalim materijalnim bogatstvom opatije. Kako je opatija bila pod upravom grada Kotora, oni su na vlast postavljali svoje opate. Jedan od njih je bio i Pompej Paskvali. Kap koja je prelila čašu u već zategnutim odnosima dogodila se 3. svibnja 1530. godine na dan kada Peraštani proslavljaju zaštitnika svoga grada – Krstovdan. Opat Pompej nije htio predvoditi svetu misu u crkvi sv. Križa u Perastu, nego je namjesto sebe poslao svoga pomoćnika.

Ne sluteći na nikakvo zlo, na otoku je slavio svetu misu u prisutnosti vjernika. Pri kraju svete mise u crkvu je bučno provalilo sedamdeset revolucionarnih Peraštana, koji su opata pred prisutnim vjernicima izboli noževima i izudarali batinama, dok je opat u rukama držao hostiju i kalež, moleći ih da to ne čine. I dok je na podu crkve ležao u lokvi vlastite krvi, napadači su ga nogama izgurili napolje i bacili u rupu pokraj vrata, te ga tako mrtvog još i kamenovali. Nakon što je zločin završio, Peraštani su otišli kućama, a vjernici su tijelo opata pripremili za ukop. Nakon što je vijest o stravičnom zločinu došla do Vatikana, papa Pavao III. je dekretom prokleo ubojice, otok i crkvu sv. Jurja izopćio iz Katoličke Crkve. Jedanaest godina nijedan katolik nije kročio na „prokleti” otok. Nakon jedanaest godina, Peraštani su zatražili oproštaj, a Papa je uklonio izrečenu anatemu.

„OTOK MRTVIH”

Još jedan od poznatih naziva ovog malenog otoka jest i „otok mrtvih”. Naziv je dobio zato što se na otoku nalazi maleno groblje u kojem su stoljećima Peraštani sahranjivali svoje mile pokojne. U crkvi se nalaze grobnice najpoznatijih peraskih obitelji, dok su vani grobovi „običnog” puka.

LJEPOTA PUSTOG OTOKA

Kroz povijest, otok su posjećivale brojne poznate ličnosti. Mnogi kraljevi, počevši od ilirske kraljice Teute, pa po legendi cara Dioklecijana, sve do austrougarskog cara Franje i bugarskog kralja Borisa, talijanskog kralja Vitoria Emanuela, egipatskog kralja Faruka, grčkog kralja Pavla i engleskog kralja Edvarda VIII. Nakon njih dolazili su i Tito, Hruščov, Čaušeski.

Otoku su se divili i brojni pisci: Byron, Bernard Shaw, Stendhal, Pierre Loti, Arthur Miller, Hemingway, dva Sima: Milutinović i Matavulj, tri Vuka: Karadžić, Popović i Vrčević, Danilo Kiš, Ivo Andrić, Branko Ćopić... Sveti Juraj bio je i ostao i inspiracija slikara. Bocklin, Milunović, Meštrović, Aralica, Stanić, Prijić, Đuranović. S njega su slikali Perast, Gospu, Stoliv, Verige, Svetu Nedelju. S otoka je slikan i pejzaž Svetog Jurja na kome dominiraju čempresi i crkva.

OTOK U DANAŠNJE VRIJEME

I tako ukratko upoznasmo veliku povijest ovog malog otoka koji nekada bijaše zaglavni kamen i kamen spoticanja brojnih naroda Boke Kotorske. Danas je to mirno mjesto koje se od 1960. godine nalazi pod upravom Subotičke biskupije. Zbog komunističke represije i finansijskih problema, Kotorska biskupija nije mogla skrbiti o tolikom velikom broju otoka i građevina, te su našoj biskupiji ponudili upravu nad otokom u trajanju od 99 godina, pod uvjetom da se objekti na otoku obnove i održavaju. Tijekom ljeta, otok je uređen za ljetovanje, te su na njemu osigurani svi potrebni uvjeti i komfor. Ukoliko netko želi posjetiti otok ili na njemu ljetovati, za svako pitanje možete se javiti na e-poštu: juraj@tippnet.rs ili telefonom na 069/5039-740.

Prema: www.montenegrina.net
Priredio: vlč. Vinko Cvijin

Priredio: Marko Tucakov

Ljetni povijesni i duhovni predah u Bači

Časni starac i njegove priče

Zabačen na periferiju suvremenih društvenih tokova, zaobiđen glavnom prometnom infrastrukturom, izvan vidokruga onih koji planiraju razvitak društva u kojem živimo, krije se stari grad Bač. Smješten u jugozapadnom dijelu Bačke, na rijeci Mostongi, ovo je grad po kojem je Bačka dobila ime, po kojem je jedna od povijesnih ugarskih županija dobila ime (i danas ga nosi njezina nasljednica u Mađarskoj), po kojem je nazvana dugovječna velika biskupija u međurječju Dunava i Tise i u kojem se nalazila jedna od dvije njezine stolne crkve (danas župna crkva sv. Pavla). I danas se jedan od četiri arhiepiskopata u Subotičkoj biskupiji zove se po Baču, a i jedan dekanat. Zašto je Bač (bio) tako bitan u povijesti (Crkve)?

Po povijesnim podacima koje je obradio katolički teolog i kateheta Miodrag Vojvodić, povijest Bača počela je u brončano doba. Bač je bio i utvrda koja je služila kao obrana granice Rimskog Carstva. Bizantski car Justinijan 535. godine u pismu metropolitu Katelijanu, podlaže metropoliji dio Panonije secunde sa svojom biskupijom koja je već imala sjedište u Baču. Osnovao ju je nadbiskup Salone Honorije II. zbog velike udaljenosti prostora Panonije od Dalmacije, zbog koje je postojala opasnost da se zapostavi „ponovno rođen narod”. Stjepan, Ugarski kralj od 1000. godine, ustanovljuje županiju i Bač kao njezin centar – kraljevski grad. U ispravi o osnivanju Zagrebačke biskupije iz 1094. spominje se ime bačkog biskupa Fabijana. Bačka biskupija je 1135. godine ujedinjena s Kalačkom i skupa su ostale sve do vremena nakon I. svjetskog rata.

Razdoblje od 10. do 14. stoljeća bilo je poznato po hodočašćima u Svetu zemlju, a među hodočasnicima bili su i križari koji su odlazili u križarske ratove. Onovremeni katolički redovi su kao djelo milosrđa imali zadatak da

prime putnike na konak, pa tako i red Regularnih kanonika svetog Groba Jeruzalemskog. Padom Jeruzalema 1187. godine i padom posljednjeg kršćanskog uporišta Akre 1291. godine, regularni kanonici sele se u Europu, a jednu od svojih prepozitura imali su i u Baču. Od mjesnog župana dobili su plodnu zemlju, te je između 1169. i 1188. godine red sagradio crkvu u Baču u romaničkom stilu. Nakon pada Jeruzalema i nestanka reda, samostan i crkvu preuzimaju franjevci. U međuvremenu, život i djelovanje franjevac u Baču od njihova dolaska 1300. godine do Mohačke bitke, nepoznat je jer su Turci nakon bitke 1526. godine opljačkali i spalili samostan, a crkvu pretvorili u džamiju. Iako nisu imali svoju crkvu, franjevački svećenici bili su jedini klerici koji su za vladavine Turaka brinuli za katolički narod, a Hrvate očuvali i u nacionalnom smislu. Stvari se mijenjaju nakon poraza Turaka kod Beča 1686., kada se oni počinju povlačiti. Nakon oslobođenja opustošene Bačke, bečki dvor je 31. kolovoza 1687. godine dopustio da se katoličke obitelji iz turskih krajeva nasele na prostor Bačke, te je započelo veliko naseljavanje na područje Segedina, Bajе, Subotice, Bača, predaka današnjih bunjevačkih i šokačkih Hrvata. S njima su se u Bač doselili i franjevci, dva svećenika i jedan brat, iz samostana Gradovrh, 1688. godine. Taj je samostan postao vrlo poznat jer se u njemu nalazila čudesna slika Majke Božje. Dolaskom u Bač, franjevci su preuredili crkvu koju su Turci pretvorili u džamiju, a na mjestu starog samostana podigli su zapadno krilo današnjeg. Već 1689. godine osnovali su u Baču prvu župu Kalačko-bačke nadbiskupije. Od 1699. godine Bač dobiva status samostana. U provinciji Bosne Srebrene nalazio se do 1757. godine, kada je priključen novoosnovanoj provinciji sv. Ivana Kapistranskog. Godine 1923. priključen je Hrvatskoj franjevačkoj provinciji Sv. Ćirila i Metoda.

Novicijjat, filozofsko učilište, pastoral na širokom području zapadne Bačke, formiranje samostana u Vukovaru, dalje širenje samostana, dogradnja crkve kapelama Blažene Djevice Marije, Svetog Antuna i Svetog Franje, pretvaranje samostana u vojnu bolnicu, dva svjetska rata, osnivanje Subotičke biskupije noviji su događaji kojima je poprište također bio Bač, a sudionici, među ostalima, njegovi franjevci.

UMJETNIČKA BAŠTINA I POVIJEST U IZLOŽBENOM PROSTORU

Gotovo neprekinuta svjedočanstva trajanja od osam stoljeća osnovne su materijalne vrijednosti bačkoga samostana Reda manje braće. Dio stare freske Kristova raspeća, prikazi na freskama vladarskih poprsja na rebrima svoda svetišta, milosni lik Gospe Radosne, bočni oltari u crkvi, propovjedaonica, slika Posljednje večere u refektoriju samostana, očuvani mirhab u crkvi iz vremena kada je tu bila džamija, knjižnica, samo su neki (poznati i otkriveni) fragmenti koji mogu ispričati priču o umjetničkim i povijesnim mijenama kroz koje je časni bački starac prošao. U njih je ponosno utkana i povijest Hrvata Šokaca u Bačkoj, makar posljednje 334 godine. Ako su to dovoljni razlozi da se čuje i osjeti priča koju priča ovaj časni starac, treba doći i posjetiti ga. Osvježen vanjski izgled samostana i crkve, te osuvremenjena unutrašnjost samostana, koja je pogodna za posjetitelje, dodatan su razlog za to. Naime, pozamašnim ulaganjem, a budući da je franjevački kompleks u Baču kulturno dobro, njegovu je obnovu i konzervaciju kulturnoga blaga financirala Europska unija i neka tijela ovdašnje vlasti. Obnovljeno dobro otvoreno je točno prije godinu dana.

Svakako preporučujemo da provedete dan u Baču, i da se upoznate i s Bačkom tvrđavom, crkvom sv. Pavla te da se osvježite na obližnjem jezeru „Provala”, gdje postoji restoran i smještaj.

U franjevačkoj crkvi sveta misa služi se svaki dan u 18, a nedjeljom i u 9 sati. U crkvi sv. Pavla mise se služe radnim danom u 18.30, subotom u 8 sati, a nedjeljom u 11. Telefonski broj franjevačkoga samostana je: 021/770-773.

Na ulazu u samostan u prizemlju posjetitelji mogu vidjeti:

Arheološku postavku, koja prikazuje kamen i terakotu, kao osnovne gradivne materijale crkve, te pojedine graditeljske elemente gotičke kapele, zvonika, kapije i mirhaba;

Sakralnu postavku s liturgijskim utenzilijama, liturgijskim ruhom, ali i vrijednim relikvijarom (čije držanje u muzeju nije u potpunosti sukladno kanonskim propisima);

Postavku tekstila, koja isključivo prezentira etnografski dio stojećima baštinjene tekstilne manufakture Hrvata Šokaca zapadne Bačke. Izloženi predmeti dio su samostanske kolekcije o kojoj brigu vodi jedini redovnik u samostanu i njegov čuvar već više od tri desetljeća, fra Josip Špehar. U prvoj cjelini ilustriraju se faze u izradi tekstilnih predmeta i objašnjava uloga kućnoga tekstila u tradicionalnim šokačkim kućanstvima. U drugoj cjelini ilustrirana je fotografijama uporaba tekstila, napose u dekoraciji crkve i samostana prigodom svetkovina.

Osim toga, tu su **detaljni opisi izloženih predmeta**, no, iz razloga koji nikada nisu objašnjeni, samo na srpskom i engleskom jeziku. Oni objašnjavaju i suvremene težnje da se kulturni krajolik Bača nominira za upis u svjetsku baštinu Unesco-a, u čemu su crkva i samostan centralni prostor.

Ne bi trebalo propustiti ni kapelukosturnicu, knjižnicu, pogled unutrašnjosti staroga zvonika (po kojem je naš mjesečnik dobio ime), pogled u arheološki park u dvorištu i još mnogo toga, što vam može pokazati jedino p. Josip. Radi poštovanja njegovih redovničkih i svećeničkih dužnosti, preporučamo pozvati ga i upitati za mogućnost posjeta. Budući da je patron crkve Marijino Uznesenje, dobra duhovna prigoda za posjet je 15. kolovoza.

Sadržaj 307-308

5

Tema
Godina brige
za zajednički dom

20

Tragovi kulture
Novi broj Revije Dužijanca
i nova urednica Nela
Skenderović

26

Intervju
Razgovor s
mladomisnikom Tomislavom
Vojnićem Mijatovim

10

**Događanja u Subotičkoj
biskupiji**
Sombor: Gerardovo 2020.

25

Biblijski osvrti
Živjeti u skladu s prirodom –
godišnji odmor

33

Pogled vjernika laika
Tri jubilara Presveta Trojstva

39

Mladi
U mojim cipelama

/ IMPRESUM

Katolički list (mjesečnik)
godište XXVI., broj 307-308
Lipanj-srpanj (jun-jul) 2020.

Izdaje:
Katoličko društvo „Ivan Antunović“
Trg sv. Terezije 3
24000 Subotica
E-mail: drustvoia@gmail.com

Adresa i kontakt Uredništva:
Matije Gupca 10
24000 Subotica
E-mail: zvonik.subotica@gmail.com
Web: www.zvonik.rs

Uredništvo:
Vinko Cvijin, glavni i odgovorni
urednik, Tel.: +381(0)21 775524
Dario Marton, novinar
Željka Zelić Nedeljković,
redaktura i korektura
Ana Gaković, lektura
Dragan Muharem, član Uredništva
Nebojša Stipić, član Uredništva
Jelena Ademi, tehnička urednica
Petar Gaković,
autor naslovne i zadnje stranice
Vedran Jegić, fotograf

Tisak:
DOO MAGYAR SZÓ kft.
Štamparija „FORUM“
Vojvode Mišića 1
21000 Novi Sad
021/557-307

Izdavanje Zvonika podupiru
Hrvatska biskupska konferencija
Uprava za saradnju s crkvama i
verskim zajednicama Republike
Srbije.

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотеке Матице српске, Нови Сад

272

ZVONIK : katolički list / glavni i odgovorni
urednik Vinko Cvijin. - God. 1, br. 1 (1994)- . -
Subotica : Katoličko društvo „Ivan Antunović“,
1994- (Novi Sad : Magyar Szó). - Ilustr. ; 29 cm

Mesečno.

ISSN 1451-2149 = Zvonik
COBISS.SR-ID 128815111

Fotografije u ovom broju Zvonika:

* Zvonik
* NIU „Hrvatska riječ“
* www.zupaspvokasubotica.com
* www.pixabay.com

Festival dječjeg stvaralaštva „Djeca su ukras svijeta” u Tavankutu

Svećeničko ređenje vlč. Tomislava Vojnića Mijatova u Subotici

Tijelovo u crkvi sv. Roka u Subotici

Gerardovo 2020.

Đakonsko ređenje Damjana Pašića u Bačkom Monoštoru

Predstavljeni bandaš i bandašica u katedrali

Priskakanje vatre u Đurđinu

Prijatelji Zvonika

Godišnja pretplata na Zvonik

* Izravnom dostavnom na župe: **1650 dinara**
* Poštom: **1900 dinara**: tuzemstvo (popust za više primjeraka)
40 eura: Republika Hrvatska
50 eura: Europa
60 eura: USA, Kanada (prekoceanske zemlje)

Pretplatnici iz Srbije mogu uplaćivati na dinarski račun:
Katoličko društvo „Ivan Antunović“
Trg svete Terezije 3
24000 Subotica
Srbija
Broj dinarskog računa: 310-210508-62, s naznakom: „za Zvonik“.

Pretplatnici iz inozemstva mogu uplaćivati na devizni račun.
Katoličko društvo „Ivan Antunović“
Trg svete Terezije 3
24000 Subotica
Serbia
Broj deviznog računa: 00-708-0200533.2 NLB Banka A.D. Beograd
SWIFT: CONARS22
IBAN: RS35310007080200533294